

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University
Journal of Humanities and Social Sciences

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2567 Vol.13 No.1 January – June 2024
ISSN 2286-7139

บทความวิจัย

- SERVICE EXCELLENCE IN PUBLIC SPORTS SERVICES: LEVERAGING SERVICE DELIVERY AND DESIGN 1
*Han Shanshan, Chaithanaskorn Phawitpiriyakliti, Chen Tengda
and Sid Terason*
- การพัฒนาวิธีคั่วข้าวเม่าด้วยเครื่องคั่วไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบ สำหรับการผลิตข้าวเม่า 21
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ จังหวัดนครพนม
กฤตภาส วงศ์มา, วัลย์ขวัญ อนันต์ปรีชากร, อีรวิมล ลำเภา และ สันติ ผิวผ่อง
- USING THE PROCESS APPROACH AND SCAFFOLDING TECHNIQUE TO 41
IMPROVE ENGLISH WRITING ABILITY OF SECOND-YEAR STUDENTS
AT SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY
Sarawut Panyasan and Prayong Klanrit
- ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่มีต่อความรู้ด้านคำศัพท์ 55
และความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ฮ่าว เฉิน และ สุภัทรา วันเพ็ญ
- THE EFFECTS OF COOPERATIVE INTEGRATED READING AND COMPOSITION (CIRC) 71
ON ENGLISH READING COMPREHENSION AND WRITING ABILITIES
OF GRADE 7 STUDENTS IN LAO PDR
Vathsana Kongsengphengphet and Julamas Jansrisukot
- การดำรงชีพและการเมืองในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบอิสระภายใต้การกำกับของรัฐ 87
สุนิทย เตมณิล และ ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์
- สถานการณ์และแนวโน้มการล่อลวงคนไทยไปแสวงหาประโยชน์เพื่อธุรกิจผิดกฎหมายและค้ายมนุษย์: 107
กรณีศึกษาชายแดนจังหวัดเชียงราย
สุธีรา คณะธรรม, บรรพจน์ โนแก้ว และ วรัญญา พรหมสาขา ณ สกลนคร
- ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการท่องเที่ยวซ้ำเชิงจิตวิญญาณของนักท่องเที่ยวชาวจีน 125
กรณีศึกษาพระพรหมเอราวัณ กรุงเทพมหานคร
พรทิรา ดาราจันทร์ และ วรรัชดา บุญญาณเมธาวร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2567

Udon Thani Rajabhat University

Journal of Humanities and Social Sciences

Vol.13 No.1 January – June 2024

ISSN 2286-7139

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2567

วัตถุประสงค์

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นวารสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี กำหนดออกปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ใน 6 สาขาวิชา ได้แก่ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และนิติศาสตร์ ทั้งจากบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีและผู้เขียนจากหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นการเผยแพร่และส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการระหว่างคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และบุคคลทั่วไป โดยบทความที่ได้รับการตีพิมพ์นั้น ล้วนผ่านการประเมิน คุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กำหนดการเผยแพร่

2 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน (กำหนดออกเดือนมิถุนายน)

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม (กำหนดออกเดือนธันวาคม)

สถานที่ติดต่อ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถ.ทหาร ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

โทรศัพท์: 042-211040 ต่อ 1702

เว็บไซต์: <http://rdi.udru.ac.th>

เว็บไซต์: www.tci-thaijo.org/index.php/hsudru

อีเมล: hsjournal@udru.ac.th

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2567

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิตรา ธัญสุนทรสกุล	อธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย ม่วงปฐม	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระยุทธ์ เฟื่องชัย	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาวิตรี บุญมี	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล สิงห์คำ	รองอธิการบดี
ดร.วิบูล เป็นสุข	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.เกรียงไกร ชูระพันธ์	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา ดุลยพัชร	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณรัตน์ พิพิธกุล	คณบดีคณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ

ดร.เอกราช ดีนาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
-----------------	---------------------------

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ สิมารักษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญภา ยืนยาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2567

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา สมอนา

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ สุวรรณวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไวยแก้ว ศิริรักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี สิทธิพรหม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เทพ บุญเรือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ ผลงาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐฐานุช เมฆรา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษณพาส สมนิล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ ปุริสาร

ดร.อภิรักษ์ นุสสิทธิ์ชัยการ

ดร.อัครัฐ ยงทวี

ดร.วิศิษฐ์ศิริ ชูสกุล

ดร.มัลลิกา ดวงภักดี

ดร.นารินทร์ วัฒนเวฬุ

ดร.นฤพรรัตน์ พรหมมาวัย

ดร.ประภาพร สุปัญญา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

กรมพลศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2567

คณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวดี ยาบุษดี	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ณัฏฐนันท์ สุวรรณวงศ์	รองประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพรพย์ เลิศปรีดากร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตวรรณ คำสม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ พิพิธธีรญาณการ	กรรมการ
นางสาวรุ่งใจ แสงทอง	กรรมการ
นางสาวศิวพร ภูกองทอง	กรรมการ
นายธราดล ปราบภัย	กรรมการ
นางพิมพ์พรรณ ศรีภูธร	กรรมการ
นายอภิเดช อภิพัฒน์ภาคูล	กรรมการ
นางสาวศศิตา พงสาวลี	กรรมการ
นางสาวนัชชา คำบุญมา	กรรมการ
นายธนวิษฐ์ ปังขามาดย์	กรรมการ
นายรุ่งโรจน์ มีแก้ว	กรรมการและเลขานุการ
นางสาววณัฐพร แพงขวา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

พิธีงานอักษร

ดร.ศิวพร ภูกองทอง

ออกแบบปก

นายสุริยา ชัยดำรงณ์
นางสาวศศิตา พงสาวลี

ข้อความที่ปรากฏในบทความแต่ละเรื่องในวารสารวิชาการเล่มนี้
ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ
กองบรรณาธิการ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ซึ่งความรับผิดชอบด้านเนื้อหาและการตรวจร่างบทความ
แต่ละเรื่องเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน

บทบรรณาธิการ

การอ่านบทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยเป็นกิจกรรมสำคัญจำเป็นสำหรับผู้ประกอบอาชีพในระดับวิชาชีพ (Profession) เช่น ครู นักบริหาร แพทย์ สถาปนิก วิศวกร เป็นต้น ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องกระทำด้วยปัญญา คือมีทฤษฎี หลักวิชาและงานวิจัยหนุนหลังรองรับการกระทำนั้นๆ จึงทำให้ผู้ประกอบอาชีพระดับนี้ต้องอ่านวารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำอยู่เป็นประจำ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้ตระหนักในเรื่องนี้จึงพยายามคัดสรรบทความทางวิชาการ และบทความวิจัยที่มีคุณภาพ มาจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยเฉพาะผู้ประกอบอาชีพที่เป็นวิชาชีพทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ศึกษาเรียนรู้และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพของตน อันเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญยิ่งของกองบรรณาธิการ

สำหรับวารสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจำนวน 8 บทความ ซึ่งเป็นบทความวิชาการและบทความวิจัยที่มีเนื้อหาที่หลากหลาย เมื่อพิจารณาในเชิงเนื้อหาแล้วล้วนแต่มีประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและการนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติแทบทั้งสิ้น

การดำเนินงานของวารสารมีอาจบรรลุเจตนารมณ์ได้หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของกองบรรณาธิการที่พิจารณาคัดเลือกบทความ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาประเมินบทความอีกทั้งเสนอข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์เพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะทำงานของวารสารที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการทำงานเพื่อให้วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้เผยแพร่ผลงานอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ

เอกราช ดีนาง

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

SERVICE EXCELLENCE IN PUBLIC SPORTS SERVICES: LEVERAGING SERVICE DELIVERY AND DESIGN	1
<i>Han Shanshan, Chaithanaskorn Phawitpiriyakliti, Chen Tengda and Sid Terason</i>	
การพัฒนาวิธีคั่วข้าวเม้าด้วยเครื่องคั่วไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบ สำหรับการผลิตข้าวเม้าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มข้าวเม้าบ้านหนองผักตบ จังหวัดนครพนม	21
<i>กฤตภาส วงศ์มา, วัศยษฏ์ อนันต์ปรีชากร, อีรุฒิ ลำภา และ สันติ ผิวผ่อง</i>	
USING THE PROCESS APPROACH AND SCAFFOLDING TECHNIQUE TO IMPROVE ENGLISH WRITING ABILITY OF SECOND-YEAR STUDENTS AT SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY	41
<i>Sarawut Panyasan and Prayong Klanrit</i>	
ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่มีต่อความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	55
<i>ฮ่าว เฉิน และ สุภัทรา วันเพ็ญ</i>	
THE EFFECTS OF COOPERATIVE INTEGRATED READING AND COMPOSITION (CIRC) ON ENGLISH READING COMPREHENSION AND WRITING ABILITIES OF GRADE 7 STUDENTS IN LAO PDR	71
<i>Vathsana Kongsengphengphet and Julamas Jansrisukot</i>	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การดำรงชีพและการเมืองในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบอิสระภายใต้การกำกับของรัฐ	87
---	----

สุนิตย์ เหมนิล และ ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์

สถานการณ์และแนวโน้มการล่อลวงคนไทยไปแสวงหาประโยชน์เพื่อธุรกิจผิดกฎหมายและค้ายมนุษย์: กรณีศึกษาชายแดนจังหวัดเชียงราย	107
--	-----

สุธีรา คณะธรรม, บรรพจน์ โนแก้ว และ วรัญญา พรหมสาขา ณ สกลนคร

ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการท่องเที่ยวข้าเชิงจิตวิญญาณของนักท่องเที่ยวชาวจีน กรณีศึกษาพระพรหมเอราวัณ กรุงเทพมหานคร	125
---	-----

พรทิวา ดาราจันทร์ และ วรชิตา บุญญาณเมธาพร

SERVICE EXCELLENCE IN PUBLIC SPORTS SERVICES: LEVERAGING SERVICE DELIVERY AND DESIGN

Han Shanshan¹, Chaithanaskorn Phawitpiriyakliti¹, Chen Tengda² and Sid Terason^{*3}

¹ College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University

² Faculty of Electronic Information Engineering, Liuzhou Vocational and Technical College

³ Faculty of Sports Science, Kasetsart University

Received: 17 January 2024

Revised: 5 April 2024

Accepted: 20 April 2024

Abstract

This research provides an in-depth study of the current status and future development trends of public sports service quality management in rural Zhuang ethnic regions of China, with the goal of improving service quality, and explores the significant impacts of competency, public sports service delivery, and service design on public sports service quality. By analyzing the data using SmartPLS, the study verified the validity of the measurement tools and the significant relationships between the key variables in the structural model. The results of the study indicate that competency has a significant positive impact on Public sports service delivery and service design, which in turn have a positive effect on public sports service quality. The study validated the indirect effects through the Bootstrap program, further supporting the pathways of competency, service design and public sports service delivery on public sports service quality. Finally, the study provides strong guidance for improving public sports service quality in rural China at both the theoretical and practical levels,

* Corresponding author: Sid Terason

E-mail: fsssid@ku.ac.th

and offers new perspectives and suggestions for academic research and policy formulation in related fields.

Keywords: public service quality, Service delivery, Service design, Zhuang

Introduction

This research explores ways to improve service quality through an in-depth study of public sports service in Rural Zhuang Ethnic Regions of China. Against the backdrop of the Western New public Management movement, there are problems of inequality and lack of quality assurance in China's rural public sports services. The thesis proposes the need to clarify the factors influencing service quality and verifies the critical role of Competency, Service provision and Service design in improving quality through quantitative research. This research provides useful guidance for the theory and practice of rural public sport service delivery.

As an important component of the "basic social conditions necessary for the realization of comprehensive human development", public services are a key indicator of high-quality social development (Zhou, 2000). which once again provides strong support for the development of China's sports undertakings. In the context of the new era of national fitness and the development strategies of a healthy China and a strong sports nation, promoting the development of public sports service quality is not only in line with the needs of the construction of a harmonious socialist society with Chinese characteristics, but also a way of guaranteeing the active participation of the people in sports activities.

In this context, public expectations are increasingly demanding that governments emulate the operations of commercial firms. There are large differences in Public sport service delivery between regions, especially in the

rural areas of economically underdeveloped ethnic minority regions, where public sports service quality faces a lack of effective safeguards (Wen, 2021). The construction of China's public sports service system has not yet been perfected, and there are obvious inequities. There are large differences in Public sport service delivery between regions, especially in the rural areas of economically underdeveloped ethnic minority regions.

Clarifying the subjects, processes, evaluations helps to identify the entry points and exits for rural public sports service quality improvement. Satisfy the public's demand for rural public sports services help to enhance the public's "happiness", thus better realizing the "Healthy China Strategy". thereby better realizing the "Healthy China" strategy.

Public Sports Service Quality

In 1978, Sasser et al. introduced the concept of service quality, distinguishing it into Expected Service Level and Perceived Service Level (Sasser et al., 1978). In 1982, Churchill and Surprenant defined service quality as the degree of consumer satisfaction based on the gap between actual service and expectations (Churchill & Surprenant, 1982).

In 2011, Jiang Mingsheng and Wen Shunsheng emphasized that the quality of public services focuses on the service level and quality provided by government and related organizations (Jiang & Wen, 2011). For public sports services, it's defined as how well the process and outcomes meet regulatory requirements and public needs (Yuan et al., 2019).

Competency

In 1973, McClelland (1973) highlighted that academic performance doesn't predict future career success or life achievement. He emphasized the need to assess competency beyond intelligence or knowledge in specific areas, sparking the Competency movement. Nelson (1997) stated that traditional HR management falls short in adapting to organizational change. Competency-

based HR management can predict career development and job competency, aligning with organizational goals.

Akerson (2014) discovered that low entry barriers for personal fitness instructor certification in the US negatively affect the fitness industry. Huang Jin's study (2018) in Fuzhou City found a strong positive correlation between fitness trainer competency and customer satisfaction in various aspects.

Public Sport Service Delivery

Different agents exhibit varying levels of competitive efficiency, with the public sector having the capability to achieve cost savings and improved efficiency (Ferris & Graddy, 1994). Rainey and Steinbauer (1999) argue that government's altruism can facilitate efficient provision of certain public services. Public services can be delivered through government or non-governmental means, including diversification and joint provision. In the early 1990s, as public demand increased, there was a decline in service quality and efficiency in public institutions. To address this, Stiglitz suggested that the government could entrust the private sector with service production and delivery while maintaining macro-control (Prychitko, 1996).

In the UK, sports affairs are indirectly managed through organizations like UK Sport, Sport England, and the Youth Sport Trust, while local councils maintain a high degree of autonomy. Various sports social organizations and institutions, encouraged by the government, actively provide public sports services: sports clubs offer personalized services, voluntary sports organizations contribute through clubs, sports associations promote their respective sports, and sports foundations provide financial support (Wang, 2017).

Service Design

The concept of "service design" was first introduced in 1982, it was proposed service blueprints, and set up service visibility and service evidence, and proposed the use of service blueprints to improve the experience of the

service (Shostack, 1982). In the 1990s, there were different designers and enterprises such as Donald A. Norman, Angus, Jenkinson and IDEO, etc., who put forward design concepts and design methods such as "user-centered", "user prototype", "user portrait", "user journey map", etc. These theories and methods were helpful for designers to build intangible services by visualization at that time. They have come up with design concepts and methods such as "user-centered", "user prototype", "user portrait", "user journey map", etc., which can utilize visualization to show intangible Service design, and these theories and methods were of great help to designers at that time when they were constructing the framework of user stories and researching the target users. These theories and methods were of great help to designers at that time in constructing user story frameworks and researching target users, which improved designers' thinking logic and expanded their Service design methods.

Later, in the late 20th century, Kimbell argues that Service design is a unique form of design that focuses on designing and improving service experiences and processes rather than just the design and manufacture of products. This reflects an understanding and emphasis on the multiplicity of Service design (Clatworthy et al., 2009).

Hypotheses

H1: Competency affects service quality through service delivery.

H2: Competency affects service quality through service design.

H3: Service design affects service quality through service delivery.

Method

Participants

Using quantitative methods and non-probability sampling techniques, the study was conducted in counties with more than 90% of China's Zhuang population. The sample consisted of 485 residents who lived in these counties

and used or participated in local public sports services. A total of 600 questionnaires were distributed and 485 valid questionnaires were returned.

The age of the participants was mainly between 36–55 years old, predominantly male, which accounted for 71.5% of the sample, and female, which accounted for 28.5%. In terms of education, the residents in the sample are mostly from High school and below, in terms of Unit property, mainly Farming, in terms of Nature of post, mainly Self-employed and Ordinary employee, Years of participation mainly 5–15 years, and monthly income mainly below 5,000 RMB.

Instrument

Competency was measured using the COSM measurement tool (Toh & Jamieson, 2000) with a Cronbach's alpha coefficient of 0.97. Public sport service delivery is measured using five indicator dimensions proposed by Pu et al. including facilities construction, fitness instruction, policies and regulations, fitness test, and public sport information (Pu, 2020). Service design uses Customer Needs Scale used by Huang and Kuo. Service quality was modeled using the SERVQUAL service quality gap model, proposed by Parasuraman, Zeithaml and Berry (1985) with a Cronbach's alpha of 0.92 (Parasuraman et al., 1985).

Data Analysis

The statistical technique chosen for this study is Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM), employed through the use of SmartPLS software. PLS-SEM is a robust multivariate analysis method that is particularly suited for exploratory research when the goal is theory building or when the research model is complex. It allows for the analysis of complex relationships between observed and latent variables within a structural equation framework. This method is preferred in situations where the data may not necessarily

follow a normal distribution, making it a flexible choice for a wide range of research topics, including those dealing with service quality and design.

In this study, PLS-SEM is utilized to verify the measurement model's validity and to explore the significant relationships between competency, public sports service delivery, service design, and public sports service quality. The use of SmartPLS for data analysis is indicative of a focus on understanding the structural relationships between variables rather than merely their individual impacts. This approach is particularly effective for testing hypotheses related to indirect effects and mediation between constructs, as evidenced by the study's exploration of how competency influences public sports service quality through service delivery and design.

Results

Measurement Model

In evaluating the measurement models, we conducted assessments on loadings, average variance extracted (AVE), and composite reliability (CR). Our criteria included loadings greater than or equal 0.5, AVE greater than or equal 0.5, and CR greater than or equal 0.7. As depicted in Table 2, all constructs surpassed the threshold values, with AVEs exceeding 0.5, CRs surpassing 0.7, and loadings meeting or exceeding the 0.5 criterion (Hair et al., 2019). Notably, considering our incorporation of three second-order constructs-Competency, Public Sports Service Delivery, and Public Sports Service Quality.

During the second step, we applied the HTMT criterion proposed by Henseler et al. (2015) and refined by Franke and Sarstedt (2019) to evaluate discriminant validity. The stringent HTMT criterion set was ≤ 0.85 , with a more lenient criterion of ≤ 0.90 . As indicated in Table 4, all HTMT values fell below 0.85. Hence, we can confidently assert that respondents distinguished among

the individual constructs. In summary, both validity tests provided strong evidence supporting the effectiveness and reliability of the measurement items.

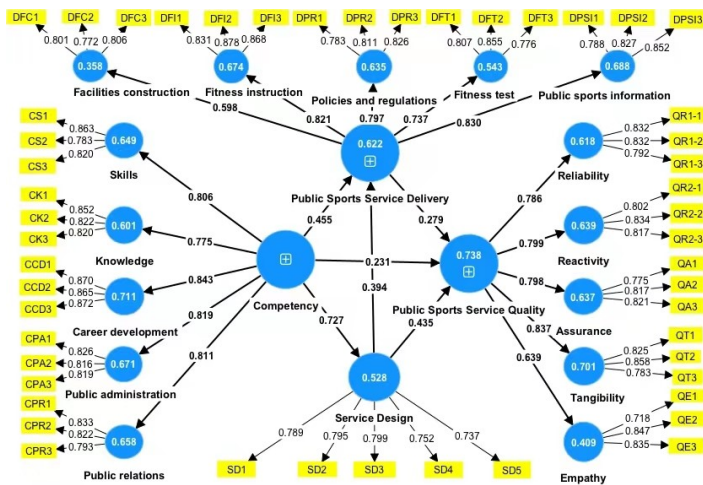

Fig. 1 Hypothesis testing

Table 1 Measurement Model for the First Order Constructs

Constructs	Items	Loadings	α	AVE	CR
Assurance	QA1	0.775	0.728	0.647	0.846
	QA2	0.817			
	QA3	0.821			
Career development	CCD1	0.87	0.838	0.756	0.93
	CCD2	0.865			
	CCD3	0.872			
Empathy	QE1	0.718	0.72	0.644	0.844
	QE2	0.847			
	QE3	0.835			
Facilities construction	DFC1	0.801	0.706	0.629	0.836
	DFC2	0.772			
	DFC3	0.806			
Fitness instruction	DFI1	0.831	0.822	0.738	0.894
	DFI2	0.878			
	DFI3	0.868			
Fitness test	DFT1	0.807	0.743	0.662	0.854
	DFT2	0.855			
	DFT3	0.776			

Table 1 Measurement Model for the First Order Constructs

Constructs	Items	Loadings	α	AVE	CR
Knowledge	CK1	0.852	0.776	0.691	0.87
	CK2	0.822			
	CK3	0.82			
Policies and regulations	DPR1	0.783	0.733	0.651	0.848
	DPR2	0.811			
	DPR3	0.826			
Public administration	CPA1	0.826	0.757	0.673	0.861
	CPA2	0.816			
	CPA3	0.819			
Public relations	CPR1	0.833	0.749	0.666	0.857
	CPR2	0.822			
	CPR3	0.793			
Public sports information	DPSI1	0.788	0.761	0.677	0.83
	DPSI2	0.827			
	DPSI3	0.852			
Reactivity	QR2-1	0.802	0.752	0.668	0.858
	QR2-2	0.834			
	QR2-3	0.817			
Reliability	QR1-1	0.832	0.754	0.671	0.859
	QR1-2	0.832			
	QR1-3	0.792			
Service Design	SD1	0.789	0.833	0.601	0.882
	SD2	0.795			
	SD3	0.799			
	SD4	0.752			
	SD5	0.737			
Skills	CS1	0.863	0.761	0.677	0.863
	CS2	0.783			
	CS3	0.82			
Tangibility	QT1	0.825	0.761	0.677	0.862
	QT2	0.858			
	QT3	0.783			

Table 2 Measurement Model for the Second Order Constructs

Constructs	Indicator	Loadings	α	AVE	CR
Competency	Career development	0.843	0.914	0.658	0.906
	Knowledge	0.775			
	Public administration	0.819			
	Public relations	0.811			
	Skills	0.806			
Public Sports Service Delivery	Fitness instruction	0.821	0.886	0.58	0.872
	Facilities construction	0.598			
	Fitness test	0.737			
	Policies and regulations	0.797			
	Public sports information	0.83			
Public Sports Service Quality	Assurance	0.798	0.89	0.6	0.882
	Empathy	0.639			
	Reactivity	0.799			
	Reliability	0.786			
	Tangibility	0.837			

Table 3 Discriminant Validity (HTMT)

	1	2	3
1. Competency			
2. Public Sports Service Delivery	0.822		
3. Public Sports Service Quality	0.826	0.848	

Structural Model

Following the recommendations of Hair et al. (2017), we assessed multivariate skewness and kurtosis. Then, as outlined by Hair et al. (2019), we utilized a resampling bootstrap procedure with 5,000 samples (Ramayah et al., 2018). Our presentation included path coefficients, standard errors, t-values, and p-values for the structural model. To address concerns raised by Hahn & Ang (2017) regarding the limitations of relying solely on p-values for hypothesis testing, we adopted their proposed approach, incorporating p-values, confidence intervals, and effect sizes. Table 6 provides an overview of the criteria used to assess the proposed hypotheses.

Regarding the R-squared explanatory degree, endogenous latent variables typically exceed 0.67, indicating a strong degree of explanation. Values between 0.33–0.67 suggest a moderately strong degree, 0.19–0.33 indicate a lesser degree, and values below 0.19 imply almost no explanation. In this study, the R^2 values for Public Sports Service Delivery, Public Sports Service Quality, and Service Design are 0.622, 0.738, and 0.528, respectively, signifying a relatively strong degree of explanation.

To test the mediation hypothesis, we followed Preacher and Hayes' recommendation of bootstrapping the indirect effects. If the confidence interval excludes 0, we conclude a significant mediation effect. As displayed in Table 5. All these results were found to be significant. Even after bias correction, the 95% confidence interval remained excluding 0, confirming the reliability of the findings. Hence, H1, H2, and H3 were validated.

Table 5 Hypothesis Testing Indirect Effects

Path	β	SE	t	p	BCI LL	BCI UL
Competency -> Public Sports Service Delivery -> Public Sports Service Quality	0.127	0.021	5.975	0	0.087	0.17
Competency -> Service Design -> Public Sports Service Quality	0.08	0.013	6.026	0	0.055	0.107
Service Design -> Public Sports Service Delivery -> Public Sports Service Quality	0.11	0.019	5.941	0	0.075	0.149

Note: We use 95% confidence interval with a bootstrapping of 5,000

Discussion

The assessment of the measurement model in this study confirmed the validity of the measurement instrument in terms of dimensionality and reliability, reinforcing the scientific robustness of the chosen research framework. Regarding the validation of mediating effects, the study found that Competency indirectly affects public sports service quality through public sports service delivery and

Service design, while Service design also significantly affects public sports service quality indirectly through public sports service delivery.

Notably, all errors identified using the PLS model were lower than the LM model, indicating the robustness of the model in future prediction. By elucidating the significant effects of Competency, Service design and Public sport service delivery on public sports service quality, this study provides solid theoretical guidance and practical insights for enhancing public sports services.

This finding not only provides new perspectives and support for theoretical research, but also offers practical suggestions for governmental decision-making. The findings of this study emphasize the importance of recommending a focus on Competency, Service design and Public sport service delivery in future public sport services to achieve higher levels of service quality and more comprehensive social benefits. This has positive implications for promoting the sustainable development of sport for all.

Theoretical Implications

The direct influence of competency, encompassing the knowledge, skills, and abilities of staff or an organization, on the delivery and design of public sports services is a critical area of exploration within service management literature. Competency impacts service quality in several key ways, underpinned by various theories and models that elucidate this relationship.

Human capital theory posits that the knowledge, skills, and abilities possessed by individuals are vital economic resources that contribute to their productivity and effectiveness. In the context of public sports services, staff competencies can enhance the quality of service delivery through more efficient operation, innovative service design, and the ability to meet or exceed user expectations. Competencies in areas such as customer service, technical expertise in sports and fitness, and operational management are directly linked to the

quality of service users experience. High levels of competency allow for the development and implementation of services that are not only responsive to user needs but also proactively anticipate and shape those needs.

The Resource-Based View of the firm suggests that organizations achieve and sustain competitive advantage through the deployment of valuable, rare, inimitable, and non-substitutable resources, of which human capital is a prime example. In public sports services, an organization's competencies can be seen as strategic resources that drive superior service delivery and design. Competent staff can leverage their skills and knowledge to innovate and improve service processes, creating unique and high-quality service offerings that differentiate the organization in the marketplace.

Service-Dominant Logic shifts the focus from goods to services, positing that value is co-created through interactions between providers and consumers. Within this framework, the competencies of staff are crucial for engaging users in the value co-creation process. Skilled and knowledgeable staff can better facilitate user involvement, tailor services to specific needs, and enhance the overall service experience, leading to higher quality perceptions.

The SERVQUAL model identifies five dimensions of service quality: tangibles, reliability, responsiveness, assurance, and empathy. Competencies directly influence these dimensions. For instance, knowledge and skills impact the reliability of service delivery (consistent and accurate service) and assurance (confidence and trust in the service provider). Abilities in communication and empathy enable staff to understand and meet user needs more effectively, enhancing perceived service quality.

Research has established a direct correlation between the skills of service providers and perceived service quality. In public sports services, staff competencies in areas such as program design, customer service, and technical expertise in sports activities directly influence user satisfaction and service quality

perceptions. Well-designed training programs that enhance these competencies can lead to improvements in service delivery and design, directly impacting the quality of the public sports service offering.

In conclusion, the linkage between staff competencies and the delivery and design of public sports services is supported by several theories and models that highlight the importance of human capital as a key driver of service quality. By focusing on developing and leveraging these competencies, public sports services can enhance their effectiveness, innovate their offerings, and ultimately improve the quality of service experienced by users.

Implications for Future Research

The study acknowledges the influence of specific cultural and economic contexts, suggesting that future research could broaden its scope to encompass a more diverse range of geographic and ethnic groups for a more comprehensive understanding. Furthermore, there is potential for more in-depth investigations into the specific operational mechanisms and feasibility of multiple governance bodies. Through an extensive examination of public sports service quality in Rural Ethnic Zhuang Regions in China, this thesis affirms the validity of H1, H2, and H3. Competency, Service design, and public sports service delivery were found to significantly impact service quality. This not only contributes novel perspectives and theoretical support but also offers practical and viable recommendations for governmental decision-making. In future research, expanding the sample size and delving deeper into the role of multiple governance subjects can enhance support for the development of the public service sector.

Practical Implications

To effectively enhance the public sports sector, it is crucial to focus on comprehensive strategies that address both broad issues and their corresponding sub-issues. This approach ensures that recommendations are not only actionable but also tailored to address specific challenges and opportunities within the sector.

Investing in the continuous professional development of staff across all levels emerges as a pivotal recommendation. This broad directive can be broken down into sub-issues such as the development of customized training programs tailored to the unique needs of various roles within the public sports sector. These programs should focus on enhancing technical skills, customer service capabilities, and innovative approaches to service design. Additionally, encouraging staff to participate in certification and accreditation programs ensures that their competencies are recognized, validated, and kept current, thereby directly impacting the quality of service delivery.

The integration of technology into service delivery and design represents another broad issue with significant potential to enhance efficiency and user experience. Sub-issues in this area include the creation of digital platforms for user engagement, allowing for easy access to services, feedback provision, and participation in the co-creation of services. Employing data analytics to gain insights into user preferences and behaviors enables data-driven improvements in service design and delivery, further enhancing user satisfaction and engagement.

Cultivating a culture of continuous improvement within organizations is essential for sustaining high-quality service delivery. Implementing structured feedback mechanisms to collect and analyze input from users and staff facilitates the integration of valuable insights into continuous service improvement processes. Developing reward and recognition programs for staff

who demonstrate excellence and innovation in service delivery and design encourages a culture that values and strives for high service quality.

Establishing strategic partnerships and collaborations with community organizations, educational institutions, healthcare providers, and private sector entities can significantly broaden and enhance service offerings. Engaging with community organizations helps in understanding and integrating local needs into public sports programs, while cross-sector collaboration offers a more diverse range of services that promote physical activity and wellness among the broader population.

Lastly, advocating for supportive policies and infrastructure developments is critical for the expansion and improvement of public sports services. Ensuring accessibility and inclusion for all segments of the population, including vulnerable and underserved communities, should be a priority. Additionally, promoting sustainable practices in the design, maintenance of sports facilities, and delivery of services contributes to the long-term viability and impact of the public sports sector.

By meticulously addressing these recommendations and their sub-issues, the public sports sector can make significant strides towards improving service quality. Such a detailed and holistic approach ensures that improvements are deeply embedded within the sector's operations, culture, and strategic orientation, leading to enduring benefits for both the sector and its patrons.

References

- Akerson, M. (2014). Investigating personal fitness trainers' qualifications. Electronic Theses and Research. 3014. <https://stars.library.ucf.edu/etd/3014>.
- Clatworthy, S., Kundi, G., & Petty, D. (2009). Service design: time to bring designers into the core of the service design process. Paper presented at the ServDes, 2009, London, UK. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.7744048.v1>.

- Churchill Jr, G. A., & Surprenant, C. (1982). An investigation into the determinants of customer satisfaction. *Journal of Marketing Research*, 19(4), 491–504. <https://doi.org/10.1177/002224378201900410>.
- Ferris, J. M., & Graddy, E. (1994). Organizational choices for public service supply. *Journal of Law, Economics, & Organization*, 10(1), 126–141. <https://doi.org/10.1093/jleo/10.1.126>.
- Franke, G., & Sarstedt, M. (2019). Heuristics versus statistics in discriminant validity testing: a comparison of four procedures. *Internet Research*, 29(3), 430–447. <https://doi.org/10.1108/IntR-12-2017-0515>.
- Hahn, E. D., & Ang, S. H. (2017). From the editors: New directions in the reporting of statistical results in the Journal of World Business. *Journal of World Business*, 52(2), 125–126. <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2016.12.003>.
- Hair, J. F., Thomas, G., Hult, M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2017). A Primer on partial least squares structural equation modeling (2nd ed.). Sage.
- Hair, J., Risher, J., Sarstedt, M., & Ringle, C. (2019). When to use and how to report the results of PLS-SEM. *European Business Review*, 31(1), 2–24. <https://doi.org/10.1108/EBR-11-2018-0203>.
- Henseler, J., Ringle, C., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in Variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 43(1), 115–135. <https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8>.
- Huang, J. (2018). A Study on the Relationship between Fitness Coaches' Competence and Customer Satisfaction in Fitness Clubs in Fuzhou (Master's thesis). *Fujian Normal University*, (1)10–13.
- Jiang, M., & Wen, S. (2011). On constructing a public service system covering the entire population. *Changbai Journal*, (3), 77–79.
- Shostack, G. L. (1982). How to design a service. *European journal of Marketing*, 16(1), 49–63. <https://doi.org/10.1108/EUM00000000004799>.

- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for "intelligence". *American Psychologist*, 28(1), 1–14. <https://doi.org/10.1037/h0034092>.
- Nelson, J. B. (1997). The boundaryless organization: Implications for job analysis, recruitment, and selection. *Human resource planning*, 20(4), 39–49.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. *Journal of Marketing*, 49(4), 41–50. <https://doi.org/10.2307/1251430>.
- Pu, X. (2020). *Status and satisfaction survey of public sports service supply in Kunming City (Master's thesis)*. Yunnan University. <https://doi.org/10.27456/d.cnki.gyndu.2020.000028>.
- Prychitko, D. L. (1996). Whither socialism?. *Cato Journal*, 16(2), 280.
- Rainey, H. G., & Steinbauer, P. (1999). Galloping elephants: Developing elements of a theory of effective government organizations. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 9(1), 1–32. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.jpart.a024401>.
- Ramayah, T., Cheah, J., Chuah, F., Ting, H., & Memon, M. A. (2018). *Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) using SmartPLS 3.0: An updated guide and practical guide to statistical analysis* (2nd ed.). Pearson.
- Sasser, W., Olsen, P., & Wyckoff, D. (1978). Management of service operations: *Text and cases*, 28(1), 156–183.
- Toh, K. L., & Jamieson, L. M. (2000). Constructing and validating competencies of sport managers (COSM) instrument: A model development. *Recreational Sports Journal*, 24(2), 38–55. <https://doi.org/10.1123/rsj.24.2.38>.
- Wen, Y. (2021). Research on the construction of rural community in the process of urban-rural integration in China. Renmin University of China Press.

- Wang, Z. (2017). Construction experience of public sports service system in developed countries and its enlightenment to China. *Sports Science*, (05), 32–47. <https://doi.org/10.16469/j.css.201705004>.
- Yuan, X., Zhang, R., & Wang, F. (2019). Public sports service quality: Concept definition and analysis of influencing factors. *Journal of Tianjin University of Sport*, 34(3), 232–237. <https://doi.org/10.13297/issn1005-0000.2019.03.009>.
- Zhou, Z. (2000). Public sector quality management: New trends in the new century. *Journal of National School of Administration*, 2, 40–44. <https://doi.org/1014063/cki.1008-9314.2000.02.0080>.

การพัฒนาวิธีคั่วข้าวเม่าด้วยเครื่องคั่วไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบ

สำหรับการผลิตข้าวเม่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

กลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ จังหวัดนครพนม

DEVELOPMENT OF PADDY ROASTING METHOD BY USING A PROTOTYPE
VARIABLE SPEED ELECTRIC ROASTER FOR KHAO-MAO PRODUCTION WITH
PARTICIPATION OF THE KHAO-MAO GROUP, BAN NONG PHAK TOP
COMMUNITY, NAKHON PHANOM PROVINCE

กฤตภาส วงศ์มา^{1,*}, วัศยชัย อนันต์ปรีชากร¹, ธีรวุฒิ สำเภา² และ สันติ ผิวผ่อง²
Krittaphat Wongma^{1,*}, Watsayod Ananpreechakorn¹, Theerawut Samphao²
and Sunti Phewphong²

¹ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² ศูนย์ความเป็นเลิศด้านพลังงานทางเลือก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Program of Science, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

² Center of Excellence on Alternative Energy, Research and Development Institute,
Sakon Nakhon Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบและสร้างเครื่องคั่วพลังงานไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบสำหรับการพัฒนาวิธีคั่วข้าวเม่าในการผลิตข้าวเม่าของชุมชนกลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ จังหวัดนครพนม 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ และ 3) ศึกษาการยอมรับเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบของกลุ่มข้าวเม่า งานวิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนกลุ่มข้าวเม่า ดำเนินงานวิจัยโดยการเก็บข้อมูลการสร้างเครื่องคั่วข้าวเม่าต้นแบบ และการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องคั่วข้าวเม่าต้นแบบ ซึ่งพบว่า เครื่องคั่วต้นแบบลดระยะเวลาการใช้แรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 85.7 เมื่อเทียบกับการคั่วข้าวเม่าแบบใช้แรงงานคนหรือ

* Corresponding author: กฤตภาส วงศ์มา

E-mail: krittaphat@snru.ac.th

แบบดั้งเดิม และยังลดเวลาในการคั่วลงจากเดิมใช้เวลา 56 นาที เหลือ 40 นาที สำหรับการคั่ว 4 รอบ ทำให้การคั่วข้าวเฝ้าเร็วขึ้นร้อยละ 28.6 สามารถลดค่าแรงงานประมาณ 3,300/เดือน/คน ในการประเมินการยอมรับโดยใช้วิธี 9-point Hedonic scale พบว่าชุมชนกลุ่มข้าวเฝ้ายอมรับ เรื่องสี กลิ่น รสชาติ และเนื้อสัมผัสของข้าวเฝ้าที่ได้จากการคั่วโดยเครื่องคั่วต้นแบบเทียบเท่ากับการคั่วแบบดั้งเดิม และให้การยอมรับเครื่องคั่วข้าวเฝ้าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบโดยมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้จะนำไปสู่การขยายผลจนเกิดความน่าเชื่อถือจากชุมชนกลุ่มข้าวเฝ้าบ้านหนองผักตบและชุมชนข้างเคียงทำให้เกิดการแพร่กระจายนวัตกรรมที่สร้างขึ้นโดยชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: การคั่วข้าวเฝ้า, เครื่องคั่วข้าวเฝ้าพลังงานไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบได้, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ชุมชนบ้านหนองผักตบ

Abstract

This research aims to 1) design and construct a prototype variable speed electric roaster for development of paddy roasting method for Khao-Mao production of Khao-Mao community of Ban Nong Phak Top in Nakhon Phanom Province, 2) study the effectiveness of the variable speed electric roaster prototype and 3) study on the acceptance of a prototype electric rice roaster of the Khao Mao group. The participatory action research (PAR) was completed with Khao-Mao community technicians and Khao-Mao group of Ban Nong Phak Top, Phon Sawan District, Nakhon Phanom Province. Research procedures comprised data collection of the construction and the performance testing of the paddy roaster prototype. It was shown that the prototype reduced the labor time of stirring by 85.7% compared to the labor-based or traditional roasting and also reduced the roasting time from 56 minutes to 40 minutes for 4 rounds of roasting, resulting in 28.6% faster roasting, could reduce estimated labor cost 3,300 baht/month/person. After evaluating acceptance using the 9-point Hedonic scale method, it was found that the Khao-Mao community

was satisfied with color, smell, taste and texture of the Khao-Mao roasted by the prototype equivalent to the traditional roasting, and accepted the prototype with the highest level of satisfaction. This research result will lead to the expansion of the credibility towards the Khao-Mao community of Ban Nong Phak Top and neighboring communities, causing the spread of innovation created by community technicians.

Keywords: Khao-Mao Roasting, Variable speed electric roaster, Participation of community technicians, Ban Nong Phak Top community

บทนำ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566 – 2570) ซึ่งเป็นระยะ 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ ได้กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่างๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยอาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ คือ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การสร้างความสามารถในการล้มแล้วลุกไว 3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ “พลิกโฉมประเทศไทยสู่ สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยหมุดหมายที่ 10 คือ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ได้กำหนดกลยุทธ์ย่อยที่ 5.6 ไว้คือ ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมแนวคิดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระดับชุมชน สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอด การพัฒนาสินค้าและบริการจากนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และยึดการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ ฟื้นฟู พัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์ และรักษาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของชุมชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ข้าวเป็นพืชอาหารหลักของคนไทยและการทำนาถือเป็นอาชีพหลักที่สำคัญของเกษตรกรไทย การปลูกข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นการผลิตข้าวทั้งเพื่อ

การบริโภคและการส่งออก การค้าข้าวในปัจจุบันต่างมีการแข่งขันกันมากขึ้น โดยแต่ละประเทศต่างเน้นการผลิตและส่งออกข้าวคุณภาพดีมากขึ้น ซึ่งหลายปีที่ผ่านมาข้าวหอมมะลิไทยนับเป็นสินค้าที่มีค่าอันดับหนึ่งของประเทศ (เดชรัต สุขกำเนิด, 2564) ในขณะที่ข้าวสายพันธุ์อื่น เช่น ข้าวเหนียวกลับมีราคาตกต่ำและมีความผันผวนในแต่ละปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2567) ซึ่งเกิดจากปัจจัยที่เกษตรกรไม่ทราบราคาที่แท้จริงของราคาตลาดทำให้บางปีทำนากันมากกว่าเดิม ประจวบกับประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันได้ในตลาดต่างประเทศกับประเทศอื่นๆ ส่งผลให้การส่งออกลดลงและมีปริมาณข้าวคงเหลือในประเทศจำนวนมากขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564) ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้เกษตรกรในชุมชนบางพื้นที่หันมาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการทำข้าวเม่า ซึ่งแต่ก่อนการทำข้าวเม่าเป็นการทำขึ้นมาเพื่อทานกันเองในครัวเรือนและแบ่งปันให้ญาติพี่น้องหรือทำเป็นของฝากเท่านั้น แต่ในปัจจุบันเป็นการทำเพื่อจำหน่ายมากขึ้น เนื่องจากได้ราคาสูง และสามารถกำหนดราคาขายได้เมื่อเทียบกับการขายข้าวเปลือก

ชุมชนบ้านหนองผักตบ หมู่ที่ 4 และ 9 ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม เป็นอีกหนึ่งชุมชนที่ได้ทำการผลิตข้าวเม่าเพื่อจำหน่าย โดยทางหมู่บ้านได้จัดงานบุญข้าวเม่า ในปี พ.ศ. 2551 เพื่อเป็นประชาสัมพันธ์ข้าวเม่า ซึ่งทุกคนที่มาร่วมงานสามารถกินข้าวเม่าโดยไม่ต้องจ่ายเงิน และได้จัดติดต่อกันเป็นระยะเวลา 3 ปี จากการจัดงานบุญต่อเนื่องกันนี้เองทำให้เป็นที่รู้จักของคนในหมู่บ้านและชุมชนใกล้เคียงถึงรสชาติและสีเขียวมรกตอันน่ากินของข้าวเม่าชุมชนบ้านหนองผักตบแล้ว และการจัดงานบุญก็ทำให้มีค่าใช้จ่ายทำให้หลังจากปี พ.ศ. 2554 ถึงปัจจุบันจึงยังไม่มีการจัดงานบุญข้าวเม่าอีก อย่างไรก็ตามผลจากงานบุญข้าวเม่าก็ทำให้ชุมชนหนองผักตบสามารถผลิตข้าวเม่าจำหน่ายจนมาถึงทุกวันนี้ ทำให้เกษตรกรกลุ่มข้าวเม่ามีรายได้ต่อหลังคาเรือนประมาณ 500 - 1,000 บาทต่อวัน

กระบวนการผลิตข้าวเม่า เพื่อจะได้ลักษณะที่นุ่ม มีกลิ่นหอม และมีสีเขียวมรกตตามหลักภูมิปัญญาชาวบ้านนั้น เกษตรกรต้องเริ่มต้นด้วยการคัดเลือกข้าวเปลือกในระยะน้ำนม และดำเนินกิจกรรมการทำข้าวเม่า 5 ขั้นตอน คือ 1) เกี่ยวข้าว ช่วงเวลา 02.00 - 04.00 น. 2) นวดข้าว เพื่อแยกเมล็ดข้าวออกจากรวงข้าว ทำในช่วงเวลา 04.00 - 06.00 น. 3) แยกเมล็ดข้าวลีบออก โดยการแช่น้ำ ทำในช่วงเวลา 06.00 - 06.30 น. 4) คั่วข้าวเม่า ในการคั่วหนึ่งครั้งจะใช้ข้าวเปลือกประมาณ 1.3 กิโลกรัม ใช้เวลาประมาณ 12 นาที ระหว่างที่คั่วใช้ไม้พายกวาดตลอดเวลาจนกว่าข้าวเปลือกจะสุกตามต้องการ ซึ่งใช้เวลาในช่วงนี้

ค่อนข้างนาน ตั้งแต่ 06.30 - 10.00 น. และ 5) ตำสลับแยกแกลบ เป็นขั้นสุดท้ายโดยจะใช้ครกขนาดใหญ่ ในหนึ่งครั้งใช้ข้าวเปลือกที่คั่วแล้วประมาณ 6 - 8 กิโลกรัม จากนั้นนำไปแยกแกลบ ซึ่งจะตำสลับกับแยกแกลบทำอย่างนี้จนกว่าแกลบจะหมด แล้วบรรจุใส่ถุงส่งลูกค้า เวลาประมาณ 15.00 น. ซึ่งกระบวนการผลิตข้าวเม่า กว่าจะได้ข้าวเม่าต้องผ่านกระบวนการขั้นตอนที่ยุ่งยากและใช้ระยะเวลาประมาณ 12 - 14 ชั่วโมง และยังเน้นการผลิตแบบดั้งเดิม ขาดเครื่องทุ่นแรงในกระบวนการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ พบว่ากลุ่มข้าวเม่ามีสภาพปัญหา คือ 1) มีความต้องการทางการตลาดของข้าวเม่าค่อนข้างสูง แต่ผลิตไม่เพียงพอ 2) ต้องการพัฒนาคุณภาพข้าวเม่า 3) ต้องการพัฒนาเครื่องทุ่นแรงในกระบวนการผลิตข้าวเม่า

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการที่ให้คนในชุมชนตั้งแต่ผู้นำชุมชน และสมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการคิด การเสนอแนะ การพิจารณา การตัดสินใจ การปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น (วัฒนาภรณ์ โขจรตนชัย และ สุกัญญา กล่อมจ้อหอ, 2560) กล่าวคือ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนา (นิยม เวชกามา, 2561) ส่งผลต่อด้านจิตใจ และอารมณ์ กระตุ้นให้บุคคลมีการกระทำการใดๆ จนบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มด้วยความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันกับกลุ่ม (Keith, 1972) การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ที่ส่งผลต่อความต้องการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมให้ชุมชนต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี และทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ในการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงควรประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน 2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การกำหนดกิจกรรม 4) การดำเนินกิจกรรม และ 5) การประเมินผลกิจกรรม โดยให้ความสำคัญกับการใช้ชุมชน เป็นศูนย์กลางในการเข้ามามีส่วนร่วม หน่วยงานภาครัฐ คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ หรืออำนวยความสะดวกเท่านั้น (สุธี วรประดิษฐ์, 2553)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสภาพปัญหาของกลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ คณะผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มข้าวเม่าชุมชนบ้านหนองผักตบมีความสนใจในการออกแบบและสร้างเครื่องคั่วข้าวเม่าแบบพลังงานไฟฟ้า เพื่อทุ่นแรงในกระบวนการผลิตข้าวเม่า ทดแทนการใช้คนในการกวนขณะคั่ว โดยมีจุดประสงค์เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ และศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ ทำให้เกิด

ชุมชนแห่งการเรียนรู้และแบ่งปัน เกิดการยอมรับและแพร่กระจายนวัตกรรมที่สร้างขึ้น โดยชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องคว้พลังงานไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบสำหรับการพัฒนาวิธีคว้ข้าวเมาเป็นการผลิตข้าวเมาของชุมชนกลุ่มข้าวเมา
- 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องคว้ข้าวเมาพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ
- 3) เพื่อศึกษาการยอมรับเครื่องคว้ข้าวเมาพลังงานไฟฟ้าต้นแบบของกลุ่มข้าวเมา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ปัญหาอุปสรรคในการคว้ข้าวเมา การนำแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำให้ข้าวสุก การมีส่วนร่วมของชุมชน การยอมรับเทคโนโลยีของชุมชนมาศึกษา การวิเคราะห์การออกแบบและสร้างเครื่องคว้ข้าวเมาพลังงานไฟฟ้าร่วมกับชุมชนกลุ่มข้าวเมา การรักษาคุณภาพข้าวเมาให้เหมือนเดิมกับการคว้แบบดั้งเดิม การยอมรับเครื่องคว้ต้นแบบของชุมชนกลุ่มข้าวเมาบ้านหนองผักตบ ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอนาสารร์ จังหวัดนครพนม โดยยึดการมีส่วนร่วมของ สุธี วรประดิษฐ์ (2553) 5 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน 2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การกำหนดกิจกรรม 4) การดำเนินกิจกรรม และ 5) การประเมิน ผลกิจกรรม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุมชนกลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จำนวน 310 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) กลุ่มตัวอย่างที่ร่วมการวิจัย ได้แก่ ชุมชนกลุ่มข้าวเม่า เป็นพ่อบ้านที่มีความสามารถทางช่าง จำนวน 5 คน ได้จากความสมัครใจ

2) กลุ่มตัวอย่างที่ร่วมการเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนกลุ่มข้าวเม่า เป็นแม่บ้าน จำนวน 30 คน ได้จากความสมัครใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวอย่างพันธุ์ข้าวที่ใช้ในการวิจัย คือ กข6

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1) ประเด็นการสนทนากลุ่ม เรื่อง การออกแบบและทดสอบประสิทธิภาพเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ จำนวน 7 ข้อคำถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) เรื่อง การออกแบบและทดสอบประสิทธิภาพเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ ประกอบด้วย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ออกแบบและสร้างเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) ข้อมูลส่วนตัว (2) วิธีการคว่ำข้าวเม่า (3) การออกแบบและสร้างเครื่องคว่ำข้าวเม่าแบบใช้พลังงานไฟฟ้า ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ โดยศึกษาการยอมรับของชุมชนต่อเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00

3) แบบประเมินการยอมรับของชุมชนต่อคุณภาพข้าวเม่า โดยใช้วิธี 9-point Hedonic scale (Lim & Fujimaru, 2010) ประกอบด้วย 9 ระดับ คือ 9 (ยอมรับมากที่สุด) 8 (ยอมรับมาก) 7 (ยอมรับปานกลาง) 6 (ยอมรับเล็กน้อย) 5 (เฉยๆ) 4 (ไม่ยอมรับเล็กน้อย) 3 (ไม่ยอมรับปานกลาง) 2 (ไม่ยอมรับมาก) 1 (ไม่ยอมรับมากที่สุด) สามารถแปลผลได้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 8.21 – 9.00 หมายถึง ยอมรับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 7.31 – 8.20 หมายถึง ยอมรับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 6.41 – 7.30	หมายถึง ยอมรับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 5.51 – 6.40	หมายถึง ยอมรับน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.61 – 5.50	หมายถึง เฉยๆ
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.71 – 4.60	หมายถึง ไม่ยอมรับเล็กน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.81 – 3.70	หมายถึง ไม่ยอมรับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.91 – 2.80	หมายถึง ไม่ยอมรับมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 – 1.90	หมายถึง ไม่ยอมรับมากที่สุด
มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00	

4) แบบประเมินการยอมรับของชุมชนต่อเครื่องคว่ำข้าวแม่พลังงานไฟฟ้าต้นแบบ ประกอบด้วย 5 ระดับคะแนน คือ 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) 4 (เห็นด้วยมาก) 3 (เห็นด้วยปานกลาง) 2 (เห็นด้วยรับน้อย) 1 (เห็นด้วยน้อยที่สุด) สามารถแปลผลได้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.50 – 5.00	หมายถึง ยอมรับมากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.50 – 4.49	หมายถึง ยอมรับมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.50 – 3.49	หมายถึง ยอมรับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.50 – 2.49	หมายถึง ยอมรับน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 – 1.49	หมายถึง ยอมรับน้อยที่สุด
มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00	

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มข้าวแม่ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นร่วมกับชุมชนของกลุ่มข้าวแม่สนทนากลุ่มเพื่อออกแบบและสร้างเครื่องคว่ำข้าวแม่ต้นแบบ แล้วสอบถามการยอมรับของกลุ่มข้าวแม่ต่อเครื่องคว่ำต้นแบบ ในช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม 2563

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ซึ่งมีการจดบันทึก การถอดข้อมูลจากการบันทึกเสียงมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการ จัดหมวดหมู่ เชื่อมโยงเนื้อหา และสรุปประเด็นที่ทำการศึกษา โดยให้รหัสของการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มลงในโปรแกรม Excel

2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการยอมรับเครื่องครัวข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบของกลุ่มข้าวเม่า ซึ่งได้รวบรวมค่าคะแนนของความคิดเห็น คำนวณค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น แปลความหมายของระดับความคิดเห็น 5 ระดับ และสรุปผล

3) นำข้อมูลที่สรุปได้กลับไปให้ผู้ร่วมวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลอ่านหรือกลับไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีก เพื่อเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2554)

สรุปผลการวิจัย

1. ออกแบบและสร้างเครื่องครัวพลังงานไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบสำหรับการพัฒนาวิธีครัวข้าวเปลือกในการผลิตข้าวเม่าของชุมชนกลุ่มข้าวเม่า

ผลการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มได้ผลการวิจัยดังนี้

1.1 อุปกรณ์/ภาชนะที่ใช้สำหรับครัวข้าวเม่า

1) กระทะที่ใช้ครัวข้าวเม่า ในอดีตใช้โองดินที่แตกแต่ยังเหลือปริมาตรเพียงพอที่จะใส่ข้าวเปลือก นำมาเป็นกระทะสำหรับครัวข้าวเม่า ต่อมาในปัจจุบันได้พัฒนาใช้กระทะใบใหญ่ เรียกว่า กระทะใบบัว แทนโองดินแตก

2) เชื้อเพลิงให้ความร้อน ใช้ฟืนโดยจะมีการจัดเตรียมไว้ให้เพียงพอในช่วงฤดูร้อน และเก็บไว้ในที่ที่หลบฝนได้

3) เตา ใช้ถังน้ำมันขนาด 200 ลิตร ตัดขนาดพอดีเพื่อใช้ทำเตาให้ความร้อนหรือก่อเตาด้วยปูนซีเมนต์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อลดการสูญเสียพลังงานความร้อนและลดการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิง

4) ไม้คนหรือไม้กวนข้าวเม่า ใช้จอบขนาดเล็ก หรือเป็นอุปกรณ์คล้ายจอบ แต่ทำมาจากไม้ทั้งหมด

1.2 วิธีการครัวข้าวเม่าแบบดั้งเดิม

การครัวข้าวเม่าของกลุ่มข้าวเม่าชุมชนบ้านหนองผักตบ คือ การทำให้ข้าวระยะเม่าสุกด้วยการต้มด้วยน้ำในกระทะ คนไปเรื่อยๆ น้ำก็จะค่อยระเหยออกจนหมด และครัวต่อจนข้าวสุกพอดี ทดสอบว่าข้าวสุกหรือไม่ด้วยการบีบเมล็ดข้าวดู ถ้าพบว่าข้าวไม่เป็นไต (การเป็นไต หมายถึง เมล็ดจะมีลักษณะขุ่นบางส่วน) ก็ถือว่าข้าวสุก ซึ่งเป็นวิธีที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

ในการคั่วแต่ละครั้งจะต้องแช่ข้าวก่อนเพื่อคัดเมล็ดลีบออก จากนั้นใช้ตะแกรง ตักขึ้นมาใส่กระทะ (ประมาณ 1.3 กิโลกรัม ชั่งขณะเปียก) และเติมน้ำประมาณ 1 แก้ว (ประมาณ 250 มิลลิลิตร) ตรงนี้กลุ่มข้าวเฒ่าบอกว่านี่ถือว่าเป็นเคล็ดลับ เนื่องจากถ้าไม่เติมน้ำ ข้าวเฒ่าที่ได้จะแห้งและแข็งเกินไป อีกทั้งสีไม่เขียวสด ทานก็จะไม่อร่อย ซึ่งกลุ่มข้าวเฒ่ายังให้ ข้อมูลเสริมมาว่า การจะคั่วให้ได้ข้าวเฒ่าที่มีคุณภาพดีนั้นต้องใช้ประสบการณ์และทักษะ การสังเกต การพิจารณาอายุข้าวที่นำมาผลิตข้าวเฒ่าต้องเป็นข้าวที่อยู่ในระยะเฒ่า นั่นคือ มีอายุ 19 วัน หลังจากข้าวออกดอก ถ้าข้าวที่อายุน้อยเกินไปมาทำก็จะทำให้ข้าวเฒ่ามีม จนเกินไปจนทำให้เกิดขี้เฒ่า ซึ่งทำให้ขายไม่ได้ราคา แต่ถ้าข้าวเลยอายุเฒ่าแล้วก็จะได้ข้าวเฒ่า ที่แข็ง สีจะไม่สวย เมื่อทานก็จะไม่อร่อยเท่าที่ควร ทำให้ได้ราคาไม่ดีเช่นกัน ซึ่งข้าวที่มีอายุ พอดีเฒ่า มีระยะเวลาไม่นาน นั่นคือ ระหว่าง 4 - 5 วัน เท่านั้น ดังนั้นการคั่วจึงต้องให้เทคนิค และประสบการณ์สูง เมื่อคั่วออกมาแล้วจะได้ข้าวเฒ่าที่มีคุณภาพต่อไปหลังจากเสร็จสิ้น กระบวนการผลิต

1.3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะจากกลุ่มข้าวเฒ่า

ในการคั่วข้าวเฒ่า ผู้คั่วจะต้องยืนและกวนหรือคนอยู่ตลอดเวลา ใช้เวลาต่อครั้ง ประมาณ 13 - 15 นาที เริ่มคั่วตั้งแต่ 06.30 - 10.00 น. ทำให้ควบคุมคุณภาพในแต่ละรอบ ลำบาก จากความเหนื่อยล้าของผู้คั่วเอง

จากการบอกเล่าของกลุ่มข้าวเฒ่าที่ได้ไปศึกษาดูงานจากที่อื่น เกี่ยวกับการผลิต ข้าวเฒ่า และได้ไปเห็นวิธีการคั่วข้าวเฒ่าจากการใช้เครื่องคั่วโดยใช้พลังงานไฟฟ้า จึงได้เสนอว่า กลุ่มควรจะนำเครื่องคั่วไฟฟ้ามาปรับใช้

1.4 การออกแบบและสร้างเครื่องคั่วพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ

ผู้วิจัยได้นำประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการคั่วข้าวเฒ่าของกลุ่ม ข้าวเฒ่า สนทนากลุ่ม (focus group) ร่วมกับชุมชนของกลุ่มข้าวเฒ่า เพื่อร่วมกันออกแบบ และสร้างเครื่องคั่วข้าวเฒ่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ พบว่า

- ขั้นตอนการออกแบบเครื่องคั่วข้าวเฒ่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ

- 1) สร้างเครื่องคั่วข้าวเฒ่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบก่อนเพื่อใช้ทดสอบ
- 2) ใช้มอเตอร์ขนาด 1 แรงม้า ที่สามารถปรับความเร็วรอบการหมุนได้
- 3) ใช้โครงเหล็กในการยึดแกนหมุนและมู่เล่
- 4) ใช้สถานที่เดิม และเตาเดิม แต่ปรับและเพิ่มโครงสร้างเหล็กเข้าไป

- ขั้นตอนการสร้างเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ

ผู้วิจัยและชุมชนของกลุ่มข้าวเม่าร่วมกันสร้างเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ โดยมีกลุ่มข้าวเม่าที่เป็นแม่บ้านร่วมสังเกตการณ์และเรียนรู้การทดสอบการใช้งาน

ภาพที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบและสร้างเครื่องคว่ำพลังงานไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบ

การออกแบบและสร้างเครื่องคว่ำพลังงานไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบสำหรับการพัฒนาวิธีคว่ำข้าวเม่าในการผลิตข้าวเม่าของชุมชนกลุ่มข้าวเม่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการคว่ำข้าวเม่าของชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ สอดคล้องกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ สุธี วรประดิษฐ์ (2553) 5 ขั้นตอน ใน 4 ข้อแรก คือ 1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัญหาของชุมชน 2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การกำหนดกิจกรรม และ 4) การดำเนินกิจกรรม ดังแสดงในภาพที่ 2

2. ศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ

ผลการทดสอบพบว่า เมื่อคว่ำผ่านไปประมาณ 5 นาที น้ำในกระทะเริ่มแห้ง ปรากฏว่าข้าวเปลือกติดกระทะเหนียวระยะของก้านหมุน (เหล็กกวานข้าวเม่า) จึงไม่ได้เก็บข้อมูลการทดสอบด้านต่างๆ เช่น ปริมาณข้าวเม่าที่สามารถคว่ำได้ต่อครั้ง ระยะเวลาที่ใช้ในการคว่ำ อัตราเร็วของการหมุน ความยาวของก้านหมุน และขนาดของก้านหมุน เนื่องจากผู้วิจัยและชุมชนต้องการเพิ่มที่กวาดเพื่อป้องกันข้าวเปลือกติดกระทะ การปรับปรุงแก้ไขเครื่องคว่ำพลังงานไฟฟ้าต้นแบบร่วมกับชุมชน โดยติดที่กวาดข้าวเม่าป้องกันการติดกระทะ (ภาพที่ 3)

ซึ่งเป็นเหล็กเส้นกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 6 มิลลิเมตร เป็นเหล็กแบบเดียวกันกับก้านกวน ก้านกวนมีความยาว 25 เซนติเมตร มีลักษณะโค้งตามรูปร่างของกระทะกวาดข้าวเฒ่าป้องกันการติดกระทะ มีความยาว 40 เซนติเมตร หลังจากทดสอบการทำงานของเครื่องคั่ว พบว่าสามารถคั่วข้าวเฒ่าได้ 1 กิโลกรัมต่อครั้ง ระยะเวลาในการคั่ว 9 นาที ด้วยอัตราเร็วการหมุน 56 รอบต่อนาที โดยมีต้นทุนในการสร้างเครื่องคั่วข้าวเฒ่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ เป็นจำนวนเงิน 14,920 บาท ใช้เวลาสร้าง 3 วัน และชุมชนกลุ่มข้าวเฒ่า จำนวน 5 คน

ภาพที่ 3 การแก้ไขปัญหการติดกระทะร่วมกับชุมชน

ผลการทดสอบประสิทธิภาพการคั่วข้าวเฒ่าของเครื่องคั่วข้าวเฒ่าพลังงานไฟฟ้า ต้นแบบเทียบกับการคั่วแบบดั้งเดิม (ตารางที่ 1) พบว่า การคั่วทั้งสองแบบให้ปริมาณข้าวเฒ่า ที่ได้หลังการดำที่ไม่แตกต่างกันและไม่เจอปัญหาเรื่องการเกิดขี้เฒ่า แต่เมื่อพิจารณาเรื่อง การลดระยะเวลาการใช้แรงงานคน พบว่า เครื่องคั่วข้าวเฒ่าแบบปรับค่าการหมุนได้สามารถลด ระยะเวลาการใช้แรงงานคนจาก 14 นาทีต่อรอบ เหลือ 2 นาที นั่นคือ สามารถลดระยะเวลา การใช้แรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 85.7 และคั่วข้าวเฒ่าเร็วขึ้นร้อยละ 28.6 เมื่อเทียบกับการ คั่วแบบดั้งเดิม ซึ่งสามารถลดค่าแรงงาน 3,374.44 บาท/เดือน/คน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวร์ อินทร์ประสิทธิ์ (2557) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการผลิตและการออกแบบเครื่อง ผลิตข้าวเฒ่าเพื่ออุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดย่อมพบว่า เทคโนโลยีกระบวนการผลิต ข้าวเฒ่าแบบใหม่เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตข้าวเฒ่าแบบดั้งเดิม ให้สามารถผลิตใน ปริมาณมาก ง่ายต่อการควบคุมการผลิต และไม่จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องคว่ำข้าวเม้าต้นแบบเปรียบเทียบกับเครื่องคว่ำแบบดั้งเดิม

ลำดับ	รายการทดสอบประสิทธิภาพ	ผลการทดสอบประสิทธิภาพ		วิเคราะห์ข้อมูล
		แบบดั้งเดิม	เครื่องคว่ำต้นแบบ	
1	ทดสอบระยะเวลาที่ใช้ในการคว่ำต่อการทำงาน 1 คน	14 นาทีต่อรอบ ประกอบด้วย คว่ำ 11 นาที ตักข้าวเปลือกใส่-ออก กระทะ 1 นาที นำข้าวเปลือกที่ผ่านการคว่ำไปผึ่ง/เก็บ อีก 2 นาที นั่นคือ ภายในเวลา 1 ชั่วโมง สามารถคว่ำข้าวเม้าได้ 4.3 กิโลกรัม	10 นาทีต่อรอบ ประกอบด้วย คว่ำ 9 นาที ตักข้าวเปลือกใส่-ออก กระทะ 1 นาที ช่วงที่นำข้าวเปลือกที่ผ่านการคว่ำไปผึ่ง/เก็บ เครื่องคว่ำทำงานได้ต่อเนื่อง นั่นคือ ภายในเวลา 1 ชั่วโมง สามารถคว่ำข้าวเม้าได้ 6.0 กิโลกรัม	เครื่องคว่ำข้าวเม้าแบบปรับค่าการหมุนได้ ลดระยะเวลาการใช้แรงงานคนจาก 14 นาทีต่อรอบ เหลือ 2 นาที นั่นคือ สามารถลดระยะเวลาการใช้แรงงานคนคิดเป็นร้อยละ 85.7 และคว่ำข้าวเม้าเร็วขึ้นร้อยละ 28.6 เมื่อเทียบกับการคว่ำแบบดั้งเดิม
2	ทดสอบปริมาณข้าวเม้าที่ได้หลังการตำ	1 kg ข้าวเม้าต่อครั้ง	1 kg ข้าวเม้าต่อครั้ง	การคว่ำจากเครื่องต้นแบบเทียบเท่ากับการคว่ำแบบดั้งเดิม
3	ทดสอบปริมาณการเกิดขี้แมว	ไม่พบการเกิดขี้แมว	ไม่พบการเกิดขี้แมว	การคว่ำจากเครื่องต้นแบบเทียบเท่ากับการคว่ำแบบดั้งเดิม
4	ทดสอบต้นทุนการผลิตข้าวเม้าต่อแรงงาน 1 คน/1 กระทะ	* ค่าจ้างเฉลี่ย 37.5 บาท/ชั่วโมง ใน 1 วัน เวลาที่ใช้คว่ำ 3.5 ชั่วโมง/วัน (จาก 06.30-10.00 น.) คิดเป็นเงิน 131.25 บาท/วัน ดังนั้น ค่าจ้างแรงงาน 3,937.50 บาท/เดือน/คน	ใช้แรงงานคน 30 นาที ลดระยะเวลาการใช้แรงงานคน ร้อยละ 85.7 สามารถลดค่าแรงงาน 3,374.44 บาท/เดือน/คน	การคว่ำจากเครื่องต้นแบบช่วยลดต้นทุนค่าแรงงาน

* คำนวณจากค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท/วัน/คน

3. ศึกษาการยอมรับเครื่องคั่วพลังงานไฟฟ้าต้นแบบของกลุ่มข้าวเม่า

การศึกษการยอมรับเครื่องคั่วพลังงานไฟฟ้าต้นแบบของกลุ่มข้าวเม่า ได้ศึกษาดังนี้

3.1 การยอมรับคุณภาพข้าวเม่าที่คั่วจากเครื่องคั่วพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ

จากการนำตัวอย่างข้าวเม่าที่ได้จากการคั่วแบบดั้งเดิม และจากการคั่วโดยเครื่องคั่วไฟฟ้าต้นแบบ (ภาพที่ 4) โดยให้กลุ่มชุมชนข้าวเม่า จำนวน 30 คน ชิมตัวอย่างดังกล่าว (ภาพที่ 5) ผลการทดสอบการยอมรับคุณภาพของข้าวเม่าจากการชิม โดยวิธี 9-point Hedonic scale (Lim & Fujimaru, 2010) ดังแสดงตารางที่ 2

ก. ข้าวแบบดั้งเดิม

ข. ข้าวโดยใช้เครื่องคั่ว

ภาพที่ 4 ข้าวเม่าที่ได้จากการคั่วแบบดั้งเดิม (ก.)

และจากการคั่วโดยใช้เครื่องคั่ว (ข.)

ภาพที่ 5 การมีส่วนร่วมในการทดสอบข้าวเม่าจากการชิม

โดยวิธี 9-point Hedonic scale

ตารางที่ 2 ผลทดสอบการยอมรับคุณภาพของข้าวเม่าจากการชิม โดยวิธี 9-point Hedonic scale

รายการพิจารณา	ตัวอย่างข้าวเม่า				p-value*
	ข้าวแบบดั้งเดิม		ข้าวจากเครื่องคั่วต้นแบบ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
- สี	8.67	0.48	8.50	0.68	0.279
- กลิ่น	8.63	0.49	8.57	0.50	0.605
- รสชาติ	8.87	0.35	8.67	0.48	0.069
- เนื้อสัมผัส	8.70	0.47	8.43	0.63	0.067
การยอมรับคุณภาพโดยรวม	8.73	0.45	8.53	0.63	0.162
การแปลผลการยอมรับ	มากที่สุด		มากที่สุด		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (n =30)

จากการนำตัวอย่างข้าวเม่าที่ได้จากการคั่วแบบดั้งเดิม และจากการคั่วโดยเครื่องคั่วไฟฟ้าต้นแบบ โดยให้กลุ่มชุมชนข้าวเม่า จำนวน 30 คน ชิมตัวอย่างดังกล่าว ประเมินการยอมรับโดยใช้วิธี 9-point Hedonic scale พบว่า ข้าวเม่าที่ได้จากการคั่วแบบดั้งเดิมมีคะแนนเฉลี่ยการยอมรับของสี กลิ่น รสชาติ และเนื้อสัมผัส เท่ากับ 8.67, 8.63, 8.87, 8.70, และ 8.73 ตามลำดับ ซึ่งการแปลผลการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้าวเม่าที่ได้จากการคั่วโดยเครื่องคั่วไฟฟ้าต้นแบบ มีคะแนนเฉลี่ยการยอมรับของสี กลิ่น รสชาติ และเนื้อสัมผัส เท่ากับ 8.50, 8.57, 8.67, 8.43, และ 8.53 ตามลำดับ การแปลผลการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งพบว่าการยอมรับข้าวเม่าที่ได้จากการคั่วแบบดั้งเดิมและจากเครื่องคั่วต้นแบบของกลุ่มข้าวเม่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ค่า p-value > .05)

3.2 การยอมรับเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ

ผู้วิจัยทดสอบการยอมรับเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบของสมาชิกกลุ่มข้าวเม่าชุมชนบ้านหนองผักตบ ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จำนวน 30 คน โดยขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามในการให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งแบบสอบถามมีค่าคะแนนของความคิดเห็นในการเลือกและการแปลผล ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลระดับการยอมรับของชุมชนกลุ่มข้าวเม่าต่อเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ

การยอมรับเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น	การแปลผลการยอมรับ
ประเด็นด้านโครงสร้าง		
1) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างมีความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน	4.70	มากที่สุด
2) การออกแบบโครงสร้างของเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าให้หน้าใช้งาน	4.82	มากที่สุด
3) ความเหมาะสมของขนาดเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้า	4.84	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.78	มากที่สุด
ประเด็นด้านการใช้งาน		
4) ความสะดวกในการใช้งาน	4.80	มากที่สุด
5) ความเหมาะสมของระบบการทำงานของเครื่อง	4.74	มากที่สุด
6) ประสิทธิภาพในการทำงาน	4.76	มากที่สุด
7) ระยะเวลาในการคั่วข้าวเม่า	4.86	มากที่สุด
8) ความปลอดภัยในการทำงาน	4.84	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.80	มากที่สุด
ประเด็นความคุ้มค่า		
9) ระยะเวลาในการสร้าง	4.74	มากที่สุด
10) ความเหมาะสมของต้นทุนในการสร้าง	4.78	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.76	มากที่สุด
ภาพรวม	4.80	มากที่สุด

การยอมรับของชุมชนกลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ต่อเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านโครงสร้าง ด้านการใช้งาน ด้านความคุ้มค่า และโดยภาพรวม เท่ากับ 4.78, 4.80, 4.76 และ 4.80 ตามลำดับ ซึ่งแปลผลการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด ในการศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องคั่วข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการคั่วข้าวเม่าของชุมชนเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ สอดคล้องกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ สุธี วรประดิษฐ์ (2553) 5 ขั้นตอนของขั้นที่ 5) การประเมินผลกิจกรรม เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของการคั่วข้าวเม่า

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า เครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบที่พัฒนาขึ้น สามารถลดระยะเวลาการใช้แรงงานคนได้ถึง 85.7% และเพิ่มประสิทธิภาพการคว่ำข้าวเม่าได้ถึง 28.6% เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการคว่ำแบบดั้งเดิม การพัฒนาเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบนี้ถือเป็นนวัตกรรมสำคัญในการปรับปรุงกระบวนการผลิตข้าวเม่าของชุมชนกลุ่มข้าวเม่า โดยสามารถลดภาระการใช้แรงงานคนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเชาว์อินทร์ประสิทธิ์ (2557) และจารินี ม้าแก้ว (2561) ที่พบว่าเทคโนโลยีใหม่สามารถปรับปรุงกระบวนการผลิตข้าวเม่าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเทคโนโลยีใหม่สามารถผลิตในปริมาณมาก ง่ายต่อการควบคุมการผลิต และไม่จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ การปรับปรุงกระบวนการผลิตนี้ทำให้ชุมชนสามารถเพิ่มผลผลิตและลดค่าแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเครื่องคว่ำข้าวเม่าต้นแบบนี้ช่วยลดระยะเวลาการใช้แรงงานคนจาก 14 นาทีต่อรอบเหลือเพียง 2 นาที และสามารถคว่ำข้าวเม่าได้ 1 กิโลกรัมต่อครั้งในระยะเวลาเพียง 9 นาที ผลการทดสอบพบว่า ข้าวเม่าที่ได้จากการคว่ำโดยเครื่องคว่ำไฟฟ้ามีคุณภาพไม่แตกต่างจากการคว่ำแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นการยืนยันถึงความสามารถของเครื่องคว่ำไฟฟ้าในการผลิตข้าวเม่าที่มีคุณภาพดี การสร้างเครื่องคว่ำไฟฟ้าแบบปรับความเร็วรอบต้นแบบสำเร็จได้ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ สุธี วรประดิษฐ์ (2553) การยอมรับเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบของชุมชนกลุ่มข้าวเม่าพบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านโครงสร้าง ด้านการใช้งาน ด้านความคุ้มค่า และโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Lim & Fujimaru, 2010 การศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการนำกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการพัฒนาเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้าต้นแบบ และเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตในชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนในการผลิตเครื่องคว่ำข้าวเม่าพลังงานไฟฟ้า อาจจะมีการคาดการณ์ เนื่องจากราคาวัสดุ และอุปกรณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ

2. ปริมาณข้าวระยะเม่าที่นำมาคั่วและขนาดกระทะที่แตกต่างจากงานวิจัย ควรปรับความยาวก้านกวนและที่ป้องกันข้าวเม่าติดกระทะให้เหมาะสมกับการใช้งานจริง พร้อมทั้งปรับอัตราการหมุนให้เหมาะสมกับปริมาณข้าวเปลือกที่คั่วและขนาดกระทะด้วย
3. กลุ่มข้าวเม่าในพื้นที่ใกล้เคียง หรือชุมชนอื่นที่สนใจสามารถนำแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องคั่วข้าวในงานวิจัยนี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทชุมชนของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับเตาไฟสำหรับคั่วข้าวเม่า เนื่องจากถ้าได้เตาที่ให้ความร้อนคงที่ตลอดการคั่ว ก็จะทำให้ส่งผลให้การคั่วมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ได้ข้าวเม่าที่มีคุณภาพคงที่ทุกรอบของการคั่ว
2. ในการวิจัยในอนาคต ควรมีการทดสอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตที่ครบถ้วน การศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาปรับปรุงเครื่องคั่วให้สามารถคั่วข้าวเม่าได้ในปริมาณที่มากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำเครื่องคั่วไฟฟ้าไปใช้ในชุมชนอื่นๆ เพื่อประเมินการยอมรับและประสิทธิภาพในบริบทที่หลากหลาย

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำหรับทุนสนับสนุนการวิจัยสำหรับบุคลากร ประเภทการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงชุมชนและพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้าน ชุมชนกลุ่มข้าวเม่าบ้านหนองผักตบ จังหวัดนครพนม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- จารินี ม้าแก้ว และ ณัฐวุฒิ พจน์ปริญญา. (2561). เครื่องคั่วข้าวเม่ากึ่งอัตโนมัติ. **วารสารราชภัฏบุรีรัมย์**, 12(2), 1-10.
- เชาว์ อินทร์ประสิทธิ์. (2557). การพัฒนากระบวนการผลิตและการออกแบบเครื่องผลิตข้าวเม่าเพื่ออุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดย่อม. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2566, จาก <https://tarr.arda.or.th/preview/item/C-npBtzKF4GwirUWr1coN?isAl=true>.

- เดชรัตน์ สุขกำเนิด. (2564). **ราคาข้าวตกต่ำที่สุดในรอบ 14 ปี: ปัญหาการส่งออกและแนวทางการพัฒนาข้าวตลาดเฉพาะของไทย**. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2566, จาก <https://think.moveforwardparty.org/article/economy/1742/>.
- นิยม เวชกามา. (2561). **รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัฒนาภรณ์ โขครตันชัย และ สุกัญญา กล่อมจ่อ. (2560). การพัฒนากระบวนการผลิตข้าวโป่งให้ได้คุณภาพมาตรฐานของการผลิตอาหารสู่เชิงพาณิชย์ที่ยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. **วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่**. 9(1), 8-22.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). **สถานการณ์การผลิตและการตลาดรายสัปดาห์ 17-23 พฤษภาคม 2564**. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2566, จาก <https://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดสถานการณ์ผลิตและการตลาด/สถานการณ์การผลิตและการตลาดรายสัปดาห์ปี%202564/36702/TH-TH>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2567). **ดัชนีราคาสินค้าเกษตร**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2567, จาก <https://www.oae.go.th/view/1/ดัชนีราคาและผลผลิต/TH-TH>.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2567, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2553). **การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด**. ตราด: สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Keith, D. D. (1972). Human behavior at work: human relations and organization behavior. **New Planner**, 35, 216–224.
- Lim, J., & Fujimaru, T. (2010). Evaluation of the labeled Hedonic scale under different experimental conditions. **Food Quality Prefer**, 21, 521–530.

USING THE PROCESS APPROACH AND SCAFFOLDING TECHNIQUE TO IMPROVE ENGLISH WRITING ABILITY OF SECOND-YEAR STUDENTS AT SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

Sarawut Panyasan^{*} and Prayong Klanrit

Teaching English to Speakers of Other Languages, Graduate School,
Udon Thani Rajabhat University

Received: 28 February 2024

Revised: 19 June 2024

Accepted: 20 June 2024

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the English writing ability of the second-year students before and after studying English writing using the process approach and scaffolding technique, and to investigate students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique of the second-year students. The sample consisted of 36 second-year students of the Bachelor of Arts Program in English under the Faculty of Humanities and Social Sciences, Sakon Nakhon Rajabhat University. They were selected using cluster random sampling. The research was experimental research with a one-group pretest-posttest design. Research instruments included 12 lesson plans, an English writing ability test, and an attitude questionnaire. The experiment lasted 12 weeks, 3 hours a week, 36 hours in total. The mean, percentage, standard deviation, one-sample t-test, and t-test for dependent samples were used for data analysis. The results were 1) The students' pretest and posttest mean scores on English writing ability were 16.86 or 52.60 percent, and 25.28 or 78.99 percent respectively.

* Corresponding author: Sarawut Panyasan
E-mail: masatothai@hotmail.com

The students' posttest mean score on English writing ability was significantly higher than that of the pretest at the .01 level, and the mean score on the posttest was higher than the set criteria of 70 percent. 2) The students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique was at a good level.

Keywords: English writing, Writing ability, Process approach, Scaffolding technique, Attitude towards teaching English writing

Introduction

English is accepted as a global language and every country around the world uses it as a working language instead of using their languages to communicate with people from other countries. English is also recognized as an international language worldwide. Sharifian (2009) mentions that English is now considered an international or a global language and is used as an official language in many countries. In addition, the United Nations announced that there are six official languages of the UN which are Arabic, Chinese, English, French, Russian, and Spanish. Kirkpatrick (2012) mentions that in the Southeast Asian region, this is especially true as every government member of ASEAN, having adopted English as a lingua franca, has increased efforts to improve English language teaching.

Thailand has been actively working to enhance English proficiency among its population. Therefore, the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation announced on 26 April 2016 the relevant lifting of English standards in higher educational institutions. Therefore, most universities agreed that undergraduate students are supposed to gain at least B1 according to the CEFR criteria or equivalent, for English major students, they are expected higher. Despite many policies or strategies from the Ministry, English proficiency

of Thai students is still under the set standard, and writing is still left behind other skills and is less attractive to Thai students.

According to the four main skills in English; listening, speaking, reading, and writing, the writing ability of Thai students is one of the biggest concerns. lamla-Ong (2014) states that the English writing of Thai students is at the highest level of concern which agrees with Pawapatcharaudom (2007) who mentions that writing is the most serious problem for Thai undergraduate students. She also states the main issues of writing problems which were; writing with limited time; academic paper writing; the usage of grammatical rules in writing; and the development of content structures.

Many English instructors worldwide use different instructional methods and techniques to resolve students' English writing problems. Tompkins (2004) claims that the process approach concludes with three main stages, the pre-writing stage, the writing stage, and the post-writing stage, in which emphasis on writing instruction has shifted from the end product to the process involved in creating the product. In addition, the scaffolding technique, emphasized by Van de Pol et al. (2010), enhances English writing skills through feeding back, hints, instructing, explaining, modeling, and questioning. This approach aligns with Kongcharoen's (2017) study on improving English writing among second-year students at Udon Thani Rajabhat University, where posttest scores exceeded 70%, indicating positive student attitudes towards this method.

With the efforts of the process approach and scaffolding technique in teaching English writing as mentioned above, the researcher is interested in investigating students' writing ability using the process approach and scaffolding technique with the second-year students at Sakon Nakhon Rajabhat University because of their poor performance in writing with the previous semester and investigating students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique.

Purposes of the Study:

1. to study and compare the English writing ability of the second-year students before and after studying English writing using the process approach and scaffolding technique, and
2. to investigate students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique of the second-year students.

Method

1. Research Setting

This study was experimental research with one group pretest-posttest design. It used the quantitative research method by Campbell and Stanley (1963).

A diagram of the design is shown below.

$$T_1 \times T_2$$

Symbols used in Experimental Design

T_1 means Pretest

T_2 means Posttest

$\times$ means Teaching English writing using the process approach and scaffolding technique

2. Research Instruments

2.1 An English writing ability test: The test was a writing test of writing composition with 1 subjective question, 1 hour with 200-250 words. The determination was examined from the score of the English writing ability test based on the specific writing assignment criteria from rubrics for writing by Fry et al. (2000) with 8 aspects: topic sentence, organization, paragraph, sentences, vocabulary, grammar, punctuation, and spelling.

2.2 Lesson plans for teaching English writing using the process approach and scaffolding technique: There were 12 lesson plans for 12 weeks and 3 hours of each lesson plan.

2.3 The attitude questionnaire towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique consisted of 20 items in 5 levels which will be based on Likert's rating scales by Likert (1982).

3. Research Population and Sample

The population of this study was a group of 450 students of B.A. in English and B.A. in English for Business Communication of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Sakon Nakhon Rajabhat University.

The sample of this study were 36 second-year students from the B.A. in English; section 2 of the Faculty of Humanity and Social Sciences, Sakon Nakhon Rajabhat University, in the first semester of the academic year 2023 at Sakon Nakhon Rajabhat University using quasi-experimental.

4. Data Collection

4.1 Conduct the pretest using an English writing ability test before the instruction with one writing item with at least 200-250 words in 1 hour.

4.2 Conduct the teaching program of 12 lesson plans for 12 weeks.

4.3 Conduct the posttest using the same English writing ability test as the pretest; one writing item with at least 200-250 words in 1 hour.

4.4 Distribute the attitude questionnaire to examine the attitude after learning English writing using the process approach and scaffolding technique.

The collected data from the pretest and posttest and attitude data were statistically analyzed and interpreted.

5. Data Analysis

The following steps were implemented to analyze the data:

5.1 The researcher analyzed data to examine English writing ability using mean ($\bar{x}$), percentage (%), and standard deviation (S.D.).

5.2 The researcher analyzed data to compare the English writing ability of the second-year university students from the pretest and the posttest scores.

5.3 The researcher analyzed data to investigate the attitude toward teaching English writing using the process approach and scaffolding technique using mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.) to interpret the meaning of the criteria's average as follows: (Best, 1981):

Average score		Levels of opinion
1.00 – 1.80	means	Strongly disagree
1.81 – 2.60	means	Disagree
2.61 – 3.40	means	Not sure
3.41 – 4.20	means	Agree
4.21 – 5.00	means	Strongly agree

Results of the Study

1. Results of the Study and Comparison of English Writing Ability Before and After

The scores of the students' English writing ability at Sakon Nakhon Rajabhat University before and after studying English writing using the process approach and scaffolding technique are displayed in Table 1.

Table 1 The Results of Students’ English Writing Ability Before and After Studying English Writing Using the Process Approach and Scaffolding Technique

Number	Pretest (32 scores)		Posttest (32 scores)	
	Score	Percent	Score	Percent
1	18	56.25	30	93.75
2	15	46.88	23	71.88
3	14	43.75	27	84.38
4	20	62.50	27	84.38
5	18	56.25	25	78.13
6	19	59.38	26	81.25
7	14	43.75	27	84.38
8	17	53.13	30	93.75
9	15	46.88	28	87.50
10	14	43.75	22	68.75
11	11	34.38	21	65.63
12	12	37.50	23	71.88
13	14	43.75	25	78.13
14	17	53.13	24	75.00
15	18	56.25	28	87.50
16	13	40.63	23	71.88
17	21	65.63	23	71.88
18	13	40.63	23	71.88
19	14	43.75	24	75.00
20	19	59.38	24	75.00
21	16	50.00	26	81.25
22	17	53.13	26	81.25
23	15	46.88	26	81.25
24	13	40.63	27	84.38
25	16	50.00	23	71.88
26	15	46.88	28	87.50
27	22	68.75	21	65.63

Table 1 The Results of Students' English Writing Ability Before and After Studying English Writing Using the Process Approach and Scaffolding Technique

Number	Pretest (32 scores)		Posttest (32 scores)	
	Score	Percent	Score	Percent
28	14	43.75	24	75.00
29	22	68.75	25	78.13
30	24	75.00	25	78.13
31	16	50.00	23	71.88
32	18	56.25	24	75.00
33	23	71.88	26	81.25
34	25	78.13	28	87.50
35	16	50.00	28	87.50
36	19	59.38	27	84.38
$\bar{X}$	16.86	52.60	25.28	78.99
S.D.	3.47	-	2.34	-

As shown in Table 1, the students' pretest mean score on English writing ability average was 16.86 or 52.60 percent and the students' posttest mean score on English writing ability was 25.28 or 78.99 percent respectively.

It can be seen that some students had gained great improvement between the pretest and posttest. The researcher analyzed and compared the mean score of English writing ability before and after using the process approach and scaffolding technique of 36 second-year students at Sakon Nakhon Rajabhat University using an English writing ability test. The scores of the posttest were analyzed using one-sample t-test to find the mean standard deviation percent and comparison of the students' English writing and set criteria of 70 percent and the pretest and posttest were compared using t-test for dependent samples. The results are shown in Table 2 and Table 3.

Table 2 Mean, Standard Deviation, Percentage, and a Comparison of the Students' English Writing Ability After Studying English Writing Using the Process Approach and Scaffolding Technique and the Set Criterion of 70 Percent

Test	n	$\bar{X}$	S.D.	70 Percent	t
Posttest	36	25.28	2.34	22.4	7.39**

** p-value $\leq$.01

As shown in Table 2, the students' posttest mean score on English writing ability was 25.28. The results explained that the students' English writing ability after studying English writing using the process approach and scaffolding technique was significantly different at the .01 level. The posttest score was significantly higher than the set criterion of 70 percent or 22.40.

Table 3 Comparison of Students' Scores on English Writing Ability Before and After Studying English Writing Using the Process Approach and Scaffolding Technique

Test	n	$\bar{X}$	S.D.	Percent	t
Pretest	36	16.86	3.47	52.60	13.32**
Posttest	36	25.28	2.34	78.99	

** p-value $\leq$.01

As shown in Table 3, the students' pretest mean score was 16.86 and that of the posttest mean score was 25.28. The mean score on the posttest was higher than that of the pretest significantly different at .01.

2. Results of an Investigation of Students' Attitude towards Teaching English Writing Using the Process Approach and Scaffolding Technique

The researcher investigated students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique using a students' attitude questionnaire, consisting of 20 items. The attitude questionnaire used a five-point Likert's rating scale, ranging from positive to negative, using strongly agree, agree, neither agree nor disagree, disagree, and strongly disagree. The questionnaire was administered after completing the teaching program. The result of an investigation of students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique is shown in Table 4.

Table 4 An Investigation of Students' Attitude towards Teaching English Writing Using the Process Approach and Scaffolding Technique

Attitude Test	n	$\bar{x}$	S.D.	Interpretation
Students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique	36	4.16	0.89	Good

From Table 4, it can be seen that the mean score representing the students' attitude towards teaching English using the process approach and scaffolding technique was 4.16. This indicates that the students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique was at a good level.

Conclusion and Discussions

1. Conclusion

1.1 The students' pretest and posttest mean scores on English writing ability were 16.86 or 52.60 percent, and 25.28 or 78.99 percent respectively. The students' posttest mean score on English writing ability was significantly

higher than that of the pretest and the mean score on the posttest was higher than the set criteria of 70 percent. Teaching English writing with the process approach and scaffolding technique enhanced students' ability to formulate topic sentences, develop supporting ideas, and improve grammar and vocabulary. Writing multiple drafts, both individually and collaboratively, boosted their confidence in composing final drafts and understanding composition writing.

1.2 The students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique was at a good level. It revealed students' positive reception of the method, emphasizing its suitability for learning writing and vocabulary use. Visual aids and group collaboration were valued for organizing ideas swiftly, enhancing enjoyment in learning. Structured teaching of sentence and topic development before practice significantly improved students' writing accuracy and comprehension of English composition components.

2. Discussions

2.1 The students' English writing ability after studying English writing using the process approach and scaffolding technique was significantly improved with a mean score greater than 70 percent. The study aligned with Kongcharoen (2017), examining the impact of the process approach and scaffolding on English writing among 24 second-year Social Studies students at Udon Thani Rajabhat University. Results indicated significant improvement, with pretest and posttest scores increasing from 12.96 (40.49%) to 24.62 (76.95%) respectively. Posttest scores exceeded a 70% criteria, reflecting a positive student attitude towards this instructional method. The finding supports the first research hypothesis of the study.

2.2 It was found that teaching English writing using the process approach and scaffolding technique could improve second-year students'

English writing ability. Their pretest and posttest scores were 16.86 or 52.60 percent and 25.28 or 78.99 percent, respectively. According to Tompkins (2004) and Van de Pol et al. (2010), students learned to construct topic sentences and support them with ideas through peer and teacher feedback. They wrote multiple drafts, exchanged knowledge, and used handouts to improve sentence structure and vocabulary. Presenting work in class and receiving immediate feedback increased their confidence in composition writing. Individual feedback via Line app further encouraged students to publish and share their final works confidently. This finding supports the second hypothesis.

2.3 The result of an investigation of the second-year students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique was at a good level. The study also echoes Kongcharoen's (2017) findings on the attitudes toward the process approach and scaffolding techniques among second-year Social Studies students at Udon Thani Rajabhat University in 2017 which was at a good level.

Recommendations

1. Recommendations from this study

From the study, teaching English writing using the process approach and scaffolding technique, the students had a good English writing ability and a good attitude towards teaching English writing. To support activities in teaching English writing using the process approach and scaffolding technique, the researcher has suggestions as follows:

1.1 From the research results, it was found that the students' posttest score on English writing ability after studying English writing using the process approach and scaffolding technique was higher than prior. This was caused by the process approach and scaffolding technique which could facilitate and provide students who had lower ability in English writing to learn

from the students who had a higher ability in a group while writing several drafts. The feedback process given by the teacher also helped improve students' work. Therefore, the process approach and scaffolding technique should be promoted in teaching English writing by English teachers.

1.2 From the research results, it was found that the students' attitude towards teaching English writing using the process approach and scaffolding technique was at a good level. This was caused by the students having a chance to learn how to generate ideas to support topic sentences, evaluate themselves, and improve their works through several drafts. These encouraged them to write more in English and feel more confident to write. Furthermore, the students like to have their works posted in the Facebook group because they have a great opportunity to learn from the feedback and their friends' work at any time. Therefore, the process approach and scaffolding technique should be promoted in teaching English writing by English teachers.

2. Recommendations for further study

The researcher has some suggestions as follows:

2.1 To investigate English writing ability using the process approach and scaffolding technique of non-English major students and integrate with other subjects.

2.2 To use the process approach and scaffolding technique to develop other language skills such as listening, speaking, or reading.

2.3 To identify other variables that impact student language learning English such as self-learning or classroom atmosphere.

References

Best, J. W. (1981). **Research in education**. 4th ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

- Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1963). **Experimental and quasi-experimental design for research**. Boston: Houghton Mifflin.
- Fry, E. B., Fountoukidis, D. L., & Kress, J. E. (2000). **The reading teacher's book of lists**. 4th ed. Wiley, John & Sons, Incorporated.
- Iamla-Ong, H. (2014). Language learning problems and language learning strategies of MFU students. **MFU Connation: Journal of Humanities and Social Sciences**, 3(1), 54-86.
- Kirkpatrick, A. (2012). English as an Asian lingua franca: A lingua franca approach. **Journal of English as a Lingua Franca**, 1(1), 121-140.
- Kongcharoen, P. (2017). **The development of English writing ability using the process approach and scaffolding technique of the second-year students at Udon Thani Rajabhat University**. Master Thesis in TESOL, Udon Thani Rajabhat University.
- Likert, R. (1982). A Technique for the Measurement of Attitudes. **Archives of Psychology**, 140(8), 1-55.
- Pawapatcharandom, R. (2007). **An investigation of Thai students' English language problems and their learning strategies in the international program at Mahidol University**. Master's thesis, Faculty of Arts, King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok.
- Sharifian, F. (2009). **English as an International Language: Perspectives and Pedagogical Issues**. Multilingual Matters.
- Tompkins, G. E. (2004). **Teaching writing: balancing product and process**. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Van de Pol J. E., Volman M. L. L., & Beishuizen J. J. (2010). Scaffolding in teacher-student interaction: a decade of Research. **Educational Psychology Review**, 22(3), 271-297.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
ที่มีต่อความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการฟัง
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

EFFECTS OF CHINESE LEARNING ACTIVITIES USING TOTAL PHYSICAL
RESPONSE METHOD ON VOCABULARY KNOWLEDGE AND LISTENING
ABILITY OF PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS

ฮ่าว เฉิน* และ สุภัทรา วันเพ็ญ
Hao Chen* and Supratra Wanpen

สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
Program in Curriculum and Instruction, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University

Received: 30 April 2024

Revised: 25 June 2024

Accepted: 26 June 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุดรวิทยา จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง 2) แบบวัดความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีน และ 3) แบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีน ดำเนินการวิจัยจำนวน 24 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

* Corresponding author: ฮ่าว เฉิน

E-mail: chanh254@gmail.com

ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Dependent samples t-test และ Pearson correlation ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนหลังเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลระดับความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง, ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีน, ความสามารถในการฟังภาษาจีน

Abstract

The purposes of this research were to 1) compare the Chinese vocabulary knowledge of Prathomsuksa 5 students before and after using Total Physical Response teaching method, 2) compare the Chinese listening ability of Prathomsuksa 5 students before and after using Total Physical Response teaching method, and 3) study the relationship between Chinese vocabulary knowledge and Chinese listening ability of Prathomsuksa 5 students through using Total Physical Response teaching method. The sample group consisted of 44 Prathomsuksa 5 students at Udon Wittaya School. The research instruments included 1) the Chinese lesson plans using Total Physical Response teaching method, 2) the Chinese vocabulary knowledge test, and 3) the Chinese listening ability test. The research was conducted on the sample group, spending 24 hours. The statistics used in data analysis were mean, standard

deviation, dependent samples t-test, and Pearson correlation. The research findings were summarized as follows:

1) The Chinese vocabulary knowledge of Prathomsuksa 5 using Total Physical Response teaching method, the posttest mean score was higher than the pretest at the significant level of .05.

2) The Chinese listening ability of Prathomsuksa 5 using Total Physical Response teaching method, the posttest mean score was higher than the pretest at the significant level of .05.

3) The Chinese vocabulary knowledge and Chinese listening ability after learning had a positive correlation coefficient at the significant level of .01. The results of the relationship were at a moderate level.

Keywords: Total Physical Response Teaching Method, Chinese Vocabulary, Chinese Listening Ability

บทนำ

ในปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาจีนจากข้อมูลที่มีอยู่ในประเทศอาจยังไม่เพียงพอซึ่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาษาต่างประเทศจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการหาข้อมูลหรือติดต่อสื่อสารจากแหล่งต่างๆ อีกทั้งยังจำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อให้สามารถนำประเทศสู่การแข่งขันในระดับสากลลดจนความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งทำให้ประเทศต่างๆ มีความใกล้ชิดกันต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษากลางในการสื่อสาร ซึ่งภาษาที่ใช้เป็นภาษากลางที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับหนึ่ง คือ ภาษาอังกฤษ และรองลงมา คือ ภาษาจีน และเนื่องด้วยปัจจุบันภาษาจีนเป็นภาษาที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยเป็นอย่างมาก ทั้งในทางด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง การท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสาร และด้านการศึกษา ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในอนาคต และจากข้อมูลของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมพบว่า ปัจจุบันจำนวนนักเรียนต่างชาติชาวจีนที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา เทคโนโลยี ทางแพทย์ เป็นต้น มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปีการศึกษา

2560 มีนักเรียนชาวจีน ทั้งสิ้น 8,669 คน แต่ในปีการศึกษา 2563 มีนักเรียนชาวจีน ทั้งสิ้น 14,423 คน ซึ่งจะสังเกตได้ว่าระยะเวลาภายใน 3 ปี มีนักเรียนชาวจีนเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว (กุลนรี นุกิจรังสรรค์ และ กรองจันทน์ จันทรพาทา, 2564)

จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น การสื่อสารโดยใช้ภาษาจีนจึงเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในประเทศไทย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนภาษาจีนโดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ได้กล่าวไว้ว่า “ในสังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และวิถีทัศน์ของชุมชนโลก” ซึ่งหากจะพูดถึงภาษาที่ได้ชื่อว่าเป็นภาษาที่สองแน่นอนว่าเป็นภาษาอังกฤษ แต่รองลงมาคือภาษาภาษาจีน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนจึงมีความจำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากการสังเกตและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะเรียนภาษาจีนและขาดความกระตือรือร้นในการเรียนจนกลายเป็นปัญหาที่ว่ายิ่งเรียนภาษาจีนมากเท่าไรคะแนนในรายวิชาภาษาจีนของนักเรียนยิ่งลดลง สังเกตได้จากผลการเรียนในรายวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษา 2563 ในภาคเรียนที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 38.62 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน แต่ในภาคเรียนที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 27.65 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สำรวจปัญหาโดยการนำข้อสอบ Youth Chinese Test (YCT) คือ การสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนสำหรับเยาวชน ซึ่งเป็นนักเรียนต่างชาติระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มาทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษา 2565

จากผลสอบในรายวิชาภาษาจีนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุดรวิทยานี เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2565 โดยใช้ข้อสอบ Youth Chinese Test (YCT) ผลปรากฏว่าทักษะที่ได้คะแนนต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการพูด รองลงมา คือ ความสามารถในการอ่าน และความสามารถด้านการฟัง ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทักษะที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการพูด จากปัญหาที่พบผู้วิจัยจึงได้สำรวจสาเหตุของปัญหาว่าเพราะเหตุใดนักเรียนจึงทำข้อสอบในส่วนความสามารถด้านการพูดได้คะแนนต่ำที่สุด เมื่อวันที่

29 มิถุนายน 2565 ผลที่ได้คือ นักเรียนให้เหตุผลว่าสาเหตุที่ทำให้ข้อสอบในส่วนของความสามารถด้านการพูดได้คะแนนต่ำที่สุดเป็นเพราะไม่รู้คำศัพท์ 154 คน คิดเป็นร้อยละ 62.2 และฟังคำถามไม่ออก 144 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 จากนักเรียนทั้งหมด 298 คน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะแก้ปัญหาการไม่รู้คำศัพท์และความสามารถในการฟังภาษาจีน

จากปัญหาที่พบผู้วิจัยจึงศึกษาวิธีการสอนที่สามารถใช้แก้ปัญหาความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลจากการศึกษา คือ มีวิธีการสอนที่หลากหลายวิธีสามารถช่วยในการเสริมความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการฟังของนักเรียน เช่น วิธีสอนแบบเจียบ วิธีสอนแบบฟัง-พูด วิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ วิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบผสมผสาน และวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับประสบการณ์ในการสอนภาษาจีนตามบริบทของโรงเรียนที่ผ่านมา ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางในการแก้ปัญหาความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เนื่องจากเป็นวิธีการสอนที่เน้นความเข้าใจการเรียนรู้ภาษาที่สองของผู้เรียน โดยมีหลักการในการเน้นความเข้าใจในการฟังด้วยการให้ปัจจัยที่มีความหมายและใช้คำสั่งที่สั้นและง่าย ซึ่งผู้สอนจะพูดพร้อมแสดงท่าทางหรือปฏิบัติตามประโยคคำสั่งนั้นแล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติตามจนผู้เรียนมีความพร้อมที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนไม่ต้องเป็นแบบให้ การแสดงท่าทางในการฝึกด้วยประโยคคำสั่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและสื่อความหมายได้ตรงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุกตะนันท์ ดินาน (2563) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 31 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาจีนสิ่งสำคัญที่สุดคือการรู้คำศัพท์ และจากประสบการณ์ในการสอนภาษาจีนกว่า 10 ปี อีกทั้งได้มีการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาจีนที่โรงเรียนอุดรวิทยาในปีการศึกษา 2565 ครูส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าหากนักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์มากขึ้นจะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะทางด้านอื่นเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะทักษะด้านการฟัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีน

มีความสัมพันธ์กับความสามารถด้านการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือไม่ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในอนาคต

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันหรือไม่ ศึกษาผลการเรียนรู้ความสามารถด้านการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันหรือไม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

วัตถุประสงค์การวิจัย

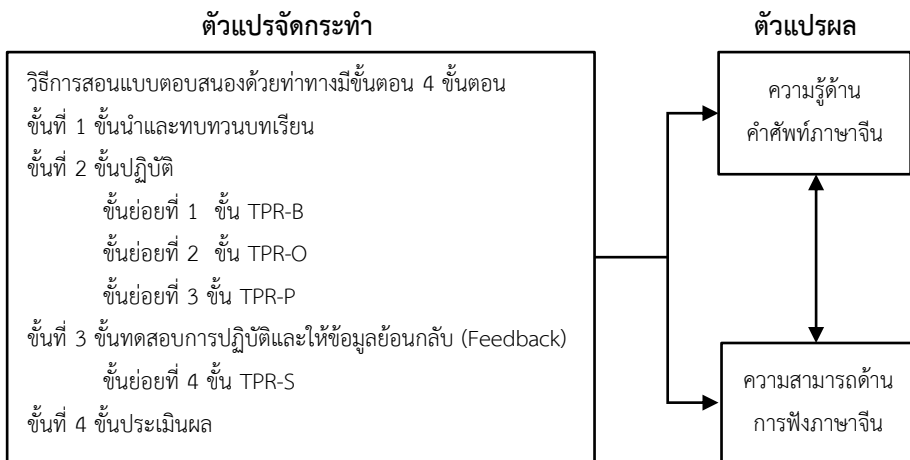
1. เปรียบเทียบความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางก่อนเรียนและหลังเรียน
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางมีความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางมีความสามารถด้านการฟังภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสอนภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางมีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้วิจัยทำการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ โปรแกรม G* Power โดยกำหนดขนาด Effect Size (d) เท่ากับ 0.80 ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ค่าอำนาจทดสอบ (Power of Test) เท่ากับ 0.95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 23 คน

1.2 สุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จาก 7 ห้อง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากแต่ละห้องเรียนมีลักษณะเป็น Heterogenous within Cluster และ Homogeneous between Cluster

1.3 กำหนดห้องที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ผลที่ได้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 จำนวน 44 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะดังนี้

2.1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง จำนวน 8 แผน รวม 24 คาบ โดยมีค่าประเมินระดับคุณภาพทั้งฉบับเฉลี่ยเท่ากับ 4.54

2.1.2 แบบวัดความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และตอนที่ 2 ข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.49–0.51 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ที่ 0.24 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้คำศัพท์ภาษาจีนข้อสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.803

2.1.3 แบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีนฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ และตอนที่ 2 ข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ โดยแบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีน ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้อ่านโจทย์และตัวเลือกเพื่อให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.49 – 0.51 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ที่ 0.24 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีนตอนที่ 1 เท่ากับ 0.865 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีนตอนที่ 2 เท่ากับ 0.902

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเองและปฐมนิเทศนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง จากนั้นทำความเข้าใจกับนักเรียนรายบุคคล จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบวัดความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและแบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วทำการบันทึกผลการทดสอบไว้เปรียบเทียบกับคะแนนทดสอบหลังเรียน

3.1.2 ผู้วิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน แผนละ 3 คาบ รวมทั้งสิ้น 24 คาบ

3.1.3 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบ 8 แผน แล้วดำเนินการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบวัดความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและแบบวัดความสามารถในการฟังภาษาจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วทำการบันทึกผลการทดสอบไว้เปรียบเทียบกับคะแนนทดสอบก่อนเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการฟังภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางจากกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) ด้วยโปรแกรม SPSS ได้ค่าจาก Shapiro-Wilk และมีค่า Sig. ของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ทุกค่ามีค่ามากกว่า .05 ทำให้สรุปได้ว่าข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ทุกค่ามีการแจกแจงแบบปกติดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution)

ข้อมูล	Shapiro-Wilk			การวิเคราะห์ข้อมูล
	Statistic	df	Sig.	
คะแนนความรู้ด้านคำศัพท์				
Pre-Test	.957	44	.103 > .05	มีการแจกแจงแบบปกติ
Post-Test	.954	44	.074 > .05	มีการแจกแจงแบบปกติ
คะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาจีน				
Pre-Test	.949	44	.052 > .05	มีการแจกแจงแบบปกติ
Post-Test	.963	44	.174 > .05	มีการแจกแจงแบบปกติ
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05				

4.1.1 การศึกษาความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการฟังภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางจากกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ค่า Dependent samples t-test

4.1.2 ศึกษาเปรียบเทียบความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางจากกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ค่า Dependent samples t-test ผลที่ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	$\bar{X}$ ก่อน	$\bar{X}$ หลัง	S.D. ก่อน	S.D. หลัง	t	r_{xy}	Effect Size
ความรู้ด้านคำศัพท์ ภาษาจีน (15 คะแนน)	44	5.05	12.16	1.78	1.58	30.88	.592	4.21*
ความสามารถด้านการ ฟังภาษาจีน (30 คะแนน)	44	10.80	25.02	2.75	2.29	44.46	.659	5.57*

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยการนำคะแนนหลังเรียนมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์หาค่า Pearson Correlation ผลที่ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

การทดสอบ	N	$\bar{X}$ ก่อน	$\bar{X}$ หลัง	S.D. ก่อน	S.D. หลัง	$\bar{X}$ คะแนน พัฒนาการ	r_{xy}
ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีน (15 คะแนน)	44	5.05	12.16	1.78	1.58	6.92	.532**
ความสามารถด้านการฟังภาษาจีน (30 คะแนน)	44	10.80	25.02	2.75	2.29	14.22	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นที่ 6.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสถิติทดสอบเท่ากับ 30.88 ค่าขนาดอิทธิพลต่อความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนเท่ากับ 4.21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางส่งผลให้ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น
2. ความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นที่ 14.22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนสูงกว่าอยู่ที่ .24 ค่าสถิติทดสอบเท่ากับ 44.46 ค่าขนาดอิทธิพลต่อความสามารถด้านการฟังภาษาจีนเท่ากับ 5.57 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางส่งผลให้ความสามารถด้านการฟังภาษาจีนของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น
3. ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนหลังเรียนมีค่า Pearson Correlation ของทั้งสองตัวแปรเท่ากับ .532 พบว่าความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีน มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ผลระดับความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ผลคะแนนความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเริ่มต้นนักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนเพียงเล็กน้อย แต่เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางแล้วทำให้นักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์มากขึ้นจึงทำให้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางสามารถบอกความหมายของคำศัพท์ นำไปแต่งประโยคใช้กับโครงสร้างไวยากรณ์และนำคำศัพท์มาปรับใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์อันเกิดจากการจำคำศัพท์ได้ เนื่องจากนักเรียนได้ฟังคำสั่งที่มีคำศัพท์ต่างๆ โดยที่ครูผู้สอนใช้สอนในชั้นเรียนบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนเพิ่มมากขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี

การเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne) ที่ว่าด้วยเรื่องของการเรียนรู้แบบการตอบสนอง (S-R Learning) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมนั้นได้โดยการตอบสนองเป็นผลจากการเสริมแรงกับโอกาสการกระทำซ้ำหรือฝึกฝน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิดา ชัยประสิทธิ์ และ ขวลิต เกตุกระทุ่ม (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์ วิชาภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธะนันท์ ดินาน (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ด้าน คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรู้ ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.46

2. จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ผลคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเริ่มต้นนักเรียนมีความสามารถด้านการฟังภาษาจีนเพียงเล็กน้อย แต่เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางแล้วทำให้นักเรียนมีความสามารถด้านการฟังภาษาจีนมากขึ้นจึงทำให้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางสามารถบอกความหมายของประโยคที่ได้ยินจากการฟังโดยเป็นการฟังเสียงและสำเนียงที่ถูกต้องของ คำ กลุ่มคำ หรือประโยค และมีความเข้าใจตามสถานการณ์หรือบริบทที่ได้กำหนดให้จากการได้ทำท่าทางตามคำสั่งที่ได้ยิน ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนเพิ่มมากขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี Learning by Doing ของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่ว่าด้วยเรื่องของการเรียนรู้ผ่านการกระทำ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้เชิงรุกโดยอิงจากประสบการณ์ของนักเรียนผ่านการกระทำเพื่อซึมซับแนวคิดต่างๆ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้มากขึ้นเมื่อลงมือทำกิจกรรมจริงๆ นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาด และมีการสรุปผลหลังจากวิเคราะห์การปฏิบัติ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ทุมพิลา และคณะ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบตอบสนองด้วยท่าทาง Total Physical Response (TPR) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาจีนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง Total Physical Response (TPR) มีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบความสามารถด้านการฟังภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารุณี คำมูล (2552) ที่ได้ศึกษาความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางของนักเรียนจำนวน 27 คน มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 81.48 ของนักเรียนทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าการสอนภาษาอังกฤษโดยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางทำให้นักเรียนมีความสามารถในการฟัง-พูด อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. จากผลการศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางมีความแปรสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ผลระดับความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง เนื่องด้วยวิธีการสอนภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางเป็นวิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์จากการฟังจึงส่งผลให้ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนพัฒนาขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หยุ่นหนึ่ง หยาง (2563) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการฟังและการพูดคำศัพท์ภาษาจีนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีความแปรสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ผลระดับความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง จากการสังเกตพบว่า มีค่าขนาดอิทธิพลต่อความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนคือ

4.21 ส่วนค่าขนาดอิทธิพลต่อความสามารถด้านการฟังภาษาจีนคือ 5.57 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่าอิทธิพลต่อความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนมีค่าน้อยกว่าค่าขนาดอิทธิพลต่อความสามารถด้านการฟังภาษาจีนอยู่ 1.36 และจากเหตุผลนี้จึงส่งผลให้ความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ผลระดับความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าวครูผู้สอนควรเน้นการสอนคำศัพท์โดยใช้คำสั่งให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเนื่องมาจากก่อนเรียนนักเรียนมีความรู้ในเรื่องของความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนน้อยเมื่อผ่านการเรียนการสอนมาแล้วจึงทำให้คะแนนที่ได้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในการวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ เป็นต้น

2.2 จากการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยใช้ข้อสอบชุดเดิมในการวัดความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน ถึงแม้จะมีการใช้เวลาในการทดสอบที่ต่างกันพอสมควรเพื่อป้องกันการจำข้อสอบได้แต่อาจส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น เพื่อเป็นการลดปัญหาดังกล่าว ในการวิจัยในครั้งต่อไปควรสร้างแบบทดสอบคู่ขนานแล้วทำการสุ่มแบบทดสอบเพื่อนำมาใช้ในการวัดความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาจีนและความสามารถในการฟังภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 จากการวิจัยพบว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ผู้วิจัยสังเกตว่ามีนักเรียนบางส่วนไม่กล้าแสดงท่าทางตามคำสั่งจากการสอนถามเบื้องต้นพบว่านักเรียนกลุ่มนี้มีความรู้สึกลังเลไม่กล้าทำตาม เพื่อเป็นการลดปัญหาดังกล่าว ในการวิจัยในครั้งต่อไปควรหาวิธีที่ช่วยให้นักเรียนลดอาการอายลง เช่น การเสริมแรง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุลนรี นุกิจรังสรรค์ และ กรองจันทน์ จันทรพาลา. (2564). **การศึกษาเบื้องต้นว่าด้วยนักศึกษาจีนในไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- ดรุณี คำมูล. (2552). **การศึกษาความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธัญลักษณ์ ทุมพิลา, นฤภรณ์ วุฒิพันธุ์ และ นารินารถ กลิ่นหอม. (2562). **การพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาจีน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง Total Physical Response (TPR) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครขอนแก่น**. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 42(4), 79-88.
- ยุক্তะนันท์ ตีนาน. (2563). **การพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุทธิดา ชัยประสิทธิ์ และ ขวลิต เกตุกระทุ่ม. (2565). **การพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์, 9(1), 146-153.
- หยุนหนิง หยาง. (2563). **การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดคำศัพท์ภาษาจีนโดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต.

THE EFFECTS OF COOPERATIVE INTEGRATED READING AND COMPOSITION (CIRC) ON ENGLISH READING COMPREHENSION AND WRITING ABILITIES OF GRADE 7 STUDENTS IN LAO PDR

Vathsana Kongsengphengphet* and Julamas Jansrisukot

Curriculum and Instruction Program, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University

Received: 25 March 2024

Revised: 22 June 2024

Accepted: 24 June 2024

Abstract

The purposes of this research were to compare the English reading comprehension and writing abilities before and after teaching using CIRC method and compare the English reading comprehension and writing abilities after learning with the defined criteria of 70% of grade 7 students in Lao PDR. The samples were 20 Grade 7 students at Sengsouly School, Dongkhamxang Village, Hadsayfong District, Vientiane Capital, Lao PDR in the first semester of the academic year 2023. The sample were selected by cluster random sampling. This research was a one group pretest-posttest design. Research instruments employed for this research included 6 lesson plans, an English reading comprehension test and a writing ability test. The experiment lasted for 6 weeks, 3 hours a week, total of 18 hours in total. The mean, percentage, standard deviation, t-test for dependent samples, and t-test for one sample were used in data analysis. The findings of this research were as follows:

1. The students' pretest and posttest mean scores of English reading comprehension ability were 14.35 (47.83%) and 22.70 (75.66%) respectively. The students' pretest and posttest mean scores of writing ability were 10.85

* Corresponding author: Vathsana Kongsengphengphet

Email: baynoy@gmail.com

(54.25%) and 16.15 (80.75%) respectively. The students' English reading comprehension and writing abilities after the experiment were higher than those of the pretest. It indicated that the students' English reading comprehension and writing abilities after learning using CIRC method were statistically higher than before learning.

2. The English reading comprehension and writing abilities of grade 7 students after learning by using CIRC method were statistically higher than the criteria of 70%.

Keywords: CIRC, English Writing ability, English Reading Comprehension Ability

Introduction

English language is important, it is also the working language of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) (Association of Southeast Asia Nations, 2020). As a member of the ASEAN, Lao PDR has been driven to develop English skills among their people. Lao government sees the importance of English language and therefore Ministry of Education and Sports (MOE) had included English teaching in its national curriculum from primary to high school level. The national English curriculum for secondary students helps build confidence for students to communicate with foreigners in English, able to utilize English for their further studies, and has a positive attitude towards foreign languages and their cultures (Ministry of Education and Sport, 2010).

To successfully learn English language, four language skills are needed to be developed, listening, writing, speaking and reading. Today, reading and writing are the main means of communication, especially with the growing use of social media and online platforms that can be used for entertainment, shopping, access to information, work, and school.

Knowing that English reading and writing abilities are important, however these abilities are still challenging for Lao students to learn in English classes. In secondary levels students have difficulties in putting sentences together to write a story. They also can't understand the overall picture of the story after reading texts. These challenges were mentioned in an interview of experts who had been writing English curriculum, textbook and teacher guide (Vilaisack & Thongkeam, Interview, November 29, 2018). In many schools, the problem with English achievement score below 7 is still shown for secondary level students. The criteria set by the Ministry of Education and Sports (2014) that score of 7 (70%) and above are preferable for achievements and considered good score level. An additional issue was that low performing students are struggling in learning English reading and writing. There is a difference in students' English reading and writing abilities between the high and the low performing students.

From the above reasons, the researcher was interested in developing both English reading comprehension and writing abilities and having students working in small groups to support each other while learning. Cooperative learning transforms lessons into fun, interactive sessions where students are really involved in their learning (Jolliffe, 2007). The technique of Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC), one of cooperative learning methods basically applied to develop reading and writing skills, is one of the techniques used in language teaching. The purpose of this technique is not only to find solutions to the problems experienced in traditional teaching of reading and writing skills but also to develop these skills (Slavin, 1995). Therefore, the researcher had utilized Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) to develop English reading comprehension and writing abilities of the students.

Research Objectives

1. To compare English reading comprehension and English writing abilities of the grade 7 students before and after learning using CIRC method.
2. To compare English reading comprehension and English writing abilities of the grade 7 students after learning using CIRC method with the set criterion of 70%.

Research Hypothesis

1. Grade 7 students' English reading comprehension and writing abilities after learning using CIRC are higher than before learning.
2. Grade 7 students' English reading comprehension and writing abilities after learning using CIRC are higher than the set criterion of 70%.

Research Framework

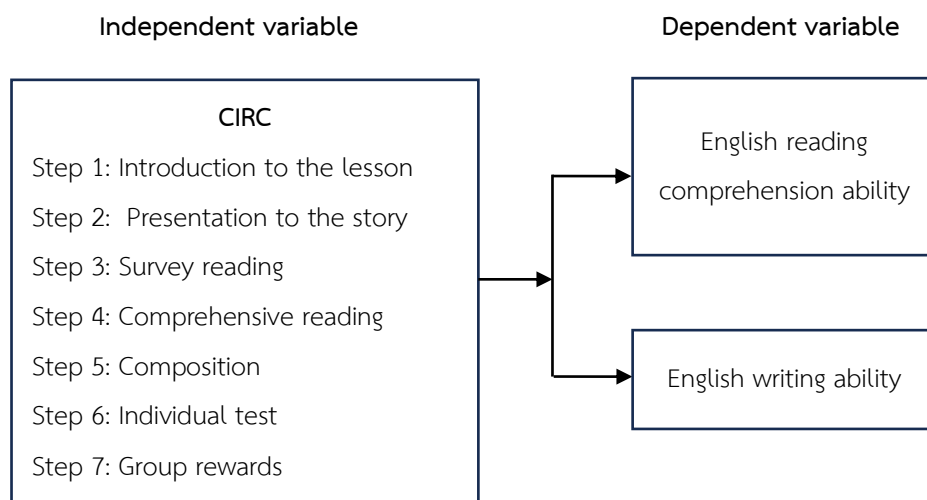

Fig. 1 Research Frameworks

Methodology

1. Population and Sample

1.1 Population

The population of this study were grade 7 students from private schools located in area 4 of Hadsayfong District, Vientiane Capital, Lao PDR, consist of 4 schools total of 8 classes, 245 students in the academic year of 2023. The students were from the same district, having similar family economic status, their parents' occupations are employees, workers and merchants. They all enrolled and passed Grade 6 in academic year of 2022. All classes composed of high, medium and low level of achievement students.

1.2 The Sample

1.2.1 The sample size was calculated using G*power software, the power of test was set at 0.8 with the error probability (α) at 0.05, the effect size was at 0.60, the sample size suggested was 19.

1.2.2 The sample was selected by class through cluster random sampling technique. The samples are grade 7 students in the first semester of academic year 2023 at Sengsouly school, in area 4 of Hadsayfong district, Vientiane, Lao PDR, total of 1 class, 20 students. The students in this class had assorted abilities.

2. Research Instruments

2.1 Lesson plans to teach English writing and reading abilities using Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) consist of 6 lesson plans, duration of 3 hours for each plan, total of 18 hours. The appropriateness mean score of the lesson plans range from 4.75 to 4.92 and S.D. from 0.08 to 0.14.

2.2 An English reading comprehension ability test. The English reading comprehension test was developed by the researcher to examine students' reading comprehension ability as the pretest and posttest. The test was

constructed with four reading texts, including 30 questions in the form of multiple choices. It indicated the difficulties level (p) from 0.43 to 0.64, discrimination power (r) of 0.29 to 0.64 and the reliability of the test by using Kuder Richardson 20 (KR-20) was at 0.81.

2.3 An English writing ability test. The test includes a writing composition at least 150 words. The reliability value by using Pearson correlation coefficient was at 0.97.

3. Data Collection

The data were collected following these steps:

3.1 The samples took the pretest, the English reading comprehension ability test and English writing ability test before the experiment.

3.2 Proceeded the experiment teaching 6 lesson plans using CIRC method, 3 hours per week, total of 18 hours.

3.3 The samples took the posttest, the English reading comprehension ability test and English writing ability test after the experiment.

3.4 The scores for both the pretest and posttest were collected and prepare for data analysis.

4. Data Analysis

4.1 Data obtained in the test were processed using a statistical software for system analysis.

4.2 The data analysis method of dependent t-test was used to compare between pretest and posttest scores of English reading comprehension and writing abilities.

4.3 The data analysis method of one sample t-test was used to compare posttest scores of English reading comprehension and writing abilities with the criteria of 70%.

Results

1. The result of comparison the English reading comprehension and writing abilities of grade 7 students before and after learning using CIRC method were as follows:

In the data analysis to compare the English reading comprehension abilities of grade 7 students before and after learning by using CIRC method, Dependent t-test was used as the inferential statistics, the results are shown in Table 1.

Table 1 The comparison of English Reading Comprehension abilities before and after learning using CIRC method

Test	Posttest		Pretest		Difference		t-test	p	Effect size	r
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.				
Literal	9.05	1.10	6.05	1.67	3.00	1.12	11.94	.000	2.67	0.74
Interpretive	7.55	1.00	5.00	1.56	2.55	1.19	9.58	.000	2.14	0.64
Applied	6.10	1.12	3.30	1.49	2.80	1.20	10.47	.000	2.34	0.61
Total	22.70	2.36	14.35	4.46	8.35	2.50	14.95	.000	3.34	0.91

Table 1 presented the results of the English reading comprehension ability test score of grade 7 students before learning by using CIRC method, the mean score ($\bar{X}$) was 14.35 and standard deviation (S.D.) was 4.46. After learning by using CIRC method the $\bar{X}$ was 22.70 and S.D. value was 2.36. This result shown that after learning using CIRC method students has statistically higher score than before learning at 0.01 level of significance. The effect size of English reading comprehension ability was 3.34 and paired samples correlation (r) was 0.91.

In consideration of each level of reading comprehensions, it can be found that the Literal level before learning with CIRC method had an average score of 6.05, S.D. value was 1.67 while after learning the average score is 9.05

with S.D. value of 1.10. As for Interpretive level, before learning using CIRC method had an average score of 5.00 with S.D. value of 1.56 while after learning has an average score of 7.55 with S.D. value of 1.00. Lastly was the applied level, it shown before learning using CIRC had an average score of 3.30 with S.D. value of 1.49 while after learning is 6.10 with S.D. value of 1.12. All three reading comprehension levels had an average score after learning using CIRC statistically higher than before learning at 0.01 level of significance. The effect size of English reading comprehension ability on Literal, Interpretive and Applied were 2.67, 2.14, 2.34 and paired samples correlation (r) were 0.74, 0.64, 0.61 respectively.

To compare the English writing abilities of grade 7 students before and after learning by using CIRC method, the dependent t-test was used as the inferential statistics, the results are shown in Table 2.

Table 2 The comparison of English writing abilities before and after Learning

Test	Posttest		Pretest		difference		t-test	p	Effect size	r
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD				
English Writing Ability	16.15	1.99	10.85	3.51	5.30	1.98	11.95	.000	2.68	0.88

Table 2 presented the results of the English writing ability test score of grade 7 students before learning by using CIRC method, the mean score ($\bar{X}$) was 10.85 and standard deviation (S.D.) was 3.51. After learning by using CIRC method, the mean score was 16.15 and S.D. value was 1.99. This result shown that after learning using CIRC method students has higher score than before learning at 0.01 level of significance. The effect size of English writing ability was 2.68 and paired samples correlation (r) was 0.88.

2. The result of comparison the English reading comprehension and writing abilities of grade 7 students after learning using CIRC method with the defined criteria of 70% were as follows:

In the data analysis to compare the English reading comprehension abilities of grade 7 students after learning by using CIRC method with the defined criteria of 70% (70% of 30 scores), the researcher used one sample t-test as the inferential statistics, the result was shown in Table 3.

Table 3 The Comparison of English Reading Comprehension ability after learning using CIRC with the criterion of 70%.

Test	Posttest		Criterion 70%	Difference	t-test	p
	$\bar{X}$	S.D.				
English Reading Comprehension Ability	22.70	2.36	21.00	1.70	3.22	.005

As shown in Table 3, it indicated that the English reading comprehension abilities of grade 7 students after learning by using CIRC method was statistically higher than the defined criteria of 70% at 0.01 level of significance.

To compare the English writing abilities of grade 7 students after learning by using CIRC method with the defined criteria of 70% (70% of 20 scores), the researcher used one sample t-test as the inferential statistics, the result was shown in Table 4.

Table 4 The Comparison of English writing ability after learning with the defined criteria of 70%

Test	Posttest		Criterion 70%	t-test	p
	$\bar{X}$	SD			
English Writing Ability	16.15	1.99	14	4.84	.000

Table 4 indicated that the English writing ability of grade 7 students after learning using CIRC method was statistically higher than the defined criteria of 70% at 0.01 level of significance.

Discussion

1. The research result shown that grade 7 students who learned by using CIRC method had English reading comprehension ability after learning higher than before learning and after learning higher than the defined criteria of 70%.

The reasons supported these results might have been caused by:

Firstly, the stages of Cooperative Integrated Reading and Composition method were developed by Slavin (1990) to enhance the reading and writing abilities of learners. The researcher utilized the stages of CIRC method in this research by divided students into groups of 4 consisted of low, medium and high achievement students working together. By working in groups, students worked on reading activities and completed the reading comprehension worksheet together. Therefore, students felt more confident to participate in the learning activities and exchange knowledge with their friends.

Secondly, studying in teams allow team members to support each other, the lower performing students will be guided and suggested by the higher performing students which result in better understanding of the lessons. This reason is in accordance with Vygotsky's approach (Vygotsky, 1978 cited in Muangpratom, 2017), the Social Constructivism that each learner has different level of learning ability, but lower ability learners can develop their learning ability by the help of higher ability learner, who has the same language and culture. As the low learning ability students develop their ability by teaching other, the high learning ability student will have a better mastery concept, retention and recall of the lessons. According to the Learning Pyramid by the

National Training Laboratories Institute cited in Letrud (2012), the students who teach other about the lessons will retain 90% of what they are able to teach other. Beside supporting the learning of each team member, by implementing CIRC method students will also gain social skills, team work skills, helping one another by having the same goal realizing that the team results is more important than their individual result.

Thirdly, the learning activities using CIRC allow students to have a chance to read individually and as well as in team. These reading activities are essentials in developing the language skills, the more students practice the better their skills will become which is in line with the Law of Exercise by Thorndike (Thorndike, 1930 cited in Hergenhahn & Matthew, 1997). Frequent practice or action with understanding will make the learning lasting. If it is not repeated often, the learning will not last long and may eventually be forgotten.

The results that the students' English reading comprehension ability were higher after learning than before learning and after learning higher than the defined criteria of 70% were supported with the study of Wisetsri (2015) who stated that after learning using CIRC grade 5 students had higher English reading comprehension ability at 0.01 level of significance. It is also in consistent with the research of Tipsuk (2009) who stated that the learner of grade 9 students who learned by using CIRC had English reading comprehension ability after learning higher than defined criteria of 70%. Imam (2022) found that CIRC approach has a positive impact on pupils' reading comprehension. The mean of the pretest experiment group was 50.00, while the standard of the post-test experiment group was 80.00. Students who were taught by using the Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) technique outperformed those who were taught alternative strategies.

2. The research result shown that grade 7 students who learned by using CIRC method had English writing ability after learning higher than before learning and after learning higher than the defined criteria of 70%.

The reasons supported these results might have been caused by:

Firstly, the stages of Cooperative Integrated Reading and Composition method were developed by Slavin (1990) to develop the reading and writing abilities of learners. The researcher utilizes the stages of CIRC method in this research by divided students into groups of 4 consisted of low, medium and high achievement students working together. By working in groups, students worked on developing outline of the composition together. Therefore, students felt more confident to participate in the learning activities and exchange knowledge with their friends.

Secondly, studying in teams allow team members to support each other, the low ability students will be guided and suggested by the higher ability students which result in better understanding of the lessons. This reason is in accordance with Vygotsky's approach (Vygotsky, 1978 cited in Muangpratom, 2017), the Social Constructivism that each learner has different level of learning ability, but lower ability learners can develop their learning ability by the help of higher ability learner, who has the same language and culture. As the low learning ability student develop their ability, by teaching other the high learning ability student will have a better mastery concept and retention and recall of the lessons. According to the Learning Pyramid by the National Training Laboratories Institute cited in Letrud (2012), the students who teach other about the lessons will retain 90% of what they are able to teach other.

Thirdly, in the implementation stages of CIRC, there is a writing activity which allow students to create an outline together as a group. Before writing the story individually, the discussion within the group helps students to analyze and synthesis the text and create an outline of the story. The

outline of the story lead students to write logically and have a clear direction which is in consistent with the idea of meaningful learning by Ausubel (Ausubel, 1968 cited in Cottingham, 2023). Meaningful learning refers to a focus on understanding rather than just memorizing. It requires connecting new information to prior knowledge. Working in a group to prepare their writing, students therefore have a chance to understand the story even better and connect what they already know with the new information they learn from the story.

The results that the students' English writing ability after learning was higher than before learning and after learning was higher than the defined criteria of 70% were supported with the study of Salee (2013) who stated that the English writing ability of grade 10 students after learning using CIRC was higher than before learning. It is also supported by the research of Tipsuk (2009) who stated that the grade 9 students who learned by using CIRC had English writing ability after learning higher than defined criteria of 70%.

Recommendations

1. Recommendations from The Study

1.1 The English reading comprehension test scores improved overall after using the CIRC method, but some students, especially low performers, still scored below 70%. Interviews revealed that their main challenge was the lack of vocabulary knowledge. It is suggested, the teacher should assess vocabulary knowledge, encourage higher performers to assist, and provide targeted vocabulary support.

1.2 The research showed that some students, particularly low performers, couldn't achieve English writing scores above 70%. This was primarily due to insufficient vocabulary and understanding of sentence structures. To address this, teachers should focus on building vocabulary and teaching sentence

structures. They should facilitate opportunities for students to evaluate and exchange knowledge within groups. Teachers must ensure that all students understand and grasp both vocabulary and sentence structures before moving forward.

2. Recommendations for Further Study

2.1 The research revealed that certain students, particularly low performers, continue to score below 70% in English reading comprehension and writing abilities. Analysis showed that their challenges caused by a lack of vocabulary knowledge and understanding of sentence structure. To address this, future studies should integrate techniques focused on building vocabulary and sentence structure skills for lower-performing students. This integration will support the implementation of the CIRC method in developing students' English reading comprehension and writing abilities.

2.2 In this study, the same set of English reading comprehension and writing abilities tests were utilized for both the pretest and posttest assessments. To lessen the risk of students memorizing test answers, it is recommended to employ parallel sets of test materials for each assessment. Additionally, tests should be randomly selected to be used as pretest and posttest to further minimize the potential for memorization and ensure the validity of the results.

References

- Association of Southeast Asia Nations. (2020). **The ASEAN Charter**. Retrieved October 10, 2022, from <https://asean.org/wpcontent/uploads/images/archive/publications/ASEAN-Charter.pdf>
- Cottingham, S. (2023). **Ausubel's Meaningful Learning in Action**. Woodbridge: John Catt Educational.
- Hergenhahn, B. R., & Matthew H. O. (1997). **An Introduction to Theories of Learning**. 5th ed. New York: Prentice Hall.

- Imam, N. A. (2020). CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) as Strategy of Teaching Reading Comprehension. **Journal of English Education and Technology**, 2(4), 504-511.
- Jolliffe, W. (2007). **Cooperative learning in the classroom: putting it into practice**. London: Paul Chapman.
- Letrud, K. (2012). A rebuttal of NTL Institute's learning pyramid. **Education**, 133(1), 117-124.
- Ministry of Education and Sports. (2010). **A curriculum of English language for Secondary School**. Vientiane: Research Institute for Educational Science.
- Ministry of Education and Sports. (2014). **Principle of tests and examination for secondary education**. Retrived February 14, 2024, from <http://moes.edu.la/DGE/examination.php>.
- Muangpratom, C. (2017). **Instructional Theory**. Bangkok: Saksri Press.
- Salee, C. (2013). **English Reading and Writing Ability Using the Cooperative Integrated Reading and Composition Techniques of Grade Students at Saint Peter Thonburi School**. Master Thesis in Curriculum and Instruction, Dhonburi Rajabhat University.
- Slavin, R. E. (1990). **Cooperative Learning Theory, Research, and Practice**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Slavin, R. E. (1995). **Cooperative Learning: Theory, Research and Practice**. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Tipsuk T. (2009). **The Development of Learning Outcomes on English Reading and Writing Communication of the Ninth Grade Students using the CIRC Technique**. Master Thesis in Curriculum and Instructions, Graduate School, Silpakorn University.
- Vilaisack, B., & Thongkeam, B. (2018, November, 29). Petdagogical advisor. Educational District. **Interview**.

Wisetsri P. (2015). **Effectiveness of CIRC technique on English reading achievement of Prathomsuksa 5 students.** Master Thesis in Arts in Teaching English, Graduate School, Suan Dusit University.

การดำรงชีพและการเมืองในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบอิสระ
ภายใต้การกำกับของรัฐ

LIVELIHOODS AND EVERYDAY POLITICS OF THE INDEPENDENT TOBACCO
FARMERS UNDER REGULATE OF THE GOVERNMENT

สุนิตย์ เหมนิล* และ ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์
Sunit Hemnil* and Nattakant Akarapongpisak

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
The College of Politics and Governance, Mahasarakham University

Received: 20 April 2024

Revised: 25 June 2024

Accepted: 26 June 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการดำรงชีพและการเมืองในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบอิสระ บ้านโนนสา ตำบลโนนสา อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 17 คน ผลการวิจัยพบว่า การปลูกยาสูบได้อยู่ในกำกับของรัฐอย่างเข้มงวดผ่านการขออนุญาตหลายขั้นตอน นอกจากนี้ เกษตรกรยังต้องเผชิญกับแรงกดดันจากตัวแสดงที่เกี่ยวข้องภายใต้ความสัมพันธ์ในเครือข่ายทางสังคมและโครงสร้างเชิงอำนาจในพื้นที่ซึ่งได้ซ่อนอยู่ในหลากหลายกิจกรรม อันประกอบไปด้วย หน่วยงานรัฐด้านสรรพสามิต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้รับซื้อยาสูบ ผู้ให้กู้ยืมเงิน ผู้ให้เช่าที่ดิน โดยตัวแสดงเหล่านี้ ได้ส่งผลต่อการดำรงชีพและการเมืองในชีวิตประจำวันของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรต้องดำรงอยู่ท่ามกลางแรงกดดันและความท้าทาย อย่างไรก็ตามเนื่องจากเกษตรกรมีทรัพยากรในการดำรงชีพและยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพที่หลากหลาย ทำให้เกษตรกรสามารถข้ามผ่านแรงกดดันและความท้าทายบางอย่างได้

ทั้งนี้ ถึงแม้เกษตรกรจะอยู่ภายใต้โครงสร้างเชิงอำนาจ แต่เกษตรกรก็ไม่ได้อยู่ในสถานการณ์เป็นฝ่ายตั้งรับเพียงอย่างเดียว ในทางกลับกัน เกษตรกรได้แสดงพฤติกรรม

* Corresponding author: สุนิตย์ เหมนิล

E-mail: sunit@udru.ac.th

ต่ออำนาจที่เหนือกว่า ทั้งการบ้ายเปี่ยงและการหน่วงเหนี่ยวเวลา การฉวยใช้ประโยชน์ การนิทาและการให้ฉายา การต่อรองและแสวงหาทางเลือกที่หลากหลาย พฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะดังกล่าว ได้ช่วยส่งเสริมให้การดำรงชีพบรรลุผลได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าในพื้นที่วิจัยรัฐได้เข้ามาส่งเสริมให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชชนิดอื่นทดแทนยาสูบ แต่กลับไม่ประสบความสำเร็จเพราะไม่สอดคล้องกับทรัพยากรและยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพของเกษตรกร ดังนั้น ภายใต้การกำกับ แรงกดดัน และความท้าทายที่เกษตรกรต้องเผชิญนั้น สิ่งสำคัญที่ทำให้เกษตรกรยังคงต้องปลูกยาสูบคือ 1) ความสอดคล้องกับทรัพยากรและยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพ และ 2) การที่รัฐประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการปลูกพืชชนิดอื่น

คำสำคัญ: การดำรงชีพ, การเมืองในชีวิตประจำวัน, การปลูกยาสูบ, การกำกับ

Abstract

The aims of this research, focusing on livelihoods and everyday politics of independent tobacco farmers in Ban Phonsa, Phonsa Sub-district, Thabo District, Nong Khai Province. It is qualitative research and gathering data through interviews with 17 informants. The result of this research found that Tobacco cultivation is strictly regulated by the government through several licensing procedures. Furthermore, the pressure that tobacco farmers face from various actors within social networks and local power structures, often hidden in many activities. The involvement of groups such as the state excise agency, local government organization, tobacco buyers, money lenders, and land lessors. These actors have significantly influenced the livelihoods and daily politics of farmers, compelling them to navigate a landscape fraught with pressure and challenges. Farmers have demonstrated resilience in the face of these challenges by capitalizing on a diverse range of livelihood resources and strategies. This adaptive approach has enabled farmers to successfully navigate and overcome the various pressures and challenges they encounter.

Although farmers, will be under the power structure, do not simply accept their circumstances without resistance. Instead, they exercise their autonomy in interacting with superior authorities. These strategies encompass various approaches, such as evasion and postponement, exploitation, Participation in informal social practices like gossip and the utilization of nicknames, as well as active negotiation and other alternative courses of action. Behavior expressed in such a way it also helps promote successful livelihoods.

Furthermore, it was also found that in the research area. The government has endeavored to incentivize farmers to transition from tobacco cultivation to other crop varieties. However, these efforts have not yielded success, primarily due to mismatches between the resources and livelihood strategies of farmers. Consequently, under the Regulate, pressures, and challenges they encounter, two primary factors compel farmers to ‘stubborn’ in tobacco cultivation: Firstly, the alignment of tobacco cultivation with their existing resources and livelihood strategies, and secondly, the government's inability to effectively promote the cultivation of alternative crops.

Keywords: Livelihood, Everyday Politics, Tobacco Cultivation, Regulate

บทนำ

ต้นยาสูบ (*Nicotiana tabacum*) เป็นพืชชนิดหนึ่งที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร แต่เนื่องจากยาสูบและสินค้าสืบเนื่องได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทำให้พืชชนิดนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนการปลูกจากภาครัฐ กล่าวคือ “ยาสูบ” ไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มพืชเศรษฐกิจที่รัฐส่งเสริมการปลูกในลักษณะทั่วไป เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา เป็นต้น ด้วยเหตุผลสำคัญที่ว่า ยาสูบ ได้เป็นวัตถุติดสำคัญในการผลิตบุหรี่ รัฐจึงไม่ให้การสนับสนุนโดยตรง ประกอบกับรัฐยังได้มีมาตรการกำกับ ควบคุม และการรณรงค์ให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชชนิดอื่น เพื่อลดปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ท้องตลาดให้น้อยลง เนื่องจาก “บุหรี่” (cigarette) ได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ ทั้งผู้ที่บริโภคโดยตรงและผู้ที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งมี

ความเสี่ยงต่อโรคหลายชนิด เช่น มะเร็งปอด ปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคหืดหอบ รวมทั้งยังมีสารก่อมะเร็งชนิดอื่นด้วย (ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ, 2562) นอกจากผลกระทบต่อสุขภาพแล้ว ยังส่งผลให้รัฐและประชาชนต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพที่เป็นผลมาจากการบริโภคบุหรี่ด้วย แต่กระนั้นก็ตาม รัฐก็ไม่ได้ปิดโอกาสในการปลูกยาสูบหรืออย่างน้อยก็ไม่ได้กำหนดว่าเป็นพืชที่ผิดกฎหมาย ทำให้พืชชนิดนี้ยังคงเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร แต่การปลูกต้องอยู่ภายใต้การกำกับโดยรัฐอย่างเข้มงวด เห็นได้จากเกษตรกรต้องขออนุญาตตามที่กฎหมายกำหนดในหลากหลายขั้นตอน เช่น การขออนุญาตเพาะปลูก การขออนุญาตขายยาสูบ (พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต, 2560) และเมื่อหันขอยเป็นยาเส้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนขายหรือหากเกษตรกรต้องขนย้ายต้องติดแสตมป์สรรพสามิต (พระราชบัญญัติยาสูบ, 2509) ซึ่งหากเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด โดยข้อกำหนดข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากยังมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับลำดับรองอีกด้วย ดังนั้น จะเห็นได้ว่ายาสูบเป็นพืชเศรษฐกิจที่ถูกรัฐกำกับอย่างเข้มงวด ด้วยการเข้าไปมีบทบาทในการแทรกแซงตั้งแต่กระบวนการปลูก-การผลิต การขาย ไปจนถึงการบริโภค ผ่านกฎหมายและการปฏิบัติการของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทำให้ยาสูบลักษณะเป็นพืชการเมือง

ทั้งนี้ จากรายงานของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2561) ได้รายงานเกี่ยวกับพื้นที่เพาะปลูกยาสูบว่า ทั้งประเทศมีพื้นที่ปลูกยาสูบ จำนวน 231,047 ไร่ จังหวัดหนองคาย มีพื้นที่ปลูกจำนวน 36,056 ไร่ เป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นอันดับ 3 ของประเทศ ดังนั้น พื้นที่จังหวัดหนองคาย จึงเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นและสำคัญในด้านการปลูกยาสูบทั้งในแง่ของจำนวนพื้นที่และปริมาณผลผลิต โดยเฉพาะในระดับภูมิภาคหรือแม้แต่ในระดับประเทศ อนึ่ง เมื่อพิจารณาในระดับท้องถิ่นหรือระดับปฏิบัติการ พบว่า พื้นที่บ้านโพนสา ตำบลโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกยาสูบเป็นจำนวนมาก และมีสถานียาโพนสา สังกัดการยาสูบแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ในพื้นที่ด้วย ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่มีเกษตรกรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มโรงงาน หรือสถานียา หรือชาวไร่บ่มเอง เป็นเกษตรกรที่อยู่ในทะเบียนของสถานียา การปลูกจะได้รับ การส่งเสริมและสนับสนุนจากสถานียา และการขายก็อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถานียา เช่นเดียวกัน โดยราคาขายจะเป็นราคาที่ได้ตกลงไว้ล่วงหน้ากับเกษตรกร และ 2) กลุ่มอิสระ หรือชาวไร่หันขอย เป็นเกษตรกรที่ไม่อยู่ในทะเบียนของสถานียา สามารถปลูกและขายได้

อย่างอิสระ กล่าวคือ เกษตรกรสามารถขายให้กับผู้รับซื้อรายใดและในราคาเท่าใดก็ได้ แต่ไม่ได้รับการอุดหนุนและประกันเรื่องราคา กลุ่มนี้จึงเผชิญกับความเสี่ยงและแรงกดดันที่สูงมาก โดยเฉพาะราคาผลผลิตที่มีความผันผวน อนึ่ง ทั้งสองกลุ่มต้องขออนุญาตปลูกและขายตามที่กฎหมายกำหนดโดยเกษตรกรต้องไปทำเรื่องขออนุญาตที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองคาย สาขาศรีเชียงใหม่

ดังนั้น เมื่อประมวลจากสถานการณ์ข้างต้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งให้ความสำคัญกับเกษตรกรกลุ่มอิสระ เนื่องจากมีความซับซ้อน และได้อยู่ในวงจรการปลูกยาสูบที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งเน้นข้อมูลภาคสนามในระดับปฏิบัติการหรือผู้กระทำการและผู้ถูกระทำการในระดับจุลภาค โดยกำหนดให้กลุ่มอิสระ เป็นแกนกลางในการศึกษา ส่วนประเด็นที่ให้ความสนใจ คือ ปรากฏการณ์ทางสังคมและการเมืองที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้อยู่ในทะเบียนการส่งเสริมและช่วยเหลือจากรัฐ ไม่ได้รับเงินอุดหนุน เยียวยา และการช่วยเหลือจากรัฐในทุกกรณี จึงนำมาสู่การตั้งคำถามว่า เกษตรกรมีทรัพยากรในการดำรงชีพและยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพอย่างไร และภายใต้สิ่งที่เกษตรกรได้เผชิญนั้น เกษตรกรมีการเมืองในชีวิตประจำวันอย่างไร ซึ่งจะทำให้เห็นว่า ทำไมเกษตรกรยังคงต้องตั้งอยู่ในวงจรการปลูกยาสูบอย่างโดดเดี่ยว โดยใช้แนวคิดมโนทัศน์การดำรงชีพและการเมืองในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่า เกษตรกรไม่ได้ยอมรับ นิ่งเฉย ต่อการกำกับและแรงกดดันจากสิ่งที่ได้เผชิญ ในทางกลับกันเกษตรกรคงแสดงพฤติกรรมบางอย่างเพื่อต่อสู้กับผลกระทบในด้านลบที่ตนเองเผชิญอยู่ และพร้อมที่จะสร้างเครือข่ายกับผู้ตกอยู่ในสถานะเดียวกัน เพื่อรักษาประโยชน์ที่ตนควรได้รับ

โดยงานวิจัยในลักษณะนี้มีค่อนข้างจำกัด เนื่องจากงานที่เกี่ยวข้องกับการปลูกและขายยาสูบนั้น ส่วนใหญ่จะมุ่งศึกษากรอบใหญ่ในระดับมหภาค มิติเศรษฐกิจและการควบคุมโดยรัฐ โดยเฉพาะการจัดเก็บภาษี การลดปริมาณการผลิต การนำเสนอพิษภัยของยาสูบ และการส่งเสริมการปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน อนึ่ง การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในระดับจุลภาค เน้นการศึกษาข้อมูลภาคสนาม และให้ความสำคัญกับการดำรงชีพและการเมืองในชีวิตประจำวัน จะทำให้เห็นถึงความหลากหลายที่ซ้อนทับกันภายใต้เงื่อนไขอำนาจและการต่อรอง ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมระหว่างรัฐ ผู้รับซื้อยาสูบ และเกษตรกรได้ รวมถึงประโยชน์ที่สำคัญอีกประการคือ เนื่องจากเกษตรกรเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ไม่แน่นอนและไม่สูงมากนัก จึงสามารถใช้เป็น

แนวทางในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้ที่สูงขึ้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจในชนบทต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการดำรงชีพและการเมืองในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ อีสระ บ้านโพนสา ตำบลโพนสา อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการนำสองแนวคิดสำคัญมาผสานกัน ประกอบด้วย มโนทัศน์การดำรงชีพ (Livelihoods) และแนวคิดการเมืองในชีวิตประจำวัน (Everyday Politics) โดยเลือกพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง คือ บ้านโพนสา อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา จากสาเหตุสำคัญคือ จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีการปลูกยาสูบมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยหมู่บ้านโพนสา เป็นหมู่บ้านที่มีเกษตรกรปลูกยาสูบจำนวนมากและเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับแม่น้ำโขง

ขอบเขตการวิจัย ด้านระยะเวลา ระหว่างเดือนตุลาคม 2566-มีนาคม 2567 ส่วนด้านเนื้อหา ครอบคลุมการดำรงชีพ การเมืองในชีวิตประจำวัน และตัวแสดงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกและขายยาสูบของเกษตรกร

ผู้ให้ข้อมูล กำหนดผู้ให้ข้อมูล 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) เกษตรกร 10 คน โดยต้องปลูกยาสูบมาแล้วอย่างน้อย 5 ปี กลุ่มนี้ใช้วิธีการเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) 2) ผู้รับซื้อยาสูบ 1 คน 3) ตัวแทนเจ้าหน้าที่รัฐ 4 คน ได้แก่ สำนักงานยาสูบนครราชสีมา 2 คน สรรพสามิตสาขาศรีเชียงใหม่ 1 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน และ 4) ผู้นำท้องที่ 2 คน โดยกลุ่มที่ 2-4 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมเป็น 17 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้กรอบเค้าโครงการสัมภาษณ์ที่ออกแบบไว้ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จะให้ความสำคัญกับจริยธรรมการวิจัยในคน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หนังสือรับรองเลขที่: 097-055/2567 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามที่ระบุไว้ในจริยธรรมวิจัยอย่างเคร่งครัด

การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่า ข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยตรวจสอบที่มาจาก 3 แหล่ง ได้แก่ เกษตรกร เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้นำท้องถิ่น มาสอบทานกัน และตรวจสอบจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม มาสอบทานกัน เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ (credibility) มากขึ้น

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิจัย ใช้ข้อความบรรยาย (Descriptive) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตมาประกอบกัน และวิธีการวิเคราะห์แบบแก่นสาระ (Thematic Analysis) มาอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นที่สัมพันธ์กับแนวคิดการวิจัย ส่วนการนำเสนอผลการวิจัยเป็นการตีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย

สรุปผลการวิจัย

ยาสูบ เป็นพืชที่รัฐกำกับอย่างเข้มงวด ทำให้เกษตรกรได้ดำรงอยู่ท่ามกลางแรงกดดันและความท้าทาย โดยในพื้นที่เกษตรได้เผชิญกับตัวแสดงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจาก 3 ตัวแสดง ได้แก่ หนึ่ง หน่วยงานรัฐที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย คือ สรรพสามิต สาขาศรีเชียงใหม่ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญ คือ การขออนุญาตปลูก ขาย และรับซื้อยาสูบ รวมไปถึงการตรวจสอบพื้นที่ และการลงโทษเกษตรกรผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม สอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนน้ำเพื่อการเกษตร ทั้งสถานีสูบน้ำและการพัฒนาคลองส่งน้ำและสาม ผู้รับซื้อยาสูบ ซึ่งมีความสำคัญต่อการรับซื้อผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร นอกเหนือจากตัวแสดงข้างต้นแล้ว ข้อมูลจากภาคสนามยังพบว่า ได้ปรากฏตัวแสดงอื่นด้วย เช่น ผู้ให้เช่าที่ดิน เกษตรกรด้วยกันเอง แรงงานรับจ้างในแปลงเกษตร แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อเกษตรกรไม่มากนักหากเปรียบเทียบกับสามกลุ่มแรก อนึ่ง จากการกำกับโดยรัฐและตัวแสดงที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกษตรกรได้ดำรงอยู่ท่ามกลางแรงกดดัน ซึ่งได้ส่งผลต่อการดำรงชีพและการเมืองในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยค้นพบผลการศึกษาดังนี้

1. การดำรงชีพของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

การดำรงชีพของเกษตรกรเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้หยุดนิ่งตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป สรุปได้ดังนี้

ด้านแรก “ทุนมนุษย์” (Human capital) เป็นทักษะ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการปลูกและขายยาสูบ ตลอดจนสภาวะด้านสุขภาพที่เหมาะสมต่อการ

ปลูกพืชชนิดนี้ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่อยู่ในตัวเกษตรกร และเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีพ แต่ก็ไม่สามารถแยกออกจากทรัพยากรในด้านอื่นได้ โดยเป็นปัจจัยที่ทำให้ยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพบรรลุผลมากยิ่งขึ้น อนึ่ง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าทุนมนุษย์ที่พบนั่น เป็นปัจจัยที่มีผลสำคัญต่อการดำรงอยู่ท่ามกลางแรงกดดันและความท้าทาย โดยมีทั้งจุดเด่น คือ เกษตรกรมีประสบการณ์ที่ยาวนาน จึงมีการสั่งสมความรู้และทักษะไว้มาก แต่ในทางกลับกันความรู้และประสบการณ์บางอย่างอาจไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เช่น ภูมิปัญญาหรือความรู้ในการจัดการน้ำ และความท้าทายอีกประการที่สำคัญในทุนมนุษย์ คือ การเข้าสู่สังคมเกษตรกรรมสูงวัยและมีลักษณะครัวเรือนแบบแหวกกลาง

ต่อมาด้าน “ทุนทางสังคม” (Social capital) เป็นเครือข่ายและความสัมพันธ์ของเกษตรกรที่มีกับบุคคลและหน่วยงานอื่น ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่เครือข่ายและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงทรัพยากรในการดำรงชีพอื่นได้ โดยเฉพาะทุนธรรมชาติและทุนกายภาพ ตลอดจนเข้าถึงการสนับสนุนจากรัฐได้อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง อนึ่ง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ทุนทางสังคมที่พบนั่น จุดเด่น คือ การสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อต่อรองและขอรับการสนับสนุนด้านน้ำเพื่อการเกษตรกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้รวมกลุ่มกันเพื่อต่อรองและจัดระบบการใช้น้ำให้เกษตรกรได้ประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่า ในพื้นที่เกษตรกรรมมีทุนทางสังคมอย่างเข้มแข็ง ทำให้ข้อมูลข่าวสารสามารถส่งต่อกันเร็วมาก แบบปากต่อปาก โดยเฉพาะสิ่งที่ไม่ไว้วางใจ เช่น การถูกโกง

ด้านต่อมาคือ “ทุนธรรมชาติ” (Natural capital) ซึ่งไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสาธารณะเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงดินซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกยาสูบด้วย หรือเป็นสิ่งที่มีความธรรมชาติไม่ได้สร้างขึ้นมาเอง โดยเกษตรกรมองว่า ทุนธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พื้นที่มีการปลูกยาสูบเป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น อนึ่ง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ทุนทางธรรมชาติที่พบนั่น ถึงแม้จะเป็นจุดเด่นจากภูมิทัศน์ของพื้นที่และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปลูกยาสูบยังดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน แต่ในทางกลับกัน ทุนทางธรรมชาติก็สร้างปัญหาและความท้าทายให้กับเกษตรกรด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน กล่าวคือ หากปีไหนฝนตกในปริมาณมากและต่อเนื่อง มีพายุฝนหลายลูก ประกอบกับน้ำโขงล้นตลิ่ง ก็จะทำให้พื้นที่อยู่อาศัยและพืชชนิดอื่น เช่น ข้าวนาปี พริก ผักชนิดต่างๆ ที่เกษตรกรปลูกเพื่อสร้างความหลากหลายในการดำรงชีพได้รับความเสียหาย

ต่อมาด้าน “ทุนกายภาพ” (Physical capital) เป็นทั้งกายภาพที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่หน่วยงานรัฐสนับสนุน เช่น ถนน ไฟฟ้า และคลองส่งน้ำ รวมถึงเครื่องมือการเกษตรที่เกษตรกรได้จัดหาด้วยตนเอง ทั้งนี้ หากเกษตรกรมีทุนกายภาพที่พร้อมก็จะทำให้การประกอบอาชีพมีความสะดวก ข้อจำกัดในขั้นตอนต่างๆ ก็จะลดน้อยลง อนึ่ง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ทุนกายภาพที่พบนอกเหนือจากสิ่งที่กล่าวข้างต้น ในพื้นที่ยังพบว่า ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยพบว่า เกษตรกรได้ข้อมูลข่าวสารจากเกษตรกรด้วยกันเองเป็นหลักจากการมีทุนทางสังคมที่เข้มแข็ง ยกเว้นการขออนุญาตต่างๆ จากสรรพสามิต ซึ่งแตกต่างจากการปลูกพืชชนิดอื่น ที่เกษตรกรได้ข้อมูลข่าวสารจากหลากหลายช่องทาง เช่น หน่วยงานรัฐ ผู้นำท้องที่ ตลอดจนแอปพลิเคชัน (application) ต่างๆ เป็นต้น สืบเนื่องจากการถูกกำกับจากรัฐอย่างเข้มงวด

ส่วนด้านสุดท้ายคือ “ทุนการเงิน” (Financial capital) เป็นทั้งเงินและทรัพย์สินอื่นที่สามารถแปลงเป็นเงินได้ง่ายและสะดวก ทั้งที่เกิดจากรายได้ การส่งกลับบ้านของสมาชิกในครัวเรือน และการกู้ยืม นอกจากนี้ทุนการเงินอาจไม่ใช่เฉพาะรายได้หรือการถือครองทุนการเงินเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการบริหารค่าใช้จ่ายทางการเงินที่เกษตรกรมองว่า รายได้ที่เกิดขึ้นนั้น มีรายจ่ายที่จำเป็นต้องกันเงินไว้จ่ายในอนาคตด้วย เช่น ค่าเช่าที่ดิน คืนเงินกู้ เป็นต้น อนึ่ง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ทุนการเงินที่พบนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้หรือมีเงินที่เพียงพอต่อการดำรงชีพขั้นพื้นฐานเท่านั้น ไม่สามารถสะสมทุนการเงินจนถึงขั้นเลื่อนขั้นทางสังคมและเศรษฐกิจได้ ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะแสวงหารายได้ในหลายช่องทาง แต่ก็มีรายจ่ายหลายทางด้วย โดยเฉพาะกลุ่มที่เช่าที่ดินเพาะปลูก นอกจากนี้ ยังพบว่าเกษตรกรในพื้นที่ไม่มีการสะสมทุนการเงินผ่านการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เช่น วัว ควาย เป็นต้น

ทั้งนี้ หากพิจารณาในเชิงรายละเอียดก็ได้พบว่า ทรัพยากรในการดำรงชีพแต่ละด้านมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ การถือครองทรัพยากรในการดำรงชีพของเกษตรกรแต่ละรายก็มีความแตกต่างกันด้วย จนทำให้เกิดยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพ ซึ่งเป็นการเลือกใช้ทรัพยากรในการดำรงชีพให้เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม โดยผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่า เกษตรกรมียุทธศาสตร์การดำรงชีพเพื่อข้ามผ่านแรงกดดันและความท้าทายที่เกิดขึ้นจำแนกได้ 6 ด้าน ดังนี้

ด้านแรก “ยุทธศาสตร์การจัดการ” (Coping strategies) เป็นการจัดการให้ได้มาซึ่งทรัพยากรในการประกอบอาชีพ เช่น การจัดการให้น้ำ การจัดการให้ได้แรงงาน การจัดการ

ให้ได้พื้นที่เพาะปลูก เป็นต้น กล่าวคือ การจัดการเป็นการแสวงหา เพื่อนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ในการดำรงชีพ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับยาสูบ ตลอดจนการดำรงชีวิตของเกษตรกรและครัวเรือน ซึ่งยุทธศาสตร์ในการจัดการนี้ หากทำได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะทำให้ส่วนอื่นดีขึ้น แต่ในทางกลับกันหากการจัดการไม่เหมาะสมก็จะส่งผลต่อการดำรงชีพในด้านลบได้ เช่น ผลผลิตไม่มีคุณภาพเนื่องจากเกษตรกรจัดการเรื่องดินและน้ำไม่เหมาะสม แรงงานที่ไม่กระตือรือร้นในการทำงาน จนทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย

ต่อมาด้าน “ยุทธศาสตร์การสะสม” (Accumulation strategies) เป็นการสะสมเพื่อเลื่อนขั้นทางเศรษฐกิจและสังคม หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับหนึ่งแล้ว แต่ต้องการสะสมเพื่อเลื่อนขั้นในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งเกษตรกรได้ใช้กลยุทธ์ในหลายรูปแบบ เช่น การขยายพื้นที่ปลูกยาสูบเพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น ทำให้เกษตรกรสามารถสะสมทรัพย์สินทั้งที่เกี่ยวข้องกับเงินเก็บสะสม เครื่องมือการเกษตรและเครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน อย่างไรก็ตามประเด็นนี้ได้พบว่า มีเกษตรกรน้อยมากที่สามารถบรรลุยุทธศาสตร์ในการสะสมได้ โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า สาเหตุสำคัญมาจากการมีรายได้ที่ไม่สูงมากนัก และเกษตรกรบางส่วนก็ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง จึงมีรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเช่าที่ดินและอื่นๆ ด้วย

ต่อมาคือ “ยุทธศาสตร์การทำให้มั่นคงขึ้น” (Consolidation strategies) เป็นยุทธศาสตร์ที่เป็นผลมาจากยุทธศาสตร์การสะสม กล่าวคือ เมื่อสามารถเลื่อนขั้นทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว แต่ก็ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เช่น การซื้อที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความมั่นคงและเพิ่มพื้นที่ปลูกยาสูบ (แตกต่างจากการเช่าในยุทธศาสตร์การสะสมหรือยุทธศาสตร์การจัดการ) อนึ่ง ในยุทธศาสตร์การทำให้มั่นคงขึ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่า เป็นข้อจำกัดที่สำคัญของเกษตรกร เป็นยุทธศาสตร์ที่บรรลุผลได้ยาก เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องอาศัยการสะสมทุนในระดับที่สูงมากและต่อเนื่อง เช่น การซื้อที่ดินเพิ่ม ซึ่งพบเกษตรกรน้อยมากที่สามารถบรรลุยุทธศาสตร์นี้ได้ โดยต้องอยู่ในเงื่อนไขที่แตกต่างจากเกษตรกรทั่วไป เช่น เดิมได้มีที่ดินเป็นจำนวนมากไม่ต้องเช่าบุคคลอื่น และได้ผลผลิตมากทำให้มีรายได้สูง จึงจะสามารถเลื่อนขั้นทางเศรษฐกิจและสังคมได้

ส่วนด้านต่อมาเป็น “ยุทธศาสตร์การชดเชยหรือเอาตัวรอด” (Compensatory or survival strategies) เป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือเมื่อเข้าตาจนเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่ไม่คาดคิดบางอย่าง เกษตรกรจึงจำเป็นต้องเอาตัวรอด เช่น การมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นอย่างกะทันหันจึงจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมเงิน การเผชิญกับปัญหา

เกี่ยวกับพื้นที่เพาะปลูก โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ต้องเช่าที่บุคคลอื่น เช่น ผู้ให้เช่ารายเดิม ไม่ได้ให้เช่าที่ดินต่อ เนื่องจากหากเป็นพื้นที่ที่มีดินและน้ำสมบูรณ์ ใกล้เคียงถนนคมนาคมขนส่งสะดวก ย่อมเป็นที่หมายปองของเกษตรกรรายอื่นด้วย ดังนั้น หากพื้นที่เช่าหลุดมือ เกษตรกรก็ต้องหาพื้นที่เช่าแปลงอื่นเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ชดเชยกับสิ่งที่ได้สูญเสียไป ซึ่งในประเด็นนี้ ส่วนหนึ่งได้สัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ในการจัดการด้วย

ถัดมาด้าน “ยุทธศาสตร์ความปลอดภัย” (Security strategies) เป็นการแสวงหารายได้เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความปลอดภัยให้เกษตรกรและครัวเรือน ประกอบกับการมองหาช่องทางในการดำรงชีพเพื่อสร้างรายได้ที่อยู่นอกเหนือจากการเกษตร เพื่อป้องกันความเสี่ยงและสร้างความปลอดภัยให้มากยิ่งขึ้น อนึ่ง เมื่อเกิดความปลอดภัยในระดับหนึ่งแล้ว เกษตรกรก็ไม่ได้หยุดนิ่ง และพร้อมที่จะแสวงหารายได้จากหลายแหล่งให้มากขึ้น ทำให้ยุทธศาสตร์ความปลอดภัยได้สนับสนุนยุทธศาสตร์แสวงหารายได้จากหลายแหล่งให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น

และด้านสุดท้ายคือ “ยุทธศาสตร์แสวงหารายได้หลายแหล่ง” (Pluriactivity strategies) เป็นการแสวงหาและสร้างทางเลือกที่หลากหลาย โดยเฉพาะช่องทางในการหารายได้ ทั้งในและนอกภาคการเกษตร ตลอดจนรายได้จากการส่งเงินกลับของสมาชิกในครัวเรือนที่ออกไปทำงานนอกพื้นที่ ทำให้ในยุทธศาสตร์นี้อาจเปรียบเทียบได้ว่า เป็นการสร้างกำแพงหลายชั้น แสวงหารายได้จากหลายช่องทาง เพื่อป้องกันความเสี่ยงในด้านต่างๆ ให้กับครัวเรือน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงกลายเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการบรรลุผลการดำรงชีพของเกษตรกร ทั้งนี้ ในประเด็นการส่งสมาชิกในครัวเรือนออกไปทำงานนอกพื้นที่นั้น กลับได้สร้างความท้าทายในการดำรงชีพเนื่องจากทำให้เกิดโครงสร้างครัวเรือนที่แหวกกลาง เพราะกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ออกไปนั้น จะเป็นช่วงวัยพ่อ-แม่ ส่วนช่วงวัยปู่-ย่า ตา-ยาย จะอยู่ในพื้นที่ทำให้เป็นสังคมเกษตรกรรมสูงวัย

อนึ่ง ในยุทธศาสตร์การดำรงชีพทั้ง 6 ประการข้างต้น ถึงแม้เกษตรกรจะพิจารณาถึงตัวเลือกและสิ่งที่เหมาะสมสูงสุดเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ความสำเร็จในการดำรงชีพ แต่ก็เชื่อว่าทุกยุทธศาสตร์จะราบรื่น เนื่องจากได้ขึ้นอยู่กับตัวแสดงอื่นด้วย ทำให้มีเพียงบางยุทธศาสตร์เท่านั้นที่เกษตรกรสามารถบรรลุได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถึงแม้ทุกยุทธศาสตร์จะมีความเชื่อมโยงกัน แต่ในพื้นที่วิจัยนั้น ยุทธศาสตร์แสวงหารายได้จากหลายแหล่งมีความสำคัญมากที่สุด และเป็นยุทธศาสตร์ที่ทำให้เกษตรกรดำรงอยู่ได้ท่ามกลางแรงกดดันและความท้าทาย

2. การเมืองในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

จากยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพที่ผ่านมาพบว่า มีร่องรอยของการเมืองในชีวิตประจำวันซ่อนอยู่ในนั้น เช่น ยุทธศาสตร์การจัดการ โดยเฉพาะเรื่องของการจัดการน้ำ ยุทธศาสตร์การชดเชยหรือเอาตัวรอด เช่น การต่อรองและยอมตามในบางเรื่อง และในคราวเดียวกันก็พร้อมที่จะช่วงชิงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง อันได้แก่

ประการแรก “การบ้ายเบี่ยงและการหน่วงเหนี่ยวเวลาจากการกำกับของรัฐและผู้รับชื้อยาสูบ” เป็นการแสดงพฤติกรรมบ้ายเบี่ยงหลีกเลี่ยงข้อกำหนดของรัฐและข้อเสนอของผู้รับชื้อยาสูบ โดยแยกเป็น 2 กรณี คือ กรณีการกำกับของรัฐ พบว่า เกษตรกรไม่เห็นด้วยกับแนวปฏิบัติที่ว่า การลำเลียงขนส่งยาเส้นออกจากพื้นที่หั่นซอย ไปยังบ้านพักของตนเองหรือสถานที่จัดเก็บใหม่ซึ่งก็อยู่ในละแวกหมู่บ้านเดียวกัน โดยไม่ปิดแสดมภ์สรรพสามิตจะมีความผิด เนื่องจากไม่ได้ขนส่งเพื่อนำไปขาย โดยวิพากษ์วิจารณ์กฎหมายและเจ้าหน้าที่รัฐว่ากฎหมายและการปฏิบัติงานไม่คู่ที่เจตนาของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรต้องบ้ายเบี่ยง หลีกเลี่ยงแนวปฏิบัติบางอย่าง เช่น หากไม่ได้ปิดแสดมภ์ก็แอบขนในเวลากลางคืน ส่วนกรณีผู้รับชื้อยาสูบ พบว่า เกษตรกรเลือกที่จะบ้ายเบี่ยงไม่ขายผลผลิตให้กับผู้รับชื้อที่ให้ราคาต่ำ มีประวัติที่ไม่ดี ถึงแม้ว่า ผู้รับชื้อเจ้านั้นจะเป็นผู้ให้กู้เงินมาลงทุนในการเพาะปลูก เพราะเกษตรกรมองว่า การให้กู้เงินกับการรับชื้อหรือขายผลผลิตคนละเรื่องกัน จึงได้แสดงพฤติกรรมบ้ายเบี่ยง หลีกเลี่ยงหากผู้ให้กู้เงินรายนั้นติดต่อขอรับชื้อผลผลิต

ประการที่สอง “การฉวยใช้ประโยชน์จากโครงการของรัฐและผู้รับชื้อยาสูบ” เป็นการแสดงพฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากโครงการของรัฐและผู้รับชื้อยาสูบมากกว่าที่อยู่ในข้อกำหนดหรือที่ได้ตกลงกันไว้ โดยแยกเป็น 2 กรณี คือ การฉวยใช้ประโยชน์จากโครงการรัฐ พบว่า การใช้ประโยชน์จากโครงการสถานีสูบน้ำและคลองส่งน้ำเพื่อการเกษตรของ อปท. เนื่องจากโครงการนี้ไม่ได้กำหนดว่า จะสร้างขึ้นเพื่อจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรน้ำให้สำหรับการปลูกยาสูบเป็นการเฉพาะ แต่ในพื้นที่พบว่า ส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้เพื่อการปลูกยาสูบ ประกอบกับการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้น้ำได้คำนวณจากพื้นที่เพาะปลูกเป็นไร่ แต่เกษตรกรก็ได้นำน้ำไปใช้สำหรับการอุปโภคและกิจกรรมอื่นด้วย ส่วนกรณีผู้รับชื้อยาสูบ พบว่า เกษตรกรได้เลือกแสวงหาผู้รับชื้อยาสูบที่ให้ราคาผลผลิตที่สูงที่สุด ทั้งการสอบถามราคาด้วยตนเองและกับกลุ่มเกษตรกรด้วยกัน โดยไม่ยึดติดหรือผูกมัดกับผู้รับชื้อรายใดรายหนึ่งเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ เกษตรกรบางรายยังเลือกที่จะเก็บผลผลิตไว้ ไม่ขายในช่วงผลผลิตยาสูบออก

เพราะได้ราคาต่ำ แต่ก็เผชิญกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับผลผลิต หากไม่มีสถานที่จัดเก็บที่เหมาะสม อนึ่ง ถึงแม้ว่าเกษตรกรได้ใช้กลยุทธ์และวิธีการที่แตกต่างกันออกไป แต่มีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุด

ประการที่สาม “การนิเทศและการให้ฉายาต่อผู้รับซื้อขายสุบที่ไม่ซื้อตรง” เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ที่ถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม หรืออาจเป็นการส่งต่อภาพจำในอดีตสำหรับเป็นบทเรียนให้ปัจจุบัน เพื่อไม่ให้เหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นซ้ำรอยเดิม โดยการนิเทศและการให้ฉายาของเกษตรกรนั้น เป็นการกล่าวถึงบุคคลที่ตนเองไม่ชอบพร้อมกับการประณามบุคคลเหล่านั้นให้กับเกษตรกรรายอื่นได้รับทราบข่าวสารด้วย โดยพบว่า จากกรณีที่ได้รับซื้อขายสุบในพื้นที่บางส่วนจะเป็นผู้ที่ปล่อยเงินกู้ให้กับเกษตรกรด้วย ดังนั้น การนิเทศและการให้ฉายากับตัวแสดงกลุ่มนี้ จึงมีส่วนสัมพันธ์กับทั้งสองบทบาท เช่น การพูดคุยกับกลุ่มเกษตรกรว่า ผู้รับซื้อขายใดให้ราคาดี แต่ก็พูดเชิงกระทบผู้รับซื้อที่ให้ราคาต่ำกว่าด้วย เช่น พวกนี้ชอบเอาเปรียบเรา พร้อมกับสื่อสารให้เกษตรกรรายอื่นไม่ต้องนำผลผลิตไปขายให้กับผู้รับซื้อที่ให้ราคาต่ำ และที่สำคัญหากได้เผชิญกับสถานการณ์ที่สร้างความไม่พอใจอย่างรุนแรง เช่น ขายผลผลิตแล้วได้เงินช้า ถูกผู้รับซื้อโกงได้เงินไม่ครบตามที่ตกลงกันไว้ จนทำให้เกษตรกรโกรธเคือง เกษตรกรก็จะพร้อมที่จะส่งข้อมูลเหล่านี้อย่างรวดเร็ว เป็นการนิเทศและส่งมอบฉายาที่ไม่ดีให้กับผู้รับซื้อขายสุบที่ไม่ซื้อตรง เช่น บัก (ชั่ว) ช้า บักขี้โกง พวกนายทุนอ่อนหัด พร้อมแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ว่า พวกนี้มันไม่ให้เกียรติเรา ไม่ให้เกียรติเกษตรกร จนทำให้ผู้รับซื้อขายสุบบางรายต้องหลุดออกจากตลาดไป

ประการที่สี่ “การต่อรองและการแสวงหาทางเลือกที่หลากหลาย” ถึงแม้เกษตรกรจะแสดงท่าทีไม่เห็นด้วย บ่ายเบี่ยงไม่ปฏิบัติตามโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับของรัฐ แต่ในทางปฏิบัติเกษตรกรก็รู้ดีว่า หากไม่ปฏิบัติตามทั้งหมดอาจส่งผลกระทบแบบได้ไม่คุ้มเสีย เช่น ถูกปรับเป็นเงินจำนวนมาก หรือถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย เป็นต้น เกษตรกรจึงได้แสดงพฤติกรรมในการต่อรองและยอมตามในบางเรื่อง ถึงแม้จะมีขั้นตอนที่เพิ่มขึ้น ทั้งที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ผู้รับซื้อขายสุบ ผู้ให้เช่าที่ดิน และผู้ให้กู้เงิน เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ในคราวเดียวกันเกษตรกรได้ใช้กลยุทธ์ในการแสวงหาทางเลือกที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งพบว่าเกษตรกรหนึ่งรายจะมีรายได้มากกว่าหนึ่งกิจกรรม และหากสิ้นสุดฤดูกาลขายสุบเกษตรกรก็ผันตัวมาเป็นชาวนาปลูกข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือน ส่วนพืชเศรษฐกิจที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุดรองจากยาสูบ คือ พริก เพราะปลูกง่าย และมีตลาด

ในพื้นที่รองรับ (แต่ไม่มากนัก) อย่างไรก็ตาม การปลูกพืชหลายชนิด กลับไม่ประสบความสำเร็จทั้งหมด โดยเฉพาะพืชที่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐ เช่น หอมแบ่ง หอมแดง มะเขือเทศ ข้าวโพดมะม่วง เป็นต้น เนื่องจากไม่เข้ากับทรัพยากรในการดำรงชีพและบริบทพื้นที่ ทำให้พืชที่ได้รับการส่งเสริมประสบความสำเร็จล้มเหลว เพราะมีตลาดรองรับน้อยและมีเงื่อนไขในการรับซื้อมาก ทำให้เกษตรกรต้องขาดทุน เสียเวลา และหันหลังให้พืชชนิดนั้นจนถึงปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่า จากการเมืองในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้น ได้เห็นยุทธศาสตร์การดำรงชีพซ่อนอยู่ด้วย ในคราวเดียวกันหากมองยุทธศาสตร์การดำรงชีพก็จะเห็นการเมืองในชีวิตประจำวันด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งสองส่วนจึงมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า สิ่งสำคัญที่ทำให้เกษตรกรดำรงอยู่ท่ามกลางแรงกดดันและความท้าทาย โดยเกษตรกรก็รับรู้และเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงสามารถวิเคราะห์ถึงเงื่อนไขสำคัญในการดำรงอยู่ 3 มิติ คือ มิติแรก ถ้ามองในแง่ของการดำรงชีพจะพบว่า ทุนหรือทรัพยากรในการดำรงชีพของเกษตรกรเอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่ในการปลูกยาสูบ มิติที่สอง ถ้ามองในแง่ของการเมืองในชีวิตประจำวันจะพบว่า รัฐได้ล้มเหลวในการส่งเสริมการปลูกพืชชนิดอื่นและการส่งเสริมอาชีพอื่น เพื่อทดแทนการปลูกยาสูบ และมิติที่สาม ถ้ามองในแง่ของการปรับตัวของเกษตรกรจะพบว่า เกษตรกรมีการใช้ยุทธศาสตร์ในการปรับตัว โดยใช้ยุทธศาสตร์การสร้างควมหลากหลายในการดำรงชีพ และเกษตรกรพร้อมตั้งเฉพาะสิ่งที่เป็ประโยชน์มาใช้

อภิปรายผล

เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ได้ดำรงอยู่ท่ามกลางแรงกดดันและความท้าทาย เนื่องจากได้ถูกกำกับจากรัฐตั้งแต่การปลูกจนถึงการขายผลผลิต โดยมีข้อกำหนดให้เกษตรกรต้องขออนุญาตอยู่หลายขั้นตอน ทำให้การปลูกพืชชนิดนี้ได้ถูกกำกับจากรัฐมากกว่าการปลูกพืชเศรษฐกิจทั่วไป ยาสูบ จึงมีสถานะที่แตกต่างจากพืชเศรษฐกิจทั่วไปอย่างชัดเจน

ส่วนทรัพยากรในการดำรงชีพ และการใช้ยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพของเกษตรกรปรากฏออกมาในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งไม่ได้หยุดนิ่งตายตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพบว่า ทรัพยากรในการดำรงชีพที่เกษตรกรมีอยู่นั้น เป็นสิ่งที่มีผลทั้งเชิงบวกและลบต่อการดำรงชีพ โดยมีทุนมนุษย์เป็นทรัพยากรในการดำรงชีพที่สำคัญ เพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นำมาสู่การเกิดขึ้นและการบรรลุเป้าหมายในการดำรงชีพของเกษตรกร แต่ก็ไม่สามารถแยกออกจากทรัพยากรในด้านอื่นได้อย่างสิ้นเชิง ซึ่งสอดคล้อง

กับสิ่งที่ Kollmair และ St. Gamper (2002 อ้างถึงใน ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2554) ที่ให้ความเห็นว่า ทุนมนุษย์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในอันที่จะสามารถใช้ทรัพยากรประเภทอื่นได้ แต่ก็ไม่ใช่ในฐานะผลที่แยกออกมาต่างหาก อนึ่ง ในทุนมนุษย์อีกด้านหนึ่งกลับพบว่า เกษตรกรได้ก้าวเข้าสู่สังคมเกษตรกรรมสูงวัยและความรู้บางอย่างไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมแล้ว แต่ก็ไม้อันตรายมากนักเนื่องจากการปลูกยาสูบไม่ได้ใช้แรงงานอย่างเข้มข้น ทำให้เกษตรกรสามารถหมุนเวียนแรงงานได้ ประกอบกับเกษตรกรสามารถใช้ทุนทางสังคม เข้ามาช่วยแก้ไขข้อจำกัดที่เกิดขึ้นด้วยการสร้างเครือข่ายทางสังคม เช่น การสร้างเครือข่ายให้ได้นำมาเพื่อใช้สำหรับเพาะปลูก การสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การหมุนเวียนแรงงาน เป็นต้น นอกจากนี้ สังคมเกษตรกรรมสูงวัยได้นำเอาทุนกายภาพ เข้ามาใช้เพื่อลดการใช้แรงงาน อนึ่ง ทุนกายภาพ เช่น เครื่องพ่นปุ๋ย เครื่องหั่นชอย ได้มาจากทุนการเงิน และพบว่าในพื้นที่วิจัยมีทุนทางธรรมชาติที่โดดเด่น กล่าวคือ มีทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ และสภาพอากาศ ที่เหมาะสมต่อการปลูกยาสูบ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีความเชื่อมโยงกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด ซึ่งทำให้เกษตรกรสามารถดำรงอยู่ท่ามกลางแรงกดดันและความท้าทายได้

ส่วนการถือครองทรัพยากรในการดำรงชีพนั้น FAO ระบุว่า การถือครองทรัพยากรจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการบรรลุเป้าหมายหรือผลลัพธ์ในการดำรงชีพหรือทรัพยากรในการดำรงชีพจะทำให้บรรลุเป้าหมายในเชิงบวก (Food and Agriculture Organization of the United Nations, n.d.) กล่าวคือ เกษตรกรที่ถือครองทรัพยากรในการดำรงชีพมากก็จะมีโอกาสในการบรรลุผลลัพธ์ในการดำรงชีพที่ดีกว่า แต่ในงานชิ้นนี้กลับพบว่า การถือครองทรัพยากรไม่ใช่ตัวแปรที่รับประกันความสำเร็จ เนื่องจากการปลูกและขายยาสูบต้องเกี่ยวข้องกับตัวแสดงอื่นด้วย เช่น หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้รับซื้อขายยาสูบ เป็นต้น การจัดการกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับตัวแสดงเหล่านี้ที่เหมาะสมต่างหากจึงจะทำให้บรรลุยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพได้หรือสร้างความสำเร็จได้มากกว่า และอีกประเด็น คือ เกษตรกรก็มียุทธศาสตร์การดำรงชีพที่หลากหลายและซับซ้อน โดยมียุทธศาสตร์แสวงหารายได้หลายแหล่ง เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญและทำให้เกษตรกรสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางแรงกดดันและความท้าทาย กล่าวคือ สิ่งสำคัญที่ทำให้เกษตรกรอยู่ได้ในสภาวะที่ถูกกักอย่างเข้มงวดและผลผลิตที่มีราคาไม่สูงมากนักคือ เกษตรกรได้แสวงหารายได้จากหลายแหล่งทั้งในและนอกภาคการเกษตร อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีรายได้จาก

หลายแหล่ง แต่ก็มีเกษตรกรส่วนน้อยที่สามารถเลื่อนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคมได้ โดยต้องมีเงื่อนไขที่สำคัญคือ มีที่ดินเพาะปลูกเป็นของตัวเองและต้องมีที่ดินมากกว่าเกษตรกรทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ แต่เกษตรกรทั้งหมดก็มองว่า การปลูกยาสูบถึงแม้จะมั่นคงไม่มาก แต่ก็มั่นคงที่สุดแล้วในสมการที่ตนเองเข้าถึงและเลือกได้

ด้านการเมืองในชีวิตประจำวัน (everyday politics) เป็นการเมืองของคนธรรมดาสามัญทั่วไป นอกจากนี้ การเมืองในชีวิตประจำวัน ได้ขยายบริมณฑลไปถึงการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการต่อต้านในชีวิตประจำวัน (everyday resistance) ต่อนโยบายรัฐหรือการคุกคามของตลาดในรูปของการบ่น การนิโทษ การล้อเลียน การหลีกเลี่ยง การวิพากษ์วิจารณ์ โดยคนอีกจำนวนไม่น้อยที่ตกอยู่ในสถานะเดียวกันต่างเห็นพ้องด้วย (Scott, 1985; Bernstein & Byres, 2001 อ้างถึงใน ญัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์, 2556) โดยในพื้นที่พบว่าถึงแม้เกษตรกรจะอยู่ภายใต้โครงสร้างอำนาจของรัฐด้วยการถูกกำกับผ่านกฎหมายและหน่วยงานในพื้นที่ และโครงสร้างอำนาจในท้องถิ่น ผู้รับซื้อขายยาสูบที่มีอำนาจและเงินที่เหนือกว่า แต่เกษตรกรก็ไม่ได้นิ่งเฉยหรือยอมตามไปทุกเรื่อง ในทางกลับกันเกษตรกรได้ใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย เพื่อต่อรองทั้งทางตรงและทางอ้อมกับตัวแสดงเหล่านั้น อันได้แก่ การบ้ายเบี่ยงและการหน่วงเหนี่ยวเวลาจากการกำกับของรัฐและผู้รับซื้อขายยาสูบ การฉวยใช้ประโยชน์จากโครงการของรัฐและผู้รับซื้อขายยาสูบ การนิโทษและการให้ฉ้อโกงผู้รับซื้อขายยาสูบที่ไม่ซื้อตรง จนทำให้ผู้รับซื้อบางรายต้องหายออกไปจากตลาด รวมถึงการต่อรองและแสวงหาทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อหิยฉวยประโยชน์ให้ได้มากที่สุด เนื่องจากยาสูบเป็นพืชที่สร้างรายได้หลักให้กับเกษตรกรมาอย่างยาวนานและมากกว่าพืชหลายชนิดที่ผ่านเข้ามาในวงจรชีวิต ดังนั้นการเมืองในชีวิตประจำวันของเกษตรกร จึงเป็นการแสดงพฤติกรรมของคนตัวเล็กตัวน้อยหรือคนธรรมดาสามัญทั่วไป ที่ต้องการต่อรองกับอำนาจที่สูงกว่า โดยความหมายของการต่อรองนั้น ไม่ได้หมายถึงการยอมจำนนหรือการปฏิเสธเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการหาจุดกึ่งกลางที่ตนจะรักษาประโยชน์ได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ ญัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์ (2556; 2557) และจักรกริช สังขมณี (2555) ได้ชี้ให้เห็นว่า สังคมเกษตรกรรมและชนบทไทยสมัยใหม่ได้เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งแทนที่จะสยบยอม หลีกเลียงหรือต่อต้านรัฐ แต่กลับได้มีปฏิสัมพันธ์กับรัฐสมัยใหม่ด้วยการฉวยใช้ประโยชน์จากนโยบายและอำนาจรัฐ ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ดำรงอยู่แบบหยุดนิ่งหรือรอคอยความช่วยเหลือเท่านั้น แต่พยายามต่อรอง

ทางการเมืองเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดจากนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐ แทนที่จะถูกรัฐและตลาดกำกับและควบคุมฝ่ายเดียว

อนึ่ง ในประเด็นการอยู่ในวงจรการปลูกและขายยาสูบอย่างยาวนาน ประกอบกับได้แสวงหารายได้ที่หลากหลายทั้งในและนอกภาคการเกษตร ก็จะทำให้เกษตรกรมีผลลัพธ์การดำรงชีพที่ดีมากกว่าการมีรายได้เพียงทางเดียว ได้สอดคล้องกับ นิธิมา เนื่องจำนง และ ทรงชัย ทองปาน (2562) ที่เสนอว่า หากเกษตรกรมีรูปแบบการดำรงชีพและรายได้ที่หลากหลายช่องทางจะสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่ากลุ่มที่มีรายได้จากช่องทางเดียว (นิธิมา เนื่องจำนง และ ทรงชัย ทองปาน, 2562) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เกษตรกรได้แสวงหารายได้จากหลากหลายช่องทาง แต่กลับพบว่า รายได้รวมที่ได้มานั้น ยังอยู่ในสภาวะชักหน้าไม่ถึงหลัง โดยเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในครัวเรือนแบบปริมน้ำเท่านั้น อีกประเด็นสำคัญ คือ ภายใต้การกำกับของรัฐ และรัฐมองว่ายาสูบเป็นพืชอันตรายนั้น ทำให้รัฐได้มีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน เช่น หอมแบ่ง หอมแดง มะเขือเทศ ข้าวโพด มะม่วง เป็นต้น แต่การส่งเสริมดังกล่าวกลับไม่สอดคล้องกับทรัพยากรและยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพของเกษตรกร ทำให้รัฐประสบกับความล้มเหลวขณะที่ยาสูบ ซึ่งเป็นพืชที่รัฐไม่ส่งเสริมแถมยังกำกับอย่างเข้มงวดนั้นกลับดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากสอดคล้องกับทรัพยากรและยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพของเกษตรกร ถึงแม้ผลผลิตจะสร้างรายได้ที่ไม่สูงมากนัก แต่ก็อยู่ในสภาวะที่ดีกว่าพืชที่รัฐส่งเสริม

ท้ายที่สุดจากข้อค้นพบภาคสนามผู้วิจัยจึงให้ข้อสังเกตสำคัญคือ 1) ทนหรือทรัพยากรในการดำรงชีพมีผลต่อยุทธศาสตร์การดำรงชีพและมีความสัมพันธ์กับการเมืองในชีวิตประจำวันของเกษตรกรด้วย และ 2) ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจและเงื่อนไขเชิงโครงสร้างอำนาจในท้องถิ่น ทำให้เกษตรกรได้แสดงพฤติกรรมต่อตัวแสดงที่เกี่ยวข้อง เช่น การต่อรอง การฉวยใช้ประโยชน์ การบ้ายเบี่ยง การนิินทาให้ฉายา การแสวงหาทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อที่จะให้ยุทธศาสตร์การดำรงชีพของตนเองบรรลุผล ดังนั้น การดำรงชีพกับการเมืองในชีวิตประจำวันจึงมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน ส่วนข้อเสนอหลักของงานชิ้นนี้ จำแนกออกเป็น 2 ประเด็นสำคัญคือ 1) เกษตรกรดำรงอยู่ท่ามกลางแรงกดดัน เนื่องจากยาสูบเป็นพืชที่รัฐกำกับอย่างเข้มงวด ประกอบกับรัฐได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน แต่เกษตรกรก็ยังต้องดิ้นที่จะปลูกพืชชนิดนี้ และ 2) การที่รัฐประสบความล้มเหลวในการส่งเสริม

การปลูกพืชชนิดอื่น เนื่องจากพืชที่รัฐส่งเสริมไม่สอดคล้องกับทรัพยากรและยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพของเกษตรกร

ดังนั้น รัฐจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกพืชที่มีความเหมาะสมตลอดจนการส่งเสริมอาชีพอื่นที่สร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น โดยสิ่งที่ส่งเสริมนั้นต้องสอดคล้องกับทรัพยากรและยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพของเกษตรกร เพื่อสร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในชนบทต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). **เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจยาสูบ**.

กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

จักรกริช สังขมณี. (2555). **ชุมชนแห่งนั้นชื่อปรารณา: วัฒนธรรมการเมืองในชีวิตประจำวัน**

กับเครือข่ายความสัมพันธ์ในการพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์. (2556). **การเมืองว่าด้วยเรื่องพืชพลังงานและความเปลี่ยนแปลง**

ของสังคมเกษตร: ศึกษากรณีการปลูกอ้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (รายงาน

การวิจัย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์. (2557). **การเมืองในชีวิตประจำวันของครัวเรือนอีสาน** ภายใต้

บริบทของการปลูกอ้อยในฐานะพืชพลังงาน. **วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง**, 10(3), 1-23.

นิธิมา เนื่องจำนงค์ และ ทรงชัย ทองปาน. (2562). “จากนาข้าวเป็นสวนยางพารา”:

การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีพ และความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนชาวนาริม

แม่น้ำโขง จังหวัดบึงกาฬ. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 10(1), 10-41.

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2554). **มโนทัศน์การดำรงชีพ**. เชียงใหม่: พงษ์สวัสดิ์การพิมพ์.

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560. (2560, 20 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134

ตอนที่ 32 ก, หน้า 1-47.

พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509. (2509, 27 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 83 ตอนที่

117, หน้า 963-986.

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. (2562). “บุหรี” คือ “ฆาตกร”? **วารสาร**

ก้าวทันวิจัยกับ ศจย, 11(2), 1-35.

Food and Agriculture Organization of the United Nations. (n.d.). **Agrobiodiversity management from a sustainable livelihoods' perspective**. Retrieved October 12, 2023, from <https://www.fao.org/3/y5956e/Y5956E04.htm>

สถานการณ์และแนวโน้มการล่อลวงคนไทยไปแสวงหาประโยชน์เพื่อธุรกิจ
ผิดกฎหมายและค้ำมนุษย์: กรณีศึกษาชายแดนจังหวัดเชียงราย
SITUATIONS AND TRENDS OF THAI PEOPLE BEING ENTICED INTO
EXPLOITATIONS FOR ILLEGAL BUSINESS AND HUMAN TRAFFICKING:
A CASE STUDY OF THE CHIANG RAI BORDER PROVINCE

สุธีรา คณธรรม^{1,*}, บรรพจน์ โนแบ้ว² และ วรัญญา พรหมสาขา ณ สกลนคร¹
Suthira Kanatham^{1,*}, Banphot Nobaew² and Waranya Promsakha Na Sakon Nakhon¹

¹ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² สำนักวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

¹ Program in Social Sciences, Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University

² School of Information Technology, Mae Fah Luang University

Received: 13 June 2024

Revised: 25 June 2024

Accepted: 26 June 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ เส้นทาง การเดินทางเข้าไปทำงาน
วิธีการล่อลวง ปัจจัยในการเข้าสู่กระบวนการ รวมถึงกระบวนการช่วยเหลือส่งกลับผู้เสียหาย
คืนสู่ภูมิลำเนา (ประเทศไทย) ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล
2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำนวน 10 คน และตัวแทนภาครัฐและเอกชนที่มี
ส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตามกลไก NRM จำนวน 10 คน โดยทั้งสองกลุ่ม
ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แนวทางการ
สัมภาษณ์ และแนวทางการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มคนไทยที่เป็นผู้เสียหายถูกนำออกนอกประเทศมีแนวโน้ม
เพิ่มขึ้น ผู้เสียหายเป็นผู้มีระดับการศึกษาสูงและมีทักษะทางภาษาอังกฤษหรือจีนเป็นอย่างดี
ถูกชักจูงและการล่อลวงผ่านสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียทุกรูปแบบ ผู้เสียหายทุกรายสนใจ

* Corresponding author: สุธีรา คณธรรม

E-mail: em_suthira_k@crju.ac.th

เดินทางไปทำงานด้วยตนเองและเดินทางข้ามแดนแบบผิดกฎหมาย เส้นทางเดินทางเริ่มต้นจนสิ้นสุดของผู้เสียหายมี 2 วิธี คือ ผู้เสียหายเดินทางไปยังจุดนัดหมายเพื่อข้ามแดนเองและมีรถของนายหน้าหรือแท็กซี่ไปรับตามจุดนัดหมายจากต้นทาง ส่วนวิธีการล่อลวงผู้เสียหายเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์นั้นมีหลายวิธี เช่น การสร้างแรงจูงใจโดยให้ค่าตอบแทนสูง นายหน้าจ่ายเงินล่วงหน้า และการสร้างภาพคนที่ไปทำงานมาแล้วประสบผลสำเร็จ ด้านปัจจัยในการเข้าสู่กระบวนการการค้ามนุษย์ ปัจจัยดึงดูด คือ ค่าตอบแทนสูงเมื่อเทียบกับรายได้ของงานที่ทำในปัจจุบันและโอกาสการขยายตัวและการเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ ปัจจัยผลักดัน คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การว่างงาน ภาวะหนี้สินและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในประเทศไทย และปัจจัยเสริม คือ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และภูมิสังคมของจังหวัดเชียงรายที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดรวมถึงการค้ามนุษย์ ด้านกลไกการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยนั้น ยึดแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) เป็นแนวทางปฏิบัติ ส่วนกลไกการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศปลายทาง จะเน้นให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายแบบบูรณาการในความร่วมมือ แบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ กรณีผู้เสียหายสามารถเดินทางกลับภูมิลำเนาประเทศไทยได้ด้วยตนเอง และกรณีผู้เสียหายพยายามติดต่อกับคนรู้จักหรือสื่อต่างๆ ในหลากหลายช่องทางเพื่อขอรับการช่วยเหลือ จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะคือ ภาครัฐควรมีนโยบายในการจัดทำโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกระบวนการค้ามนุษย์ให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่แนวชายแดนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

คำสำคัญ: การค้ามนุษย์, เขตเศรษฐกิจพิเศษ, กลไกการให้ความช่วยเหลือ

Abstract

This research aims to analyze the situation regarding work-related travel routes, methods of deception, factors contributing to involvement in the trafficking process, and the assistance and repatriation processes for victims back to their homeland (Thailand). This qualitative study includes

two sample groups: 10 human trafficking victims and 10 representatives from government and private sectors involved in preventing and resolving human trafficking issues according to the NRM mechanism. Both groups were selected using purposive sampling. The tools used include interview documents from the victims, guidelines for focus group discussions.

The study found that the number of Thai victims trafficked abroad is increasing. The victims generally have a high level of education and good English or Chinese language skills. They are enticed and deceived through various forms of social media. All victims voluntarily traveled for work and crossed borders illegally. The victims' travel routes from start to finish occurring in two ways: victims travel to a rendezvous point to cross the border independently, or agents' vehicles or taxis pick up the victims at designated points from the origin. Methods of deceiving victims into the trafficking process include several strategies, such as creating incentives with high remuneration, agents making advance payments, and portraying an image of success by showing that those who have previously worked abroad have been successful. Factors leading to involvement in the human trafficking process include pull factors such as high remuneration compared to current job income and economic expansion and growth opportunities in the area. Push factors include economic issues, unemployment, debt, economic disparities in Thailand, and additional factors such as the impact of the COVID-19 pandemic, and the geographical and socio-economic vulnerabilities of Chiang Rai Province to crimes including human trafficking. In terms of mechanisms for assisting trafficking victims in Thailand, the practice follows the National Referral Mechanism (NRM). Assistance mechanisms for victims in destination countries focus on integrated cooperation in various forms. There are two scenarios: victims who can return to Thailand independently, and victims who seek help through various channels, such as

contacting acquaintances or media. The study suggests that the government should implement continuous and consistent educational programs on human trafficking prevention for children, youths, and residents in border areas. Additionally, there should be promotion and support for the development of technological knowledge to prevent and combat human trafficking.

Keywords: Human trafficking, Special economic zones, Assistance mechanism

บทนำ

จากรายงานปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่ทวีความรุนแรงทั้งรูปแบบและกระบวนการที่นำกังวลคือ ปัญหาการค้ามนุษย์ (United Nations Office on Drugs and Crime [UNODC], 2017) โดยเฉพาะในพื้นที่ตามแนวชายแดนของประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการค้ามนุษย์เป็นรูปแบบที่ผ่านนายหน้าหรือเอเยนต์ และผ่านการบริการทางอินเทอร์เน็ต เพื่อการค้าประเวณีและเพื่อการค้าแรงงาน ทั้งนี้งานวิจัยหลายชิ้นชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่าอาเซียนเป็นภูมิภาคที่ประสบปัญหาการค้ามนุษย์มากที่สุดภูมิภาคหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการค้ามนุษย์ภายในภูมิภาค การเปิดพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ทำให้การเดินทางข้ามแดนเป็นไปได้สะดวกขึ้นและในปัจจุบันหลายประเทศในอาเซียนเป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางในการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สตรีและเด็ก สำหรับการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน เกิดจากความต้องการแรงงาน และความจำเป็นที่จะขายแรงงาน เนื่องจากแรงงานเหล่านั้นต้องการที่จะปลดปล่อยสถานะที่ต้องเผชิญอยู่ไม่ว่าจะเป็นความยากจน ความกดดันทางการเมือง และการต้องการแสวงหาชีวิตใหม่ที่ดีขึ้น ประกอบกับในภูมิภาคนี้มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เปิดโอกาสให้มีการจ้างงานเป็นฐานการผลิตที่สำคัญ ก่อเป็นปัจจัยเร่งให้มีการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นตามแรงดึงดูดของภาคเศรษฐกิจด้วย (จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, 2561)

แม้สหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2565 หรือ TIP Report (Trafficking in Persons Report) โดยยกระดับประเทศไทยจาก “เทียร์ 2

ที่ต้องจับตามอง” (Tier 2 Watch List) เป็น Tier 2 ในเดือนกรกฎาคม 2565 ที่ผ่านมา (สำนักข่าวไทย, 2565) แต่สถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนก็ไม่ได้ลดลง สถานการณ์ในปัจจุบัน (ปี 2565) ผู้เสียหายการค้ามนุษย์ได้ขยายวงกว้างออกไป กลุ่มต่างชาติที่ถูกนำเข้ามาประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่การเติบโตลดลง แต่กลุ่มคนไทยที่ตกเป็นผู้เสียหายถูกนำออกนอกประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคนที่ถูกหลอกเข้าไปทำงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งฝั่งราชอาณาจักรกัมพูชาและฝั่ง สปป.ลาว ระดับการศึกษาของผู้เสียหายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น คือ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีทักษะความสามารถทางด้านภาษาจีน ภาษาอังกฤษ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ โดยมีปัจจัยผลักดันในเรื่องของสภาวะทางเศรษฐกิจและการว่างงาน วิธีการหลอกลวงมีในหลายรูปแบบทั้งอาศัยนายหน้าที่เป็นคนรู้จัก คนเคยทำงานร่วมกัน เครือญาติ ผู้นำชุมชน หรือแม้กระทั่งผู้ที่เคยไปทำงานในพื้นที่นั้นมาแล้ว รวมถึงนายหน้าที่ติดต่อผ่านออนไลน์ และมีการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียเพื่อหลอกล่อคนไปทำงาน เช่น โฆษณาในกลุ่มหางานบนเฟซบุ๊ก กลุ่มหางานบนไลน์ Tiktok นอกจากนี้ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ตนเองตกเป็นผู้เสียหาย มีความสนใจที่จะนำพาตัวเองออกไปทำงานยังประเทศเพื่อนบ้าน แล้วจึงขอความช่วยเหลือในภายหลังเมื่องานที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการหรือต้องการกลับเข้าประเทศไทยผ่านความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานระหว่างประเทศ

บทความนี้ต้องการทำให้เข้าใจสถานการณ์ของปรากฏการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทยที่เชื่อมโยงกับประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง (สปป.ลาว) ได้อย่างลึกซึ้งและชัดเจนขึ้น เพื่อเป็นการขยายให้เห็นกระบวนการค้ามนุษย์ ในด้านสถานการณ์ เส้นทางเข้าสู่กระบวนการ วิธีการล่อลวง ปัจจัยทั้งผลักดันและดึงดูด รวมถึงกระบวนการช่วยเหลือผู้เสียหายของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นชุดข้อมูลให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ภายใต้งlobal แผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ หรือ National Referral Mechanism (NRM) สามารถนำองค์ความรู้ไปบูรณาการเข้ากับพันธกิจการทำงานขององค์กรในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของประเทศ ทั้งยังเป็นพื้นฐานต่อเนื่องให้เกิดการวิเคราะห์การสร้างความร่วมมือในการทำงานด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับประเทศในอนุภูมิภาคน้ำโขงหรือการส่งเสริมความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างประเทศสมาชิกแบบพหุภาคี

โดยการพัฒนากลไกการส่งต่อ และให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือ TRM (Transnational Referral Mechanism) ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ เส้นทาง การเดินทางเข้าไปทำงาน วิธีการล่อลวง ปัจจัยในการเข้าสู่กระบวนการ รวมถึงกระบวนการช่วยเหลือส่งกลับผู้เสียหายคืนสู่ภูมิลำเนา (ประเทศไทย)

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ทำการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 ราย โดยอาศัยเกณฑ์การเลือก เป็นเพศชายจำนวน 5 ราย เพศหญิงจำนวน 5 ราย เป็นผู้ที่เคยผ่านกระบวนการช่วยเหลือมาแล้วไม่เกิน 5 ปี เป็นผู้ที่เคยถูกล่อลวงใน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบของการบังคับใช้แรงงาน เช่น สกิมมิง สร้างข้อมูลปลอมในระบบเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ แคมเปญในคาสิโน และ รูปแบบที่สอง คือ การบังคับค้าประเวณีในทุกกรณี และเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำ เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว กลุ่มที่ 2 ผู้ให้บริการช่วยเหลือผู้เสียหายที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐและเอกชน ได้แก่ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จังหวัด (ศปคม.) เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิฯ ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย 10 คน โดยอาศัยเกณฑ์การเลือก เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากกระบวนการล่อลวงไปแสวงหาประโยชน์เพื่อธุรกิจผิดกฎหมายและค้ามนุษย์โดยตรง

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษานี้ใช้แนวทางการสัมภาษณ์ (interview guide) และแนวทางการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลข้อเท็จจริง โดยแนวทางการสัมภาษณ์ใช้ทำการสัมภาษณ์กับผู้ตกเป็นผู้เสียหาย (กลุ่มที่ 1) และแนวทาง

การสนทนากลุ่มใช้ทำการสนทนากับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน และมูลนิธิ (กลุ่มที่ 2)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการตอบวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ เส้นทาง การเดินทางเข้าไปทำงาน วิธีการล่องลง ปัจจัยหลักในการเข้าสู่กระบวนการ รวมถึงกระบวนการช่วยเหลือส่งกลับผู้เสียหายคืนสู่ภูมิลำเนา (ประเทศไทย) ในส่วนนี้ใช้การเอกสาร (Documentary Research) ทั้งรายงานการวิจัย บทความวิชาการ และสิ่งพิมพ์จากสื่อออนไลน์ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจภาพรวมเกี่ยวกับสถานการณ์ รวมถึงดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายควบคู่ไปด้วยเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสาเหตุ กระบวนการ และวิธีการที่เกิดขึ้นกับผู้ตกเป็นผู้เสียหาย จากนั้นจึงดำเนินการสนทนากลุ่มกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน และมูลนิธิ เพื่อให้ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการ เส้นทาง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตกเป็นผู้เสียหาย รวมถึงสถานการณ์ภาพรวม และกระบวนการช่วยเหลือผู้ตกเป็นผู้เสียหาย

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินไปพร้อมกับการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มีการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบและจัดระเบียบข้อมูล มีการจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่โดยดำเนินเป็นลำดับ เปรียบเทียบข้อมูลทั้งระหว่างหมวดหมู่เดียวกันและระหว่างหมวดหมู่ จากนั้นจึงวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงเพื่อหาความสัมพันธ์กันทั้งในเชิงสาเหตุ กระบวนการ และเงื่อนไขความสัมพันธ์ต่างๆ ก่อนทำการสรุปเป็นชุดความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา แยกประเด็นในการพิจารณาตามวัตถุประสงค์ได้ 5 ข้อ ดังนี้

1. สถานการณ์การค้ำมนุษย์ ผลจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19)

ทั่วโลกและในประเทศไทยระหว่างเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2563 ทำให้มีการปิดด่านพรมแดนระหว่างประเทศ การเดินทางข้ามพรมแดนของแรงงานและประชาชนไม่สามารถกระทำได้ ซึ่งส่งผลไปยังขบวนการการค้ำมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ จำนวนคดีค้ำมนุษย์โดยรวมลดลงมาเหลือเพียง 241 คดีในปี พ.ศ. 2563 และมีจำนวน 168 คดีในปี พ.ศ. 2564 อย่างไรก็ตามเมื่อสถานการณ์เริ่มคลี่คลายและเริ่มมีการเปิดด่านพรมแดน จำนวนคดีค้ำมนุษย์โดยรวมก็กลับมาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเป็นจำนวน 358 คดี ในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งสูงเกือบเท่ากับ

จำนวนก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด (ปี พ.ศ. 2562) นอกจากนี้ สัดส่วนรูปแบบการค้ามนุษย์ที่มีจำนวนสูงที่สุดในสามอันดับแรกก็มีความคล้ายคลึงกัน คือ การค้าประเวณี แรงงาน และสื่อลามก

ผู้เสียหายเดินทางข้ามแดนไปยังพื้นที่เป้าหมายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเข้าไปทำงานในพื้นที่ในเศรษฐกิจพิเศษฝั่ง สปป.ลาว เพื่อไปทำงานคาสิโนคิงส์โรมัน (King Roman Casino) โดยบังคับและถูกหลอกให้ทำงานเป็นสแกมเมอร์ (scammer) หรือคอลเซนเตอร์ ซึ่งมีผู้เสียหายมีจำนวนมากที่สุดมาจากจังหวัดเชียงรายและจังหวัดตาก เพราะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้ ระดับการศึกษาของผู้เสียหายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เป็นผู้มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะผู้ที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ สื่อที่ใช้ดำเนินการเพื่อชักจูง นายหน้าจะใช้ติดต่อผ่านสื่อออนไลน์ และมีการใช้การโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์โซเชียลมีเดียเพื่อหลอกล่อคนไปทำงาน เช่น โฆษณาในกลุ่มหางานบนเฟซบุ๊ก กลุ่มหางานบนไลน์ แอปพลิเคชัน ดิกต็อก (Tiktok)

สาเหตุประการหนึ่งที่จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์มาก เนื่องจากมีพื้นที่ที่ติดต่อกับชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน คือ สหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นระยะทางยาวหลายร้อยกิโลเมตร ทำให้มีช่องทางเดินทางตามธรรมชาติที่ประชาชนทั่วไปสามารถเดินทางข้ามประเทศได้ ทั้งอย่างเป็นทางการผ่านจุดผ่อนปรนทางการค้า และไม่เป็นทางการเป็นจำนวนมาก ทำให้ง่ายต่อการเดินทางข้ามพรมแดน

2. เส้นทางการเดินทางเริ่มต้นจนสิ้นสุดของผู้เสียหาย พบว่า ผู้เสียหายทุกรายหาข้อมูลการประกาศรับสมัครงานจากระบบออนไลน์ทุกรูปแบบ ทั้งในช่องทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ไลน์ (Line) ไอจี (ig) รวมถึงเพจหางานในพื้นที่จังหวัดเชียงรายหรืออำเภอแม่สาย หลังจากนั้นจะติดต่อไปยังนายหน้า ซึ่งมีทั้งสัญชาติไทยและจีน เพื่อนัดหมายวัน เวลาและจุดนัดพบเพื่อเดินทางข้ามฝั่งไปประเทศเป้าหมายจากกรณีศึกษาสามารถแบ่งรูปแบบการเดินทางจากก่อนที่จะข้ามไปยังฝั่งประเทศเป้าหมายได้ 2 วิธีการ คือ วิธีการที่ 1 ผู้เสียหายเดินทางไปยังจุดนัดหมายเอง เพื่อไปพักอาศัยอยู่ใกล้พรมแดนเพื่อเตรียมรับการประสานงานจากนายหน้าให้ไปจุดนัดพบเพื่อข้ามแดน วิธีการที่ 2 มีรถของนายหน้าหรือแท็กซี่ไปรับผู้เสียหายตามจุดนัดหมายจากต้นทาง (ดังแผนภาพ)

ภาพที่ 1 แสดงเส้นทางการเดินทางเริ่มต้นจนถึงที่สุดของผู้เสียหาย จากชายแดนอำเภอเชียงแสน
สู่แหล่งคาสีโนสามเหลี่ยมทองคำ สปป.ลาว

จากข้อมูลการเดินทางไปทำงานของผู้เสียหายทั้งในเขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำ สปป.ลาว พบข้อสังเกตเส้นทางการเดินทางตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุดของผู้เสียหาย คือ

- 1) รูปแบบการเดินทางเข้าไปทำงานของผู้เสียหายในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีความซับซ้อนและเข้มงวด โดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำ สปป.ลาว มีการโยกย้ายผู้เสียหายไปพักและกักตัวตามโรงแรมและรีสอร์ทหลายแห่งเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม และ 2) การที่ผู้เสียหายบางส่วนไม่สามารถเข้าไปทำงานในพื้นที่แหล่งคาสีโนในเขตจังหวัดท่าขี้เหล็ก สหภาพเมียนมาร์ได้ เพราะด่านอำเภอแม่สาย ประเทศไทย-จังหวัดท่าขี้เหล็ก สหภาพเมียนมาร์ปิดในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 นั้น ส่งผลให้เกิดการกระจายตัวของผู้เสียหายไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นแหล่งแสวงหารายได้เช่นเดียวกันแทน เช่น ข้ามแดนไปหารายได้ที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำ สปป.ลาว ขณะที่บางส่วนรวมกลุ่มกันเพื่อเดินทางไปแหล่งคาสีโนปอยเปต ประเทศกัมพูชา

3. กลวิธีการล่อวงผู้เสียหายเข้าสู่กระบวนการค้ำมนุษย์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1) การสร้างแรงจูงใจ ให้ค่าตอบแทนสูงโดยมีนายหน้าเป็นผู้ประสานงาน 2) นายหน้าที่พาไป

มีทุนทรัพย์สูง ใช้การจ่ายเงินล่วงหน้าให้ก่อน 3) การแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมที่ทำงาน มีสวัสดิการและความเป็นอยู่ที่ดี 4) การสร้างภาพแห่งความสำเร็จว่าคนที่ไปทำงานมาแล้ว ประสบผลสำเร็จ มีสินค้าแบรนด์เนมใช้ 5) การสื่อความหมายให้เห็นว่าเป็นงานสบาย ทำงาน นิ่งได้ะ ทำงานในห้องแอร์ 6) การใช้คำชักชวนที่ใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจ ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ ไอจี มีตัวอย่างดังนี้ “ประกาศรับสมัครทำงานเป็นล่ามในบ่อน คาลิโน รายได้ดี มีอาหารและที่พักฟรี” เป็นต้น 7) การแฝงเข้ามาในรูปของการให้ความ ช่วยเหลือทางการศึกษา เช่น ให้ทุนเรียน จบแล้วมีงานให้ทำ 8) การใช้วิธีการล่อลวงแบบ ลูกโซ่ โดยให้คนที่เป็นผู้เสียหายไปหลอกคนใหม่ให้มาแทนที่ตนเอง และ 9) การให้คนที่รู้จัก ชักชวน เช่น เพื่อนที่ทำงาน ญาติ คนในชุมชน ผู้นำชุมชน

4. ด้านปัจจัยในการเข้าสู่กระบวนการการค้ามนุษย์ สามารถจำแนกปัจจัยได้ดังนี้

1) ปัจจัยดึงดูด

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจากข้อมูลสามารถแยกรายละเอียดได้ดังนี้

- ค่าตอบแทนสูงเมื่อเทียบกับรายได้ของงานที่ทำในปัจจุบัน ผู้เสียหายจะตั้งใจ ที่จะยอมเสี่ยงอันตรายหลบเลี่ยงเข้าไปทำงานแบบผิดกฎหมาย เพราะลักษณะของงานที่ทำ “เป็นงานสบาย รายได้ดี” กอรปกับนายหน้าจะอำนวยความสะดวกและออกค่าใช้จ่ายในการ จัดหาที่พัก รวมถึงการเดินทางให้กับผู้เสียหายล่วงหน้า

- โอกาสการขยายตัวและการเติบโตทางเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษ สามเหลี่ยมทองคำ สปป.ลาว ที่มีสภาพแวดล้อมและบริบทที่เจริญรุดหน้าและมีแนวโน้ม ขยายการพัฒนาด้วยการเพิ่มทุนเงินอีกจำนวนมาก

2) ปัจจัยผลักดัน

- ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การว่างงาน ภาวะหนี้สิน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ในประเทศไทย เป็นแรงผลักดันทำให้ประชาชน โดยเฉพาะผู้ว่างงานเกิดการเคลื่อนย้ายถิ่น ข้ามชาติ เพื่อแสวงหาโอกาสชีวิตที่ดีกว่าที่ปลายทางซึ่งมีการพัฒนามากกว่า

- ปัจจัยโครงสร้างสังคม สถานภาพทางสังคม สวัสดิการสังคม การเข้าถึง บริการของรัฐ โอกาสด้านแรงงาน รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมที่ไม่ถูกต้องที่ มุ่งเน้นความหรูหรา เช่น “เงินดี งานสบาย”

- ช่องโหว่ทางกฎหมาย (กฎหมายแรงงานและกฎหมายคนเข้าเมือง) เปิด โอกาสให้ผู้กระทำความผิดหลบเลี่ยง อาศัยช่องว่างทางกฎหมายไม่สามารถเอาผิดได้ เช่น

หลบหนีออกนอกประเทศเพื่อไปทำงานผิดกฎหมาย แต่ไม่สามารถเอาผิดได้ เพราะกฎหมายไม่ครอบคลุม ส่งผลให้กระทำผิดซ้ำได้ ไม่เกรงกลัวกฎหมาย

3) ปัจจัยเสริม

- สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบและเป็นตัวเร่งให้สถานการณ์การค้ามนุษย์มีความเข้มข้นขึ้น เกิดจากการว่างงาน ขาดรายได้เลี้ยงชีพและครอบครัว ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้เสียหายที่มีรายได้ประจำอยู่แล้วขาดสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ จึงต้องหาทางเลือกในการแสวงหาแหล่งงานที่รายได้ดีแต่มีความเสี่ยงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านแทน

- จังหวัดเชียงรายมีบริบทเชิงพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ทั้งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และภูมิสังคม

- เส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ เปิดโอกาสให้เกิดอาชญากรรมข้ามชาติได้ ด้วยมีพรมแดนธรรมชาติกระจายตามพรมแดนจำนวนมาก จึงเสี่ยงและถูกเครือข่ายค้ามนุษย์ใช้เป็นเส้นทางการค้ามนุษย์ (3 สถานะ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง)

- ความทันสมัยด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร และวิถีการดำรงชีวิตในโลกไร้พรมแดน

5. กลไกการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายใต้ “แผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565” จัดทำและกำกับการดำเนินการโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 23 (1) และมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมีขั้นตอน 1) ขั้นตอนเผชิญเหตุหรือรับแจ้งเหตุ (Front Line Response) 2) ขั้นตอนคัดกรองเบื้องต้น (Initial Victim Screening Process) 3) ขั้นตอนการคัดแยก (Victim Identification Procedures) และ 4) ขั้นตอนการคุ้มครอง (Victim Protection Process) (ดังตาราง)

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการปฏิบัติตามกลไกการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย

ขั้นตอน	มุมมองสภาพปัจจุบัน
1. ขั้นตอนเผชิญเหตุหรือ รับแจ้งเหตุ (Front Line Response)	• ไม่มีหน่วยงานระดับต่างประเทศที่ช่วยประสานเมื่อเผชิญเหตุ • หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีการบูรณาการการทำงานเป็นเนื้อเดียวกันเพื่อจัดปัญหาการค้ำมูขย้อย่างจริงจัง • เมื่อเผชิญเหตุจะอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ทาง Application ไลน์ เพื่อติดต่อประสานงานระดับท้องถิ่น (แขวง-อำเภอ) การดำเนินการช่วยเหลือ • ผู้เสียหายหรือญาติติดต่อประสานงานหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือเอง แล้วหน่วยงานนั้นส่งต่องานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง • ได้รับแจ้งเหตุผ่านเครือข่ายขององค์กร ไม่สามารถดำเนินการได้โดยตรง ส่งต่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง • ในการประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือ จะสามารถทำได้กรณีมีเอกสารยืนยันตัวตน
2. ขั้นตอนคัดกรอง เบื้องต้น (Initial Victim Screening Process)	• กระทรวงแรงงานมีแบบการคัดกรองแรงงานเบื้องต้น เพื่อส่งต่อสู่กระบวนการอื่นต่อไป • มีมาตรฐานการคัดกรองผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน SOP แต่เน้นประเด็นแรงงานผิดกฎหมาย • ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องฯ ยังขาดองค์ความรู้ในมิติด้านการค้ำมูขย มีผลต่อการใช้ดุลพินิจในการคัดกรองกรณีผู้เสียหาย นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานยังขาดทักษะในการสัมภาษณ์ และการวินิจฉัยข้อมูลที่สอดคล้องทั้งกับข้อกำหนดทางกฎหมายกับข้อเท็จจริงของผู้เสียหาย
3. ขั้นตอนการคัดแยก (Victim Identification Procedures)	• ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนงาน มีองค์ความรู้ด้านการค้ำมูขยที่แตกต่างกัน มีผลการประสานงานและส่งต่อการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย • มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กร มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมูขย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน • ทีมสหวิชาชีพแม้จะมีบทบาทในคัดแยกผู้เสียหาย แต่บางส่วนก็กระทบกับงานประจำ
4. ขั้นตอนการคุ้มครอง (Victim Protection Process)	• ไม่มีสถานที่คุ้มครองผู้เสียหายระหว่างรอการพิจารณาการดำเนินการ • งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อดำเนินงานของหน่วยงานราชการไม่ยืดหยุ่นกับการปฏิบัติงานจริง ส่งผลให้ต้องอาศัยกลไกของภาคส่วนอื่น ๆ จากมูลนิธิที่เป็นภาคีเครือข่ายมาหนุนเสริมการทำงาน • การประเมินความพร้อมของผู้เสียหายก่อนกลับภูมิลำเนา • งานที่ผู้เสียหายจากการค้ำมูขยไปทำส่วนใหญ่กฎหมายไม่คุ้มครอง • ผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือบางส่วน ไม่ได้อยู่จนครบกระบวนการโดยพบว่ามีการลักลอบข้ามแดนกลับไปทำงานในลักษณะเดิม

ทั้งนี้กลไกการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศปลายทาง คือ สปป.ลาว มีกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายผ่านวิธีการบูรณาการความร่วมมือ ในหลากหลายรูปแบบ โดยขึ้นอยู่กับความเร่งด่วนในการช่วยเหลือของผู้เสียหายในแต่ละกรณี ในขั้นตอนการเผชิญเหตุ โดยพบว่ามี 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 คือกรณีผู้เสียหายประสบปัญหาการค้ามนุษย์หรือปัญหาการทำงานในประเทศปลายทาง แต่สามารถเดินทางกลับภูมิลำเนาประเทศไทยได้ด้วยตนเอง โดยเสีย ค่าปรับตามกฎหมาย (ด้าน ตม.)

รูปแบบที่ 2 คือการพยายามหาทางติดต่อกับคนรู้จัก หรือสื่อต่างๆ ในหลากหลาย ช่องทางเพื่อขอรับการช่วยเหลือ อาทิ ติดต่อกับโทรศัพท์มือถือ (โดยใช้ Line หรือ Facebook ส่วนตัว) หาญาติ เพื่อให้ญาติดำเนินการแจ้งเรื่องต่อทางการ รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ประสาน การให้ความช่วยเหลือ หรือติดต่อผ่านสื่อ

ข้อสังเกตในการพิจารณาผลกระทบการดำเนินงานด้านการค้ามนุษย์ใน สปป. ลาว มี 6 ประการคือ 1) ขาดความชัดเจนในเรื่องข้อกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 2) เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จัดการตนเอง เข้าถึงได้ยาก 3) ไม่มีโครงสร้างการทำงานที่แน่นอน 4) ขาดความตระหนักในเรื่องของการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และความเท่าเทียม ทางเพศ 5) ไม่มีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานประจำปี และ 6) เน้นการจัดการปัญหาตาม ธรรมชาติ

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบในการศึกษานี้เน้นย้ำไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยหลายชิ้น ที่ชี้ว่า อาเซียนเป็นภูมิภาคที่ประสบปัญหาการค้ามนุษย์มากที่สุดภูมิภาคหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น การค้ามนุษย์ภายในภูมิภาค การเปิดพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ทำให้การเดินทาง ข้ามแดนเป็นไปได้สะดวกขึ้นและในปัจจุบันหลายประเทศในอาเซียนเป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางในการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีและเด็กสำหรับการค้ามนุษย์ด้าน แรงงาน เกิดจากความต้องการแรงงาน และความจำเป็นที่จะขายแรงงาน เนื่องจากแรงงาน เหล่านั้นต้องการที่จะปลดปล่อยสถานะที่ต้องเผชิญอยู่ไม่ว่าจะเป็นความยากจน ความกดดัน ทางการเมือง และการต้องการแสวงหาชีวิตใหม่ที่ดีขึ้น ประกอบกับในภูมิภาคนี้มีความเจริญ เติบโตทางเศรษฐกิจที่เปิดโอกาสให้มีกำลังแรงงานเป็นฐานการผลิตที่สำคัญ ก่อเป็นปัจจัยเร่ง

ให้มีการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นตามแรงดึงดูดของภาคเศรษฐกิจด้วย (Afifah, 2017; Lhomme et al., 2017; Human Rights Watch, 2019; ไพรัช บวรสมพงษ์ และคณะ, 2556; และ จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, 2561)

นอกจากนี้สถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์มิได้เกิดขึ้นจากเพียงการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบโครงสร้างทางสังคม หากแต่ยังเกิดจากปัจจัยหลักต่างๆ ที่มีผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม เช่น ความยากจน ความเสื่อมถอยทางศีลธรรม จริยธรรม ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ปัญหาด้านค่านิยมชายเป็นใหญ่และการบริโภคนิยม รวมถึงการสร้างแรงจูงใจผ่านการโฆษณาและสื่อลามกอนาจาร การชักจูงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบริการทางเพศ (Sex Tourism) ตลอดจนนโยบายด้านแรงงานราคาถูก (Cheap Labor Policy) ที่ต้องการแรงงานราคาถูกในกลุ่มงานหนักเสี่ยงอันตราย เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี (Liberal Advanced Capitalism) แบบไร้พรมแดน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นตัวเร่ง (Accelerator) ที่สำคัญที่ทำให้ปัญหาสถานการณ์การค้ามนุษย์เกิดขึ้น (Emergence) และดำรงอยู่ (Existence) และเชื่อมโยงกับปัญหาสังคมอื่นๆ ทำให้การแก้ไขปัญหามีความยุ่งยาก (Difficulty) และสลับซับซ้อน (Complex) (Marilyn & Ocha, 2019; กิตติ ประเสริฐสุข และคณะ, 2562)

ภัยคุกคามความมั่นคงแนวชายแดนระดับจังหวัดเชียงรายและระดับประเทศไทย ต้องอาศัยนโยบายและมาตรการรับมืออย่างมีประสิทธิภาพและรอบด้าน อีกทั้งต้องอาศัยความร่วมมือกับหุ้นส่วนต่างประเทศในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยเฉพาะในฐานะชาติสมาชิกอาเซียนซึ่ง มีพลวัตและความท้าทาย ส่วนการค้ามนุษย์กลายเป็นวาระแห่งชาติของไทยแต่ยังต้องพัฒนาให้กลไกในการรับมือเปลี่ยนจากลักษณะ “เฉพาะกิจ” ตามวาระของรัฐบาลให้มีลักษณะเป็นสถาบันด้วยการจัดตั้ง “หน่วยงานถาวร” เพื่อสร้างสมรรถนะประเทศในอาเซียนตามแนวปฏิบัติสำหรับผู้ปฏิบัติงานของอาเซียนให้ยั่งยืน สำหรับการย้ายถิ่นแบบไม่ปกติ ไทยต้องแสดงบทบาทที่แข็งขันขึ้นในการริเริ่ม “ระบอบการคุ้มครอง” ด้วยการพัฒนาโลกและเครื่องมือที่ไม่จำเป็นต้องมีผลผูกพันทางกฎหมายอย่าง “ปฏิญญา” และ “แผนปฏิบัติการ” แต่เพื่อให้เกิดค่านิยมในการทำงานที่ตรงกันและมีแนวทางที่เหมาะสมและยั่งยืนเพื่อแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกันทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค (กิตติ ประเสริฐสุข และคณะ, 2562)

ทั้งนี้ จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่า ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยที่เชื่อมโยงกับบริบทระหว่างประเทศด้วยนั้น มีประโยชน์และความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมไทย แต่ยังไม่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ทำให้การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานยังขาดความเป็นเอกภาพและชัดเจน ขณะที่ด้านการดำเนินคดีเป็นจุดอ่อนของการดำเนินงาน และยังทำได้ไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์มาตรฐานสากล สะท้อนให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายของไทยยังอ่อนแอ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการตีความและบังคับใช้กฎหมาย ข้อเสนอของการวิจัยครั้งนี้ คือ เร่งรัดพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะของพนักงานสอบสวน ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ด้านการคัดแยกผู้เสียหาย การตีความและบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรณรงค์แก้ไขปัญหาคอร์รัปชันให้เป็นจริงตามนโยบายรัฐบาล ตลอดจนการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (แรงงานข้ามชาติ) ในระดับภูมิภาคขึ้นทั้ง 2 ระดับ คือระดับประเทศ และระดับทวิภาคี (เป็นจับคู่ 3 ประเทศหลักที่มีปัญหา คือ พม่า ลาว กัมพูชา เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (แรงงานข้ามชาติทั้งในระบบและนอกระบบ) อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และให้มีแนวทางปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานสากล และหลักสิทธิมนุษยชน

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในงานวิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ภาครัฐควรมีนโยบายในการจัดทำโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกระบวนการค้ามนุษย์ให้กับเด็ก เยาวชนและประชาชนในพื้นที่แนวชายแดนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้ควรยกระดับองค์ความรู้เป็นรายวิชาหรือหลักสูตรเพื่อสอนในทุกระดับ อันเป็นการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ เนื่องด้วยพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่จุดเริ่มต้นในการเดินทางเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ การมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ทำให้ประชาชนรู้เท่าทัน พร้อมทั้งเป็นส่วนสำคัญในการร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้วย

2. ส่งเสริมและสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการกลั่นกรองรูปแบบและลักษณะของการชักชวนให้ทำงานผ่านระบบออนไลน์ในทุกช่องทาง

3. สร้างกลไกการทำงานที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการสร้างกลไกการทำงานของทีมสหวิชาชีพ และต่อเนื่องไปถึงกลไกการทำงานระหว่างประเทศ ซึ่งทุกภาคส่วนต้องร่วมในการสร้างกลไกในการขับเคลื่อนแบบบูรณาการร่วมกัน

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบควรมีกลไกในการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านสถานการณ์การค้ามนุษย์และการปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปช่วยเหลือผู้เสียหายโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการเข้าใจถึงบริบทความแตกต่างของผู้เสียหายภายใต้สถานการณ์ต่างๆในสังคม

กิตติกรรมประกาศ

ทีมผู้วิจัยขอขอบคุณ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย (World Vision Foundation of Thailand) ที่สนับสนุนทุนวิจัยเรื่อง “สถานการณ์และแนวโน้มการล่อลวงคนไทยไปแสวงหาประโยชน์เพื่อธุรกิจผิดกฎหมายและค้ามนุษย์ใน 3 ประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง” และขอบคุณบุคคลและกลุ่มองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ที่อนุเคราะห์ให้ข้อมูลและเสียสละเวลาเข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ประเสริฐสุข, อนุสรณ์ ชัยอักษรเวช และ จินตวัฒน์ ศิริรัตน์. (2562). **โครงการวิจัยเรื่อง “ไทยกับความมั่นคงรูปแบบใหม่ : การค้ามนุษย์ การย้ายถิ่นแบบไม่ปกติ อาชญากรรมข้ามชาติและความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์**. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. (2561). **การค้ามนุษย์ สถานการณ์ ปัญหา และการช่วยเหลือผู้เสียหาย**. กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร.
- ไพรัช บวรสมพงษ์ และคณะ. (2556). **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาและประเมินผล การดำเนินงานกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักข่าวไทย. (2565). **นายกฯ ปลื้มไทยได้รับการยกระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ TIP Report ในปี 2022 ให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 (Tier 2) ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องช่วย**

แก้ไขปัญหา. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2566, จาก <https://www.facebook.com/tnamcot/photos/a.261083237329156/5193985010705596/?type=3>.

Afifah, N. Z., Rohim, A., & Ahmad, Y. (2017). Factors Contributing to Women Trafficking in Malaysia: Perspectives from Policy Maker, Implementers & Non-Governmental Organization. **Journal of Administrative Science**, 14(3), 1-23.

Human Rights Watch. (2019). **Give Us a Baby and We'll Let You Go**. Retrieved 24 March 2023, from <https://www.hrw.org/report/2019/03/21/give-us-baby-and-well-let-you-go/trafficking-kachin-brides-myanmar-china?fbclid=IwAR0HesnDtXfUDRq5vr1La7XXzCdxg5Ju3sABncF4HgSm->.

Lhomme, L., Zhong, S., & Du, B. (2021). Demi bride trafficking: A unique trend of human trafficking from South-East Asia to China. **Journal of International Women's Studies**, 22(3), 28-39.

Marilyn, S., & Ocha, W. (2019). The Smuggling of Cambodian Migrant Workers to Thailand: “The Case Studies of Poipet City and Sa Kaeo Province. In **RSU International Research Conference 2019**, pp. 1447 – 1452. Pathum Thani: Rangsit University.

United Nations Office on Drugs and Crime. (2017). **Trafficking in persons from Cambodia, Lao PDR and Myanmar to Thailand**. Bangkok: NA.

อิทธิพลของปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ต่อความพึงพอใจและการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวจีน

กรณีศึกษาพระพรหมเอราวัณ กรุงเทพมหานคร

SPIRITUAL TOURISM: MOTIVATION INFLUENCING CHINESE TOURIST SATISFACTION AND INTENTION TO REVISIT, A CASE STUDY OF ERAWAN SHRINE BANGKOK

พรทิวา ดาราจันทร์* และ วรรัชิตา บุญญานเมธภาพร

Porntira Darachan* and Watsida Boonyanmethaporn

คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration

Received: 26 March 2024

Revised: 25 June 2024

Accepted: 26 June 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีมุ่งเน้นที่จะศึกษาเรื่องอิทธิพลของปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณต่อความพึงพอใจและการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวจีน กรณีศึกษาพระพรหมเอราวัณ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยหลักทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณชาวจีน ที่เดินทางมาท่องเที่ยวพระพรหมเอราวัณกรุงเทพมหานคร จำนวน 160 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ช่วยเติมเต็มช่องว่างทางการศึกษา ในฝั่งอุปสงค์ (Demand) ที่เป็นแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณต่อความพึงพอใจและการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ สำหรับทางด้าน

* Corresponding author: พรทิวา ดาราจันทร์

E-mail: darachan_1984@hotmail.com

การปฏิบัติการทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว คือ จุดหมายปลายทาง ให้ตอบสนองต่อความต้องการอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความพึงพอใจและกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยผลักดันด้านการผ่อนคลาย ด้านความสมบูรณ์ทางกายภาพ และด้านการตอบสนองต่อตนเอง มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ 2) ปัจจัยดึงดูด ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานที่ท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ และ 3) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน มีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

คำสำคัญ: ปัจจัยผลักดัน, ปัจจัยดึงดูด, การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ, นักท่องเที่ยวชาวจีน, ความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

Abstract

This research aims to study the motivating factors that influence the spiritual tourism of Chinese tourists, using the case study of Erawan Shrine in Bangkok. The objectives of the study are as follows: 1) To investigate the Pull motivating factors that contribute to the spiritual satisfaction of Chinese tourists. 2) To study Push factors that attract tourists to engage in spiritual tourism and their impact on overall satisfaction. 3) To explore the satisfaction levels of Chinese tourists and its influence on their intention to revisit the destination. The research utilizes a quantitative approach, with a sample population of 160 Chinese spiritual tourists visiting Erawan Shrine in Bangkok. A questionnaire is used as a data collection tool, and multiple regression analysis is employed to analyze the data and identify the influence of motivating factors on satisfaction and intention to revisit. This study has academic benefits, as it fills the knowledge gap regarding spiritual tourism on the demand side and the motivating factors that contribute to satisfaction and intention to revisit. From a practical perspective, the findings can be used by businesses to fulfill the specific needs and desires of spiritual tourists, including the development of

tourism products that cater to their destination preferences, thereby enhancing satisfaction and encouraging repeat visits.

The results of the study found that 1) Pull Factors Relaxation, Physical Health and Appearance, Indulgence influence on satisfaction 2) Push Factors Attractions and Amenities attract tourists to engage in spiritual tourism and their impact on overall satisfaction 3) the satisfaction levels of Chinese tourists and its influence on their intention to revisit the destination.

Keywords: pull factor, push factor, spiritual tourism, Chinese tourists, intention revisit.

บทนำ

การเดินทางเพื่อจิตวิญญาณ หรือการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มักเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานจากศรัทธา ซึ่งเป็นแรงดึงดูดหลักให้นักท่องเที่ยวมาประกอบพิธีสักการะตามความเชื่อและศรัทธาที่หลากหลาย นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวสัมผัสและผ่อนคลายในพื้นที่ใกล้เคียง เพิ่มเวลาในการเข้าพัก ได้เยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางศาสนาและงานศิลปะที่เกิดจากความเชื่อ รสนิยม ความศรัทธา รวมถึง สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ และสถานที่ที่มีความหมายต่อเชื้อสายหรือต้นกำเนิด ซึ่งในบางกรณี ผู้ที่เดินทางไปอาจไม่มีศรัทธาในศาสนานั้น แต่ไปด้วยความสนใจ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564)

การท่องเที่ยวประเภทนี้มีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าภายใน 10 ปี (PPTV Online, 2564) ศาลเจ้ามหาพรหมเอราวัณในกรุงเทพมหานครถือเป็นหนึ่งในสถานที่สักการะที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับอย่างมากทั้งสำหรับชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ จนกลายเป็นจุดหมายยอดนิยมของนักท่องเที่ยวชาวจีน ที่เดินทางมาเพื่อสักการะและขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคลในชีวิตและการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวจีนมาศาลเจ้ามหาพรหมเอราวัณไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความสนใจในศิลปะ วัฒนธรรม และศาสนาไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นการแสวงหาประสบการณ์ทางจิตวิญญาณและการเชื่อมต่อกับความเชื่อที่ลึกซึ้ง (อชิป จันทรสุริย์, 2564) ท่ามกลางความเชื่อมั่นที่ว่าสักการะที่ศาลนี้จะนำพาความโชคดีและความสำเร็จมาสู่ชีวิต นักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวนมากจึงไม่ลังเลที่จะ

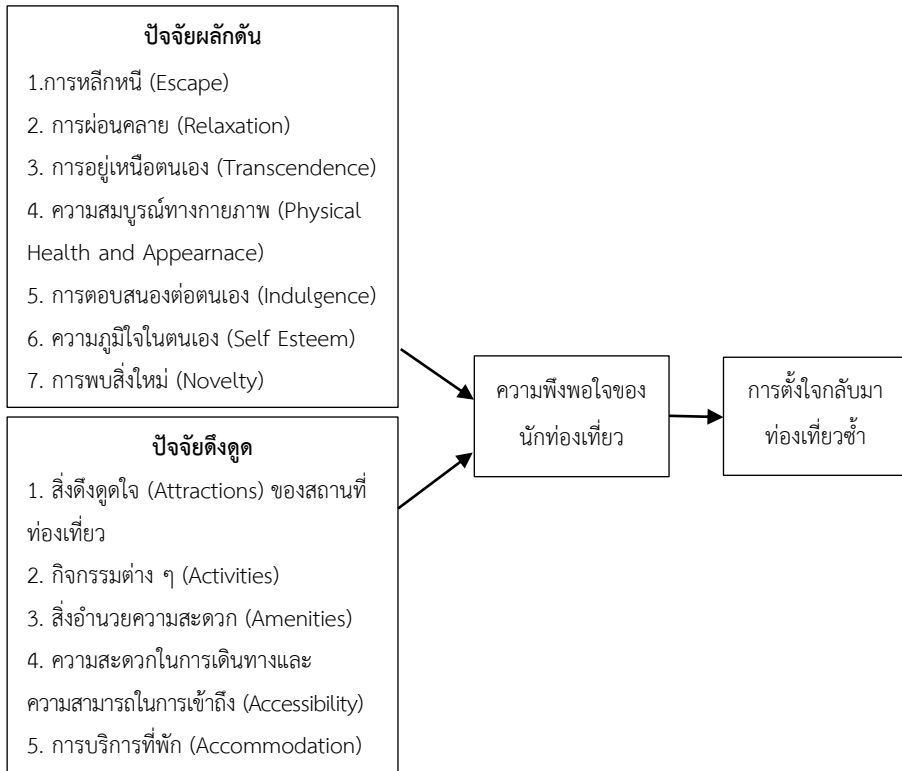
มาราบไหว้และทำพิธีกรรมต่าง ๆ ตามประเพณีไทย รวมถึงการถวายพวงมาลัย ธูป และเทียน แสดงถึงการเคารพและศรัทธาที่มีต่อท้าวมหาพรหม นอกจากนี้ ความนิยมของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาศาลท้าวมหาพรหมยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น จากการบริโภคในด้านต่าง ๆ เช่น การจับจ่ายใช้สอย ที่พัก และการรับประทานอาหาร ทำให้พื้นที่ใกล้เคียงกับศาลเป็นที่คึกคักและมีชีวิตชีวามากขึ้น ดังนั้นการเดินทางมาราบไหว้ศาลท้าวมหาพรหมเอราวัณจึงเป็นสัญลักษณ์ของการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างความเชื่อ วัฒนธรรม และการค้นหาความสงบทางจิตวิญญาณ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีน

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ งานวิจัยที่ผ่านมาศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด ส่วนแรงจูงใจมีผู้ศึกษาค่อนข้างน้อยในบริบทการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีต่อพระพรหมในประเทศไทย และส่วนมากงานวิจัยที่ผ่านมาจะศึกษาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในประเทศไทย จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าประเด็นด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวจีน เป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษา เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทราบถึงเหตุผลในการตัดสินใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ซึ่งจะสามารถนำไปพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดจากความสนใจเฉพาะด้านของนักท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวเฉพาะด้านและเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันในปัจจุบัน จึงทำให้จำเป็นต้องศึกษาในประเด็นดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ของนักท่องเที่ยวชาวจีน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยผลักดันทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

H1 : ปัจจัยผลักดันมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

H2 : ปัจจัยดึงดูดมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

H3: ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ
ของนักท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยว
ศาลพระพรหมเอราวัณ กรุงเทพมหานคร จำนวน 160 คน โดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วย

โปรแกรม G Power ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 153 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลจึงเก็บแบบสอบถามจำนวน 160 ชุด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 7 ส่วน โดย ส่วนที่ 1 ถึง 4 ลักษณะแบบมาตรวัดลิเคิร์ต 5 ระดับ ส่วนที่ 5 มีลักษณะเป็นคำถามแบบปิด (Close-Ended Questions) มีลักษณะแบบเลือกตอบ ส่วนที่ 6 เป็นข้อเสนอแนะและการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ลักษณะเป็นคำถามแบบปิด (Close-Ended Questions) ส่วนที่ 7 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบปิด (Close-Ended Questions) มีลักษณะแบบเลือกตอบ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและควบคุมคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ และได้ค่า IOC ต่ำสุดรายข้อไม่น้อยกว่า 0.67 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 30 ราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อตรวจสอบความเชื่อถือได้ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.981

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและมีทีมผู้ช่วยนักวิจัย 3 คน โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ภาคสนาม ระหว่างเดือน ตุลาคม พ.ศ.2566 ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2566

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปและลักษณะค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การศึกษาปัจจัยผลักดัน และปัจจัยดึงดูด ความพึงพอใจ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของตัวแปร เพื่อทราบถึงค่าอิทธิพลด้วยสถิติอนุมาน (Inferential Statistic) โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยหลักต้นที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยหลักต้นที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยว โดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยหลักต้น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การหลีกหนี	3.79	0.60	มาก
2. การผ่อนคลาย	4.14	0.62	มาก
3. การอยู่เหนือตัวเอง	4.06	0.84	มาก
4. ความสมบูรณ์ทางกายภาพ	4.23	0.70	มากที่สุด
5. การตอบสนองต่อตนเอง	4.02	0.61	มาก
6. ความภูมิใจในตนเอง	4.08	0.75	มาก
7. การพบสิ่งใหม่	4.08	0.64	มาก
โดยรวม	4.06	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยหลักต้นที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.54) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความสมบูรณ์ทางกายภาพมากที่สุด ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.70) รองลงมา การผ่อนคลาย ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.62) ความภูมิใจในตนเอง ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.75) การพบสิ่งใหม่ ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.64) การอยู่เหนือตัวเอง ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.84) การตอบสนองต่อตนเอง ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.61) และการหลีกหนี ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.60) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัจจัยดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยว

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยว โดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยดึงดูด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สิ่งดึงดูดใจของสถานที่ท่องเที่ยว	4.23	0.54	มากที่สุด
2. ความสะดวกในการเดินทางและความสามารถในการเข้าถึง	4.31	0.64	มากที่สุด
3. กิจกรรมต่าง ๆ	4.25	0.66	มากที่สุด
4. สิ่งอำนวยความสะดวก	3.91	0.59	มาก
5. การบริการที่พัก	4.21	0.67	มากที่สุด
โดยรวม	4.18	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.18$, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความสะดวกในการเดินทางและความสามารถในการเข้าถึงมากที่สุด ($\bar{x}=4.31$, S.D.=0.64) รองลงมา กิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.66) สิ่งดึงดูดใจของสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{x}=4.23$, S.D.=0.54) การบริการที่พัก ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.67) และสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x}=3.91$, S.D.=0.59) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยว

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน

ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ฉันรู้สึกพึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวครั้งนี้	4.21	0.52	มากที่สุด
2. ฉันรู้สึกคุ้มค่าที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวที่นี่	4.27	0.56	มากที่สุด
3. ฉันมีความประทับใจเมื่อมาที่นี่	4.21	0.63	มากที่สุด
4. โดยภาพรวมแล้วฉันพึงพอใจสถานที่แห่งนี้	4.17	0.60	มาก
โดยรวม	4.21	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ฉันรู้สึกคุ้มค่าที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวที่นี่ มากที่สุด ($\bar{x}=4.27$, S.D.=0.56) รองลงมา ฉันรู้สึกพึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวครั้งนี้ ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.52) ฉันมีความประทับใจเมื่อมาที่นี่ ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.63) และโดยภาพรวมแล้วฉันพึงพอใจสถานที่แห่งนี้ ($\bar{x}=4.17$, S.D.=0.60) ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวจีน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับ การกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวจีน

การกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ภายใน 1 ปีฉันมีความตั้งใจจะกลับมาเที่ยวซ้ำอีกแน่นอน	4.14	0.26	มาก
2. ฉันจะชักชวนคนที่รู้จักให้มาเที่ยวที่นี่อย่างแน่นอน	4.03	0.71	มาก
3. การกลับมาเที่ยวซ้ำในครั้งหน้าฉันจะพาคนที่รู้จักที่ไม่เคยมาเที่ยวที่นี่ให้มาเที่ยวด้วยกับฉัน	3.97	0.65	มาก
4. ฉันจะเล่าประสบการณ์ที่ดีและช่วยแนะนำข้อมูลในการท่องเที่ยวที่นี่ให้แก่คนอื่น	3.96	0.71	มาก
โดยรวม	4.03	0.99	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวจีนในการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$, $S.D.=0.99$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าภายใน 1 ปีฉันมีความตั้งใจจะกลับมาเที่ยวซ้ำอีกแน่นอน มากที่สุด ($\bar{X}=4.14$, $S.D.=0.26$) รองลงมาฉันจะชักชวนคนที่รู้จักให้มาเที่ยวที่นี้อย่างแน่นอน ($\bar{X}=4.03$, $S.D.=0.71$) การกลับมาเที่ยวซ้ำในครั้งหน้าฉันจะพาคนที่รู้จักที่ไม่เคยมาเที่ยวที่นี้ให้มาเที่ยวด้วยกับฉัน ($\bar{X}=3.97$, $S.D.=0.65$) และฉันจะเล่าประสบการณ์ที่ดีและช่วยแนะนำข้อมูลในการท่องเที่ยวที่นี้ให้แก่คนอื่น ($\bar{X}=3.96$, $S.D.=0.71$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยผลักดันทางการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยว เชียงจิตวิญญาน

ปัจจัยผลักดัน	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน				
	B	S.E.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (α)	2.707	0.298		9.087	0.000*
การหลีกหนี (X_1)	-0.011	0.083	-0.014	-0.137	0.891
การผ่อนคลาย (X_2)	0.286	0.080	0.353	3.559	0.000*
การอยู่เหนือตัวเอง (X_3)	0.025	0.067	0.041	0.368	0.713
ความสมบูรณ์ทางกายภาพ (X_4)	-0.306	0.082	-0.426	-3.742	0.000*
การตอบสนองต่อตนเอง (X_5)	0.248	0.090	0.301	2.767	0.006*
ความภูมิใจในตนเอง (X_6)	0.116	0.082	0.171	1.407	0.161
การพบสิ่งใหม่ (X_7)	0.023	0.083	0.029	0.273	0.785

$R = 0.516$, $R^2 = 0.267$, Adjusted $R^2 = 0.233$, Std. Error of the Estimate = 0.443,
 $F = 7.847$, Sig. = 0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยผลักดันทางการท่องเที่ยวที่สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ตัวแปรการผ่อนคลาย (X_2) ความสมบูรณ์ทางกายภาพ (X_4) และการตอบสนองต่อตนเอง (X_5)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ

ปัจจัยดึงดูด	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว				
	B	S.E.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (α)	1.667	0.289		5.776	0.000*
สิ่งดึงดูดใจของสถานที่ท่องเที่ยว (X_1)	0.281	0.081	0.301	3.456	0.001*
ความสะดวกในการเดินทางและความสามารถในการเข้าถึง (X_2)	-0.017	0.078	-0.021	-0.217	0.828
กิจกรรมต่าง ๆ (X_3)	0.141	0.075	0.184	1.869	0.063
สิ่งอำนวยความสะดวก (X_4)	0.172	0.080	0.202	2.163	0.032*
การบริการที่พัก (X_5)	0.039	0.072	0.051	0.540	0.590

R = 0.591, R^2 = 0.349, Adjusted R^2 = 0.328, Std. Error of the Estimate = 0.415,
F = 16.391, Sig. = 0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยวที่สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ตัวแปร ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานที่ท่องเที่ยว (X_1) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (X_4)

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนกับการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำโดยรวม

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	การตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ	
	R	Sig.
โดยรวม	0.630	0.000**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 7 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนกับการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำโดยรวม พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ (R=0.630) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

ความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยว	การตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ				
	B	S.E.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (α)	0.836	0.310		2.698	0.008*
ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน (X_1)	0.742	0.073	0.630	10.164	0.000*

$R = 0.630$, $R^2 = 0.397$, Adjusted $R^2 = 0.393$, Std. Error of the Estimate = 0.464,
 $F = 103.299$, Sig. = 0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรที่สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์การตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีน (X_1)

อภิปรายผล

1. อิทธิพลของปัจจัยผลักดันทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

จากภาพรวมปัจจัยผลักดันทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วยการผ่อนคลาย (Relaxation) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลบวกสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสมบูรณ์ทางกายภาพ (Physical Health and Appearance) และด้านการตอบสนองต่อตนเอง (Indulgence) ตามลำดับ

การผ่อนคลาย (Relaxation) มีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (Tourist Satisfaction) แสดงว่าเมื่อ นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกสดชื่น ลดความตึงเครียดจากการใช้ชีวิตประจำวัน สามารถเติมเต็มการผ่อนคลายได้ โดยเมื่อมาท่องเที่ยวแล้ว ทำให้รู้สึกสงบและสบายใจ ได้รับการฟื้นฟูจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kassean & Gassita (2013) ที่พบว่าการผ่อนคลาย เป็นแรงจูงใจหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชื่นนภา นิลสนธิ (2559) พบว่าปัจจัยผลักดันทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาวะ มีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยการผ่อนคลายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกสูงสุด นอกจากนี้การผ่อนคลายยังเป็นปัจจัยผลักดันที่

สำคัญซึ่งสามารถทำนายความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้ดีที่สุด (Crompton, 1979; Konu & Lankkanen, 2009)

ด้านความสมบูรณ์ทางกายภาพ (Physical Health and Appearance) มีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว แสดงว่าเมื่อนักท่องเที่ยวรู้สึกว่าร่ากายถูกกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การไหว้สักการะพระพรหม การมีส่วนร่วมในการ จ้างนางรำในการรำถวายพระพรหม สามารถเติมเต็มนักท่องเที่ยวในด้านการพัฒนา ร่ากาย ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกมีกำลังใจที่ดีและมีสุขภาพที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการ พั่นพู่จิตวิญญาณ ช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัยและกระปรี้กระเปร่า นอกจากนี้ ความ รู้สึกว่านักท่องเที่ยวได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองและการส่งเสริมสุขภาพความเป็นอยู่ที่ดีแก่ ตนเอง เช่น การได้กินอาหารสะอาดและการอยู่ในที่ปลอดภัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยเติมเต็ม ความรู้สึกเกี่ยวกับความสมบูรณ์ทางกายภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่าปัจจัย ความสมบูรณ์ทางกายภาพเป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญ ซึ่งสามารถทำนายความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวได้ (Konu & Lankkanen, 2009; Uysal & Jurowski, 1993) ด้านการตอบสนองต่อตนเอง (Indulgence) แสดงว่า เมื่อนักท่องเที่ยวได้มาท่องเที่ยวที่ศาลพระพรหม เอรารัตน์แล้ว รู้สึกเป็นอิสระ รู้สึกว่าได้ทำในสิ่งที่มีค่าสำหรับตัวเองและเข้าใจว่าตัวเองต้องการ อะไร รู้เป้าหมายของการมีชีวิตอยู่ และรู้สึกว่าชีวิตมีความหวังมากขึ้น ลดความเห็นแก่ตัว และรู้สึกว่าสิ่งที่ตนเองปรารถนาจะสำเร็จ ซึ่งเป็นการเติมเต็มความต้องการของตนเองในด้านการตอบสนอง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า การที่นักท่องเที่ยวได้เติมเต็มจิตวิญญาณภายใน ของตนเองผ่านการทำกิจกรรมในระหว่างที่มาท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยว ทั้งนี้งานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าการตอบสนองต่อตนเองมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวตามใจตัวเองจากประสบการณ์ที่หรรษาและพุ่มเฟิอย เช่น การซื้อของแพงๆให้ตัวเอง เนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ การได้ไปเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวที่มี ชื่อเสียง การท่องเที่ยวเชิงสปา ซึ่งสามารถเติมเต็มการตอบสนองต่อตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Heung et all. (2001) พบว่าการเดินทางเพื่อทำตาม ความต้องการของ ตนเองโดยไม่เบียดเบียนร่างกาย จิตใจและสมอง หากแต่เป็นการสนองที่จะพัฒนาดตนเอง แต่ ผลการวิจัยนี้ก็ขัดแย้งกับผลการวิจัยของชินนภา นิลสนธิ (2559) ซึ่งด้านการตอบสนองต่อ ตนเอง ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวทำตามใจตนเอง ด้วยการทำสติมากขึ้นโดยการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เกี่ยวกับสมาธิ มุ่งหาเพียงการทำสติมาก

ขึ้นไม่ผูกมัดใดๆ เน้นการทำสถิติผ่านการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการมุ่งหาความสมดุลในร่างกายจิตใจ และจิตวิญญาณผ่านการควบคุมตนเอง เป็นการเรียนรู้ สถิติในขณะนั้น

2. อิทธิพลของปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

สิ่งดึงดูดใจของสถานที่ท่องเที่ยว (Attractions) ได้แก่ ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจในเรื่องของเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและความเชื่อนับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม สะอาด และปลอดภัย จะทำให้เกิดบรรยากาศผ่อนคลายความเครียด เกิดความสบายใจในการเดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้ความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่ท่องเที่ยว ก็มีส่วนสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว ตลอดจนค่าใช้จ่ายของแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่สูงมากนัก ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ต้องมีความเพียงพอและเหมาะสม อาทิเช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก พื้นที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว ห้องสุขา ถังขยะ และสถานที่จอดรถเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ควรมีการให้บริการของศูนย์ข้อมูลทางการท่องเที่ยวภายในสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อบริการให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลิศพร ภาระสกุล (2559) ได้ศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจ ปัจจัยหลักที่มีต่อแรงจูงใจ ปัจจัยดึงดูดของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย พบว่าแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยดึงดูด ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวและความเป็นมิตรของคนไทย มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการเดินทางท่องเที่ยวอย่างสะดวกสบาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมให้บริการอย่างครบถ้วน ซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักในการเลือกแหล่งท่องเที่ยว

3. อิทธิพลของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

จากภาพรวมความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Feng (2022) ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความคุ้มค่าและการรับรู้วัฒนธรรมไทยส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังสถานการณ์โควิด 19 เช่นเดียวกับ นวพร บุญประสม และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี

อิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ กรณีศึกษา วัดสำคัญในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และแรงจูงใจส่งผลทางบวกต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับสิ่งที่มีมากกว่าความคาดหวังนักท่องเที่ยวจะมีแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ความพึงพอใจยังมีความสำคัญในการทำนายการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำได้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาในฝั่งอุปสงค์ (Demand) ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงลึกต่อไป เช่นการศึกษาเพิ่มเติมในฝั่งอุปทาน (Supply) โดยมุ่งเน้นศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิเช่น ชุมชน ภาครัฐภาคเอกชน เพื่อให้เกิดเป็นกลยุทธ์ที่ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะนำไปสู่การปรับใช้ต่อไปในอนาคต และผู้ที่สนใจ สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เช่น ปัจจัยผลักดัน ปัจจัยดึงดูดไปศึกษาในบริบทอื่น ไม่ว่าจะเป็นเชิงพื้นที่การศึกษาอื่น เช่น เชียงใหม่ หนองคาย จังหวัดภูเก็ต หรือจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านจิตวิญญาณ หรือนำไปศึกษาในระเบียบวิธีวิจัยแบบคุณภาพเพื่อเป็นการเติมเต็มความสมบูรณ์ของข้อมูลในเชิงลึก เกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าวในการมีหรือไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ค้นพบว่า ควรมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นให้ความสำคัญ กับปัจจัยแรงจูงใจด้านการผ่อนคลาย เพื่อช่วยเพิ่มความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว และมุ่งเติมเต็มนักท่องเที่ยวในด้านการพัฒนาร่างกายไม่ว่าจะเป็น ความเป็นอยู่ระหว่างการมาท่องเที่ยว เช่นความสะอาดของอาหารและความปลอดภัยของบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว และควรมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อของพระพรหม ในทุกๆเดือนเพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวและการและเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มีชื่อเสียงมากขึ้นนอกจากนี้ควรจัดพื้นที่นั่งพักผ่อน ให้กับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และควรมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). **รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว (Tourism Economic Review)**. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- นวพร บุญประสม, เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา, ศุภลักษณ์ สุริยะ, อติ เรียงสุวรรณ, ประวีร์ เหวียนระวี และ วัลยา ชูประดิษฐ์. (2564). แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ กรณีศึกษา: วัดสำคัญในจังหวัดสมุทรปราการ. **วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**, 27(1), 113-127.
- ซีนนา นิลสนธิ. (2559). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านการพัฒนาการฟื้นฟูจิตวิญญาณ: ปัจจัยแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและการตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เลิศพร ภาระสกุล. (2559). อิทธิพลของแรงจูงใจปัจจัยหลักที่มีต่อแรงจูงใจปัจจัยดิ่งของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย. **วารสารสุทธิปริทัศน์**, 30(96), 75-92.
- อธิป จันทรสุริย์. (2564). HOTEL + HOSPITAL = HOSPITEL: กลยุทธ์การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมภายใต้ สถานการณ์โรคระบาด COVID-19. **วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ**, 8(2), 114-115.
- Crompton, J. L. (1979). Motivations of pleasure vacations. **Annals of Tourism Research**, 6(4), 408-424.
- Feng, B. (2022). **The impact of trip value perception and perception of Thailand's culture on Chinese tourists' intention to revisit Thailand after COVID-19**. Master Thesis in Hospitality and Tourism Industry Management, Graduate School, Bangkok University.

- Heung, V. C., Qu, H., & Chu, R. (2001). The relationship between vacation factors and socio-demographic and travelling characteristics: The case of Japanese leisure travellers. **Tourism management**, 22(3), 259-269.
- Kassean, H., & Gassita, R. (2013). Exploring Tourists Push and Pull Motivations to Visit Mauritius as a Tourist Destination. **African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure**, 12(3), 1-13.
- Konu, H., & Laukkanen, T. (2009). **Role of motivation factors in predicting tourist' intentions to make wellbeing holidays-a Finnish case.** Retrieved March 20, 2016 from <http://www.duplication.net.au/ANZMACO9/papers/ANZMAC2009-376.pdf>.
- PPTV Online. (2564). **ธุรกิจมูเทลูยังแรง! มูลค่าแตะหมื่นล้าน.** สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.pptvhd36.com/news/เศรษฐกิจ/197015>.
- Uysal, M., & Jurowski, C. (1993). An Empirical Testing of the Push and Pull Factors of Tourist Motivations. **Annals of Tourism Research**, 21(4), 844-846.

Udon Thani Rajabhat University
Journal of Humanities and Social Sciences
Vol.13 No.1 January – June 2024
ISSN 2286-7139

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถ.ทหาร ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์: 042-211040 ต่อ 1702 เว็บไซต์: <http://rdi.udru.ac.th>

www.tci-thaijo.org/index.php/hsudru

อีเมล: hsjournal@udru.ac.th

